

Risiko- og vesentlighetsvurdering

- Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll

Agder fylkeskommune

Valgperioden 2023-2027

2024

FORORD

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Agder fylkeskommune gjennomført en **risiko- og vesentlighetsvurdering** for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Risiko- og vesentlighetsvurderingen danner grunnlaget for kontrollutvalgets utarbeidelse av **plan for forvaltningsrevisjon** og **plan for eierskapskontroll**.

Kristiansand 23.08.2024

Tor Ole Holbek
Revisjonsdirektør

Anne Wikøren
Forvaltningsrevisor

INNHALDSFORTEGNELSE

FORORD.....	2
1 INNLEDNING	6
1.1 Kontrollutvalgets bestilling	6
1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?	6
1.3 Hva er eierskapskontroll?	6
1.4 Forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll	7
1.5 Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll	7
1.6 Risiko- og vesentlighetsvurderingen	7
1.7 Sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen	9
1.7.1 Kommunelovens formålsparagraf	9
1.7.2 FNs bærekraftsmål	10
1.8 Informasjonsgrunnlag og metode	11
1.9 Avgrensning og analytiske betraktninger	11
1.10 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller/eierskapskontroller og andre undersøkelser	12
2 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON.....	14
2.1 FYLKESKOMMUNEDIREKTØREN.....	15
Åpenhet og innsyn (RoV = M)	15
Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak (RoV = M)	16
Overordnet internkontroll (RoV = M/H)	17
Varsling (RoV = H)	18
Informasjonssikkerhet og personvern (RoV = M/H)	19
Arkiv og dokumentasjon (RoV = M/H)	21
Tiltak mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping (RoV = H).....	22
2.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Fylkeskommunedirektøren.....	23
2.2 ANALYSE OG PLAN.....	24
Regional planlegging (Overordnet) (RoV = M).....	24
2.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Analyse og plan	25
2.3 FOLKEHELSE.....	26
Folkehelse og levekår (RoV = M)	26
Tannhelse – behandlingstilbud og interkontroll (RoV = H)	27
Tannhelse – forebygging (RoV = M).....	29
2.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Folkehelse	30
2.4 INNOVASJON OG ORGANISASJONSUTVIKLING	31
Sykefravær (RoV = M/H)	31
Digitalisering (RoV = M/H)	32
IKT - infrastruktur og systemer (RoV = M/H).....	33
Bemanningssituasjonen - rekruttering og kompetanse (RoV = M)	34

Samfunnssikkerhet og beredskap (RoV = M/H).....	35
2.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Innovasjon og organisasjonsutvikling.....	36
2.5 NÆRING, KULTUR OG KULTURMINNEVERN.....	37
Næringsutvikling (RoV = M/H).....	37
Tilskuddsforvaltning (RoV= M).....	38
2.5.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Næring, kultur og kulturminnevern.....	39
2.6 REGIONPLAN 2030.....	40
Bærekraftig utvikling (Overordnet) (RoV = H).....	40
2.6.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Regionplan 2030.....	41
2.7 ØKONOMI OG STYRING.....	42
Gjeldsnivået i fylkeskommunen (RoV = M).....	42
Offentlige anskaffelser (RoV = H).....	43
Overordnet økonomistyring (RoV = M).....	44
2.7.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi og styring.....	45
2.8 SAMFERDSEL OG EIENDOM.....	46
Planlegging og styring av investeringsprosjekt (RoV = M/H).....	46
Drift og vedlikehold av fylkesvei (RoV = H).....	47
Eiendomsforvaltning (RoV = M).....	48
2.8.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samferdsel og eiendom.....	49
2.9 UTDANNING.....	50
Læreplasser (RoV = M/H).....	50
Frafall i videregående opplæring (RoV = M/H).....	51
Psykososialt miljø for elever (RoV = M/H).....	53
Arbeidsmiljø for ansatte i skolen (RoV = H).....	54
Internkontroll og minstetimekrav (RoV = M/H).....	55
Kompetanse og opplæring av voksne (RoV = M/H).....	57
Oppfølgingstjenesten (RoV = M/H).....	58
2.9.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Utdanning.....	60
3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP OG EIERSKAPSKONTROLL.....	61
3.1 Om fylkeskommunalt eierskap.....	61
3.2 Analyse.....	62
3.2.1 Heleide og deleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS).....	62
Elvegata 4 AS.....	62
Kollektivterminalen AS.....	63
Agder Kollektivtrafikk AS.....	64
Sørnorsk Filmsenter AS.....	65
Amento Holding AS.....	65
Avigo Holding AS.....	66
Ferde AS.....	67

Skyttel AS	68
Jobbklar Norge AS	69
Lister Kompetanse AS.....	70
3.2.2 Aksjeselskaper/andre selskaper som også har private eierinteresser.....	71
Varodd AS m/datterselskap	71
3.2.3 Interkommunale selskap (IKS) og andre interkommunale samarbeid	72
Kilden teater og konserthus IKS	72
Vest-Agder Museet IKS.....	73
Aust-Agder Museum og Arkiv IKS	74
Tingvatn Fornminnepark og besøkscenter IKS.....	75
Konsesjonskraft IKS	76
Etablerersenteret Agder IKS.....	77
Arkivsenter Sør IKS.....	78
OFA IKS.....	79
IKT Agder IKS	80
Agder arbeidsmiljø IKS.....	81
Furøya IKS.....	82
Risøbank IKS	83
Novari IKS.....	84
3.2.4 Øvrige selskaper	85
4 OPPSUMMERING	86
Fylkeskommunedirektøren	86
Analyse og plan.....	86
Folkehelse.....	86
Innovasjon og organisasjonsutvikling	86
Næring, kultur og kulturminnevern.....	86
Regionplan 2030	86
Økonomi og styring	86
Samferdsel og eiendom.....	86
Utdanning.....	87
Heleide og deleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)	87
Interkommunale selskap (IKS) og andre interkommunale samarbeid	87

1 INNLEDNING

1.1 Kontrollutvalgets bestilling

Kontrollutvalget i Agder fylkeskommune fattet følgende vedtak i sak 29/23¹:

1. *Kontrollutvalget ber Agder Kommunerevisjon IKS utarbeide en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering. Analysen skal omfatte både forvaltning og eierskap. Dokumentet forventes å være klart for behandling i kontrollutvalget senest rett etter sommeren 2024.*
2. *Kontrollutvalget slutter seg til prosessen beskrevet i saksfremlegget.*

Agder Kommunerevisjon IKS har på bakgrunn av vedtakene utarbeidet en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for valgperioden 2023 – 2027.

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?

Det fremgår av kommuneloven § 23-3 første ledd at

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

En forvaltningsrevisjon har som formål å gi de folkevalgte informasjon om administrasjonens oppfølging og resultat av vedtak foretatt i fylkestinget. En slik undersøkelse kan virke som en kontrollmekanisme mellom fylkestinget og administrasjonen, samtidig som den har betydning for læring i organisasjonen².

1.3 Hva er eierskapskontroll?

Av kommuneloven § 23-4 første ledd fremgår det at:

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapskontroll er en enklere kontrollform enn forvaltningsrevisjon³.

¹ VETAKS møtedokumenter, Agder kontrollutvalg, 06.06.2023, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/249759?agendaltemId=210449> (10.05.2024)

² NKRF, *Veileder i forvaltningsrevisjon*, s.16. Hentet fra http://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_i_forvaltningsrevisjon_NKRF_2016_04_25.pdf

³ NKRF, *RSK002 Standard for eierskapskontroll*, Hentet fra: https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/RSK_RevisjonsStandard_Kommune/RSK_002_Standard_for_eierskapskontroll_200812.pdf (18.08.2023)

1.4 Forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll

Som tidligere nevnt skal kontrollutvalget påse at det gjennomføres forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll i selskaper der fylkeskommunen har eierinteresser, jf. kommuneloven § 23-2 c og d. Dette innebærer at undersøkelser i selskap enten kan utføres som forvaltningsrevisjon eller som eierskapskontroll, men disse kan også gjennomføres i kombinasjon;

- Det føres kontroll med at den som utøver eierinteressene gjør det i samsvar med fylkestingets vedtak og forutsetninger (eierskapskontroll)
- Deretter ser man nærmere på utvalgte tema ved selskapets virksomhet gjennom forvaltningsrevisjon, for eksempel regeletterlevelse, selvkost eller lignende.

1.5 Plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at fylkestinget er konstituert, utarbeide en **plan for forvaltningsrevisjon** og en **plan for eierskapskontroll**. Disse planene skal vise på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon og hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planene skal vedtas av fylkestinget, men kontrollutvalget kan få delegert myndighet til å gjøre endringer i planene, jf. kommuneloven §§ 23-3 og 23-4.

1.6 Risiko- og vesentlighetsvurderingen

Det gis i lovverket ingen nærmere føringer for hva en slik risiko- og vesentlighetsvurdering er, hva den skal inneholde eller hvordan den skal gjennomføres. I prop. 46 L (2017-2018) utdypes det imidlertid hva som menes med begrepet «risiko- og vesentlighetsvurderinger» med hensyn til forvaltningsrevisjon:

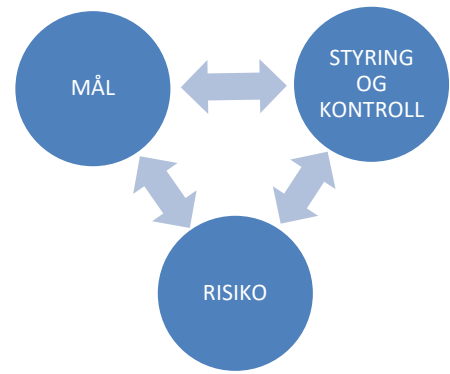
Risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere på hvilke områder av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, eller i hvilke selskaper, det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få⁴.

NKRF⁵ har videre utarbeidet en veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon. Her fremgår det at risiko må sees i forhold til forventningene om at fylkeskommunene skal nå sine målsettinger, ha en effektiv drift og etterleve regelverket.

⁴ Prop. 46. L (2017-2018), *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*, s. 404. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/f0964c05be1d4fefb54267e9255bb921/no/pdfs/prp201720180046000dddpdfs.pdf>

⁵ NKRF er en faglig interesseorganisasjon og et kompetanseorgan for kontroll og revisjon av kommunal/offentlig virksomhet.

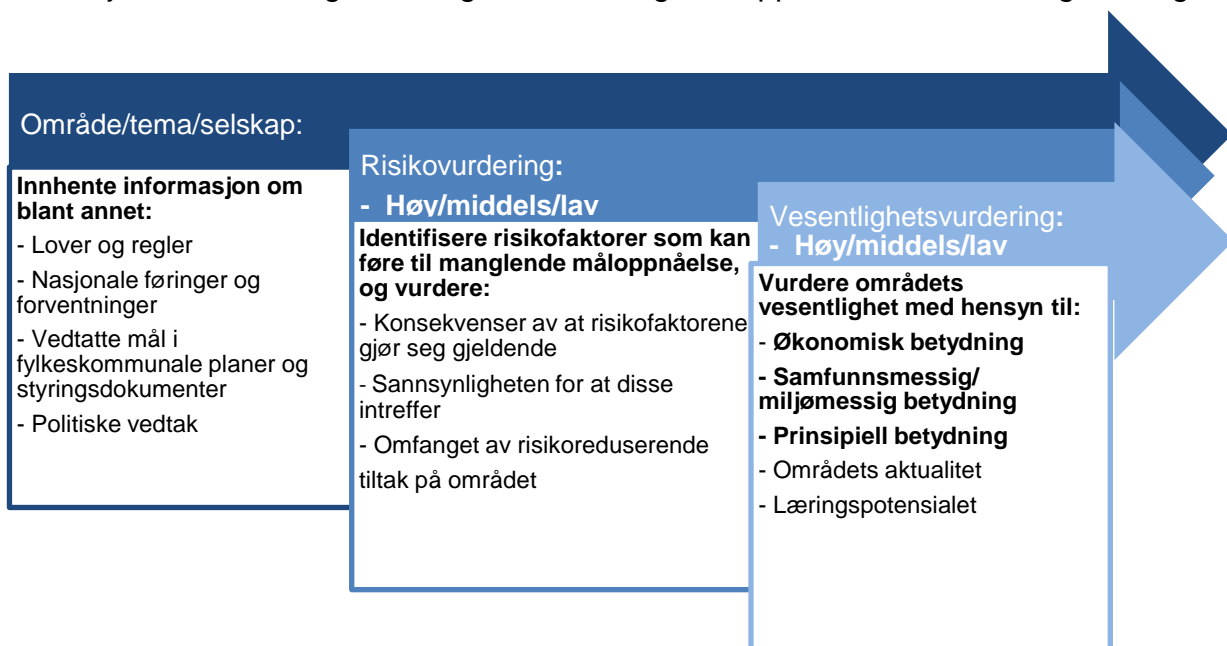
I risikovurderingen skal det foretas en vurdering av hvilke konsekvenser det kan få, dersom de enkelte risikofaktorer inntreffer, og sannsynligheten for at det vil skje. Når man har identifisert og vurdert de ulike risikofaktorene, og kjenner hvilke risikoreduserende styrings- og kontrolltiltak som er iverksatt, må det foretas en vurdering av hvor vesentlig de ulike risikofaktorene er i forhold til virksomhetens målsettinger⁶.

Generell risikomodelldiagramm - hentet fra NKRF - Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering

Fylkeskommunens virksomhet er omfattende, og vesentlighet kan derfor vurderes ut ifra ulike perspektiver; for eksempel om området eller selskapet er av stor økonomisk betydning, av samfunnsmessig/miljømessig betydning eller av mer prinsipiell betydning. I vurderingen av om området er av prinsipiell betydning, ser vi for eksempel på demokratihensyn, offentlighet i forvaltningen, rettsikkerhet, likebehandling, konsekvenser for enkeltindivider/brukere mv⁷.

Revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering kan oppsummeres med følgende figur:

Som vist i figuren over identifiseres grader av risiko og vesentlighet. Vi angir risiko og vesentlighet som lav (**L**), middels (**M**) eller høy (**H**), eller som en kombinasjon av disse - lav til middels (**L/M**) og middels til høy (**M/H**). Den samlede risiko- og vesentlighetsvurderingen (**RoV**) angir hvor aktuelt revisjonen vurderer det er å foreta forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll innenfor det aktuelle området eller selskapet.

⁶ NKRF, *Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering*, s.14. Hentet fra https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/ROV-veileder_oppdatert-fastsatt_av-styret_3.12.2019.pdf

⁷ Riksrevisjonen, *Faglige retningslinjer for forvaltningsrevisjon*, hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/om-riksrevisjonen/faglige-retningslinjer-for-forvaltningsrevisjon.pdf>

1.7 Sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen

Revisjonen vil i dette delkapittelet se nærmere på noen sentrale føringer for risiko- og vesentlighetsvurderingen. Kapittelet vil gå nærmere inn på kommunelovens formålsparagraf og FNs bærekraftsmål. Revisjonen vurderer disse til å være førende for fylkeskommunens arbeid.

1.7.1 Kommunelovens formålsparagraf

Av kommunelovens §1-1 fremgår det følgende om lovens formål:

Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for det lokale folkestyret og et sterkt representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse.

Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne. Loven skal også legge til rette for kommunens og fylkeskommunens utøvelse av offentlig myndighet. Videre skal loven bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.

Med utgangspunkt i kommunelovens formålsparagraf, kan det ifølge NKRFs veileder⁸ være aktuelt å vurdere risiko og vesentlighet ut fra sju perspektiver:

1. Fungerer det lokale folkestyret som forutsatt i kommuneloven?
 - Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil her for eksempel være knyttet til i hvor stor grad administrasjonen realiserer vedtak fattet av fylkestinget.
2. Produserer fylkeskommunen de tjenestene innbyggerne har krav på?
 - Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil her være knyttet til om fylkeskommunens tjenestetilbud er forsvarlig og innenfor lovkravene.
3. Driver fylkeskommunen samfunnsutvikling til beste for innbyggerne?
 - Her vil revisjonen for eksempel se på om fylkeskommunens planverk bygger på et riktig kunnskapsgrunnlag og hvorvidt innbyggerne blir involvert i planarbeidet.
4. Utøver fylkeskommunen sin myndighet forsvarlig og i samsvar med loven?
 - Risiko- og vesentlighetsvurderingen kan her være knyttet til om fylkeskommunen følger saksbehandlingsregler og har en forsvarlig saksgang.
5. Driver fylkeskommunen effektivt?
 - Her ser man på bruken av midler i forhold til best mulig måloppnåelse.

⁸ NKRFs Veileder i risiko- og vesentlighetsvurdering, hentet fra: <https://www.nkrf.no/nyheter/2019/12/19/oppdatert-veileder-i-risiko-og-vesentlighetsvurdering> (07.02.2023)

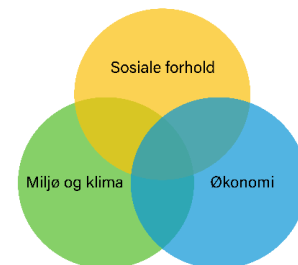
6. Er fylkeskommunen tillitsskapende?
 - Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil her være knyttet opp mot tiltak og systemer i fylkeskommunen for å sikre en høy etisk standard, for ansatte og folkevalgte.
7. Er fylkeskommunens drift bærekraftig?
 - Fokuset vil være i hvilken grad fylkeskommunen har et framtidsrettet utviklingsperspektiv. Beredskap i forhold til globale megatrender vil stå sentralt. Globale megatrender er knyttet til klimaendringer, demografiske endringer, globalisering, urbanisering og digitalisering.

1.7.2 FNs bærekraftsmål

Fylkeskommunene skal i henhold til kommunelovens formålsparagraf være bærekraftige.

Ifølge FN er bærekraftig utvikling; «En utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov»⁹.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030¹⁰.

Målene ble laget gjennom innspill fra land over hele verden, og består av 17 mål og 169 delmål.

Bærekraftsmålene gjelder for alle land i verden. Målene har betydning for norsk politikk – både på kommunalt og nasjonalt nivå¹¹.

FNs bærekraftsmål er førende for arbeidet i norske kommuner og fylkeskommuner. Regionplan Agder 2030¹² har som hovedmål å utvikle Agder til en miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig region i 2030¹³.

⁹ FN-sambander, Bærekraftig utvikling, hentet fra: <https://www.fn.no/tema/fattigdom/baerekraftig-utvikling> (09.08.2023)

¹⁰ FN-sambandet, FNs bærekraftsmål, hentet fra: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal> (09.08.2023)

¹¹ FN-sambandet, FNs bærekraftsmål, hentet fra: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal> (09.08.2023)

¹² Regionplan Agder 2030 er et overordnet strategisk styringsdokument for utviklingen av hele Agder. Den ble vedtatt i 2019 og beskriver de viktigste utfordringene og mulighetene for landsdelen, et ønsket fremtidsbilde for 2030, og hva som skal til for å nå konkrete mål. Planen er grunnlaget for politikkutformingen i Agder. Denne planen er under enkel revidering, og skal legges frem til politisk behandling i oktober 2024, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/pagaende-planarbeid/revisjon-av-regionplan-agder-2030-regional-planstrategi/> (13.08.2024)

¹³ Regionplan Agder 2030, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-plan-agder-2030/hva-er-regionplan-agder-2030/> (12.06.2023)

1.8 Informasjonsgrunnlag og metode

Risiko- og vesentlighetsvurderingen bygger på informasjon om den enkelte fylkeskommune og fylkeskommunens selskap. I analysen har vi benyttet oss av følgende informasjon;

Informasjon fra fylkeskommunen

- Økonomiplan, årsrapporter, fylkeskommuneplan og andre relevante styringsdokumenter
- Dokumentbiblioteket i QM+ (fylkeskommunens internkontrollsystem)
- Fylkeskommunens hjemmeside
- Politiske saksdokumenter
- Informasjon om selskaper der fylkeskommunen har eierinteresser
- Innspill fra fylkeskommunen i møte med fylkeskommunedirektør (august 2024)

Informasjon fra eksterne kilder

- Relevant regelverk og nasjonale føringer
- Statistikk og informasjon hentet fra Agdertall.no
- Offentlig statistikk, hentet fra bla KOSTRA, SSB, UngData mv.
- Tilsynsrapporter fra andre tilsynsetater, eks Statsforvalteren, Arbeidstilsynet, Arkivverket mv.
- Medieoppslag
- Andre tips / innspill

Kontrollutvalgets, sekretariatets og revisors informasjon

- Innspill fra kontrollutvalget
- Revisjonens kjennskap til fylkeskommunen gjennom løpende revisjon, tidligere forvaltningsrevisjonsprosjekter og eierskapskontroller samt risiko- og vesentlighetsvurderingen fra forrige periode.

1.9 Avgrensning og analytiske betraktninger

Risiko- og vesentlighetsvurderingen er gjort på et overordnet nivå, og analysen har ikke som formål å beskrive alle forhold ved fylkeskommunen og fylkeskommunens selskaper. Omfanget er begrenset ut ifra hva som er formålet med analysen; å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, jf. kommuneloven §§ 23-3 og 23-4.

Noen vurderinger er gjort overordnet for hele fylkeskommuneorganisasjonen, mens andre vurderinger retter seg mot de ulike direktørområdene og virksomhetene. Det er imidlertid viktig å påpeke at analysen ikke har som hensikt å måle de ulike områdene/tjenestene opp mot hverandre. En vurdering av hva som er viktigst av for eksempel utdanning, samferdsel, folkehelse, kultur mv., faller utenfor denne analysens formål.

Det er ellers verdt å merke seg at risiko- og vesentlighetsvurderingen gir et «øyeblikksbilde», det vil si at nye utfordringer og risikoer i fylkeskommunen kan oppstå underveis i planperioden.

1.10 Tidligere utførte forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller/eierskapskontroller og andre undersøkelser

I de to siste valgperiodene er det gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner, selskapskontroller/eierskapskontroller og andre undersøkelser i fylkeskommunen.

I valgperiode (2015-2019) ble det gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller for **Vest-Agder Fylkeskommune**:

- Selskapskontroll om Lister Bompengeselskap AS (2015) (Gjennomført av Kommunerevisjonen Vest, Vest-Agder, ble bestilt av andre eiere)
- Mindreforbruk ved de videregående skole i Vest-Agder fylkeskommune (2016)
- Forvaltningsrevisjon NDLA nr.1 (2016) (Rapport bestilt av kontrollutvalget i Hordaland.)
- Tilpasset opplæring til minoritetsspråklige elever (2017)
- Forvaltningsrevisjon NDLA nr.2 (2017) (Rapport bestilt av kontrollutvalget i Hordaland)
- Selskapskontroll i Agder Kollektivtrafikk AS (2018)
- Måloppnåelse innen tannhelseområdet i Vest-Agder (2018)
- Selskapskontroll Vigo IKS (2018)
- Konesjonskraft IKS (2019) (Gjennomført av Aust-Agder Revisjon IKS)

Agder Kommunerevisjon har også gjennomført andre undersøkelser som ikke regnes som forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll. Av større notater/utredninger kan for eksempel «Vurdering av forsvarlig saksbehandling Hindra Landfast» fra 2019 nevnes.

For **Aust-Agder Fylkeskommune** ble det gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner og selskapskontroller i perioden 2015-2019:

- Kontroll av særskilte forhold ved Møglestu videregående skole (2015)
- Forvaltningsrevisjon om hvordan følger Aust-Agder fylkeskommune og Statens vegvesen opp driftskontraktene for fylkesvegen (2015)
- Forvaltningsrevisjon NDLA nr.1 (2016) (Rapport bestilt av kontrollutvalget i Hordaland.)
- Praktisering av reglement for studieturer og ekskursjoner for elever ved videregående skoler (2017)
- Forvaltningsrevisjon NDLA nr.2 (2017) (Rapport bestilt av kontrollutvalget i Hordaland)
- Innkjøp i fylkeskommunen (2018)
- Selskapskontroll Agder Kollektivtrafikk AS (2018) (Gjennomført av Agder Kommunerevisjon IKS)
- Selskapskontroll Agder Arbeidsmiljø IKS (2018)
- Selskapskontroll Vigo IKS (2019)
- Selskapskontroll Konesjonskraft IKS (2019)
- Forvaltningsrevisjon videregående opplæring for voksne (2019)

For valgperioden **2019-2023** er det gjennomført følgende for Agder fylkeskommune:

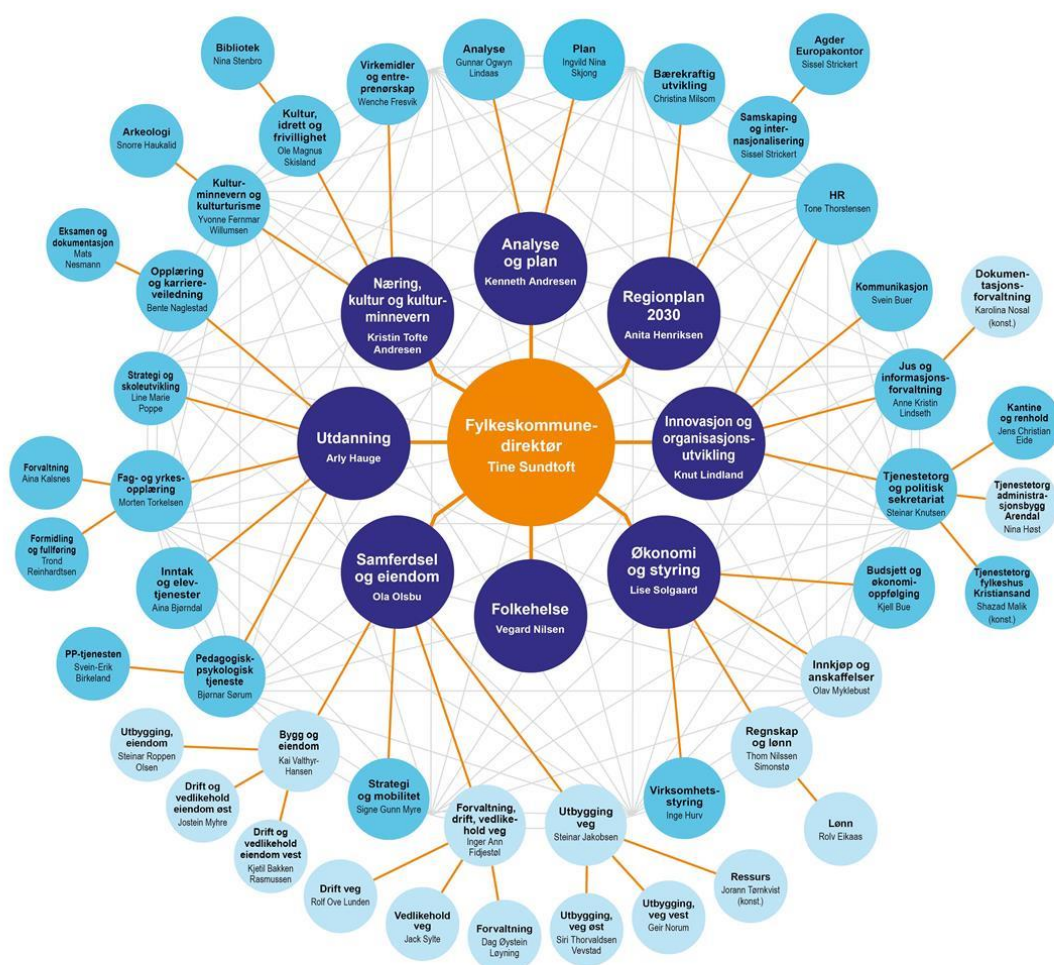
- 2020: Vurdering av etterlønn til avgått fylkesvaraordfører
- 2022: Eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i Vest-Agder museet IKS
- 2022: Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring (forvaltningsrevisjon)
- 2023: Investeringsprosjekter i Agder fylkeskommune (forvaltningsrevisjon)
- 2024: Påbegynt: Bærekraftsarbeid i Agder fylkeskommune (forvaltningsrevisjon)

Alle rapporter som er gjennomført av Agder Kommunerevisjon IKS er lagt ut på hjemmesiden: <https://agderkomrev.no/rapporter/>

2 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON

Dette kapitlet utgjør den første analysedelen i denne risiko- og vesentlighetsvurderingen. Kapitlet tar for seg ulike tema hvor det kan være aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter i Agder fylkeskommune.

Vi har valgt å strukturere analysen med utgangspunkt i fylkeskommunens egen organisering. Fylkeskommunedirektøren er øverste administrative leder i fylkeskommunen og har sammen med lederteamet med åtte fylkesdirektører ansvaret for fylkeskommunens virksomheter¹⁴.

Figur 1: Organisasjonskart fylkesadministrasjonen i Agder fylkeskommune

¹⁴ Agder fylkeskommune, Organisering, hentet fra: <https://agderfk.no/om-oss/organisasjonen/organisasjonskart/> (13.08.2024)

2.1 FYLKESKOMMUNEDIREKTØREN

Åpenhet og innsyn (RoV = M)

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et velfungerende demokrati. Offentlighetsloven og kommunelovens regler om møteoffentlighet legger til rette for at fylkeskommunens virksomhet er åpen og transparent, og at omverden får mulighet til å se hvordan fylkeskommunen drives og hvordan beslutninger tas.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle rutiner / retningslinjer
- Uformelle møter uten kunngjøring og protokollførsel
- Reglene om lukking av møte praktiseres feil
- Fylkeskommunale dokumenter / informasjon er utilgjengelig / vanskelig tilgjengelig for offentligheten
- Begrenset kunnskap om hvilken informasjon som skal og ikke skal unntas offentligheten / utøver ikke meroffentlighet
- Ufullstendig postjournal
- Innsynsbegjæringer håndteres ikke i samsvar med offentlighetsloven

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer kan innebære brudd på grunnleggende rettssikkerhetshensyn og kontroll med den offentlige forvaltningen. Sannsynligheten for at nevnte risikofaktorer inntreffer vil blant annet avhenge av den etiske holdningen i fylkeskommunen og om det foreligger relevante rutiner og retningslinjer på område.

Av fylkeskommunens organisasjonspolitikkk fremgår det at organisasjonen skal preges av *åpenhet* og *tillit*. I fylkeskommunens etiske retningslinjer står det videre at «I Agder fylkeskommune skal vi ha åpenhet som utgangspunkt for vårt virke»¹⁵. Fylkeskommunen har egne kommunikasjonsmål, som presiserer at den eksterne kommunikasjonen skal synliggjøre fylkeskommunens tjenester og prosesser, legge til rette for dialog og legge til rette for en åpen og opplyst samfunnsdebatt. Internt i fylkeskommunen er det videre laget rutine for behandling av postmottak og veiledning i hvordan innsynsbegjæringer skal håndteres. Fylkeskommunen forteller om en jevnlig pågang med henvendelser fra innbyggerne. Fylkeskommunen opplever at alle henvendelser håndteres fortløpende og at nye tekniske løsninger bidrar til at dette går relativt raskt.

På fylkeskommunens hjemmeside kan innbyggerne finne oversikt over inngående og utgående post samt informasjon om hvordan man kan få innsyn i dokumentene. Videre er det et eget område på fylkets hjemmeside som heter «politikk». Her kan innbyggere finne lenke til eInnsyn hvor innkalling til politiske møter og møteprotokoller publiseres. Videre ligger det lenke til fylkeskommunens nett-tv hvor innbyggerne kan følge politiske møter både direkte og i opptak.

Åpenhet i form av innsyn og etterprøvnbarhet kan anses å være grunnlaget for en tillitsskapende fylkeskommunal forvaltning, feltet har derfor høy vesentlighet. Revisjonen opplever at fylkeskommunen har fokus på området og har iverksatt ulike

¹⁵ Etiske retningslinjer for Agder fylkeskommune, side 7, hentet fra: <https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/9e6c4f6c-757f-4a7d-b178-4dae511dde0b> (19.03.2024)

risikoreduserende tiltak. Lovverket som regulerer området er likevel omfattende og relativt komplisert, revisjonen vurderer derfor risiko og vesentlighet som middels.

Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak (RoV = M)

Fylkeskommunedirektøren har ansvar for at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Videre skal fylkeskommunedirektøren påse at vedtak som blir fattet av folkevalgte organ iverksettes uten ubegrunnet opphold, jf. kommuneloven § 13-1.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Tid og ressurser knyttet til utredning
- Mangelfulle retningslinjer / rutiner for saksutredning
- Manglende etterlevelse av vedtatte retningslinjer / rutiner
- Uklare ansvarsforhold
- Manglende system som sikrer oppfølging av politiske vedtak
- Mangelfull rapportering fra administrasjonen til politikerne om oppfølging av politiske vedtak
- Internkontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Prinsippet om forsvarlig saksutredning er avgjørende for demokrati, styring, effektiv forvaltning og rettssikkerhet. Sakene må være så godt opplyst at politikerne kan ta informerte valg. Dersom saken ikke er forsvarlig utredet kan dette medføre at det fattes feil vedtak, vedtak som fattes får uforutsette kostnader eller andre negative ringvirkninger. Det vil i tillegg kunne gi negativt omdømme, samt bidra til at innbyggerne ikke opplever å ha tillit til fylkeskommunen. Videre kan et høyt antall politiske saker medføre risiko for at saker ikke blir fulgt opp av administrasjonen og/eller at det er mangelfull rapportering til politikerne om oppfølgingen.

Agder fylkeskommune har utarbeidet en brukerhåndbok for politisk sekretariat/rutine for saksbehandlere. Her defineres blant annet frister og rutiner for saksbehandling samt for oppfølging av vedtak¹⁶. Videre har fylkeskommunen oversikt over alle politiske vedtak og status for oppfølgingen av vedtakene gjennom Framsikt¹⁷. Det informeres om status i års – og tertialrapporteringen.

Det fremgår av årsrapporten for 2023¹⁸ at det ble behandlet 105 saker i fylkestinget. Det redegjøres også i årsrapporten om status for oppfølging av politiske vedtak gjennom året. Alle verbalvedtak og øvrige politiske vedtak fremgår av oversikten. Den senere tiden har det også vært en økning i antall verbalforslag. Dette er både tid- og ressurskrevende, og kan medføre at det blir mindre tid igjen til primæroppgavene. Fylkeskommunen forteller om god dialog med nåværende fylkesting og at antallet verbalforslag pr. dags dato (august 2024) er overkommelig. Samtidig peker fylkeskommunen på utfordringer knyttet til ansvarliggjøring og mengden saker. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

¹⁶ Agder fylkeskommune, *Brukerhåndbok – politisk sekretariat; Rutine for saksbehandlere*. Hentet fra fylkeskommunens kvalitetssikrings system, QM+ (14.05.2024)

¹⁷ Agder Fylkeskommune, oppfølging av politiske vedtak, rapport for 1. tertial 2024, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/mr-202404-1_tertial_2024/#/generic/summary/assgnsmainchap (05.08.2024)

¹⁸ Agder fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/707e33ea-cca7-446e-909f-6c16cb6b1c52-cn (14.05.2024)

Overordnet internkontroll (RoV = M/H)

Fylkeskommunedirektøren har ansvar for at fylkeskommunen har internkontroll som sikrer at lover og forskrifter følges, jf. kommuneloven §§ 25-1 og 25-2. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasset den enkelte fylkeskommune.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangler et helhetlig internkontrollsystem
- Internkontrollsystemet er ikke tilstrekkelig implementert i organisasjonen
- Mangelfull kompetanse om internkontroll blant fylkeskommunens ansatte
- Manglende rutiner / lover og regler er ikke tilstrekkelig kjent for alle
- Avviksrapportering / avvikshåndtering
- Mangelfull evaluering / oppfølging av internkontrollen
- Begrenset rapportering til politisk nivå

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Internkontroll er et grunnleggende prinsipp for forsvarlig styring av fylkeskommunen. Mangelfull internkontroll kan føre til at lover og regler ikke følges, samtidig som det kan gi dårligere måloppnåelse. Dersom fylkeskommunen ikke har et helhetlig internkontrollsystem, kan internkontrollen bli fragmentert og i mindre grad fungere som et verktøy for ledelse og styring. Videre vil ikke internkontrollen fungere optimalt dersom lover og regler ikke er tilstrekkelig kjent i organisasjonen, og / eller det er manglende avviksrapportering.

Agder fylkeskommune har arbeidet med internkontroll siden sammenslåingen i 2020 og den nye kommuneloven i 2021. Fylkeskommunen har gjort dette systematisk gjennom *Strategi for innføring av internkontroll i Agder fylkeskommune*. Fylkeskommunen har en egen ROS-analyse for tjenesteområdet internkontroll. Denne analysen skisserer tiltak for å få alle risikovurderingene «grønne», dvs. redusere risikobildet. Det fremgår videre av årsrapporten for 2023 om internkontroll¹⁹ at fylkeskommunen jobber med internkontroll gjennom et årshjul og har gjennomført en egenkontroll som skal danne grunnlag for videre prioriteringer på området. Egenkontrollen fra januar 2024 konkluderte med god utvikling på området og at internkontrollen på overordnet nivå i stor grad var systematisert og formalisert. Det pekes videre på at utfordringen ligger i at virksomheter og avdelinger i fylkesadministrasjonen følger opp interkontrollen i varierende grad²⁰. Fylkeskommunen forteller også selv at det er varierende bruk av systemene.

Agder fylkeskommune benytter QM+ som kvalitets -og avvikssystem. Systemet inneholder blant annet melding og oppfølging av uønskede hendelser / avvik / forbedringer, dokumentbibliotek, oppslag mot eksterne lover / forskrifter og ROS-analyser.

Revisjonen opplever at den nye fylkeskommunen har høyt fokus på internkontroll. Det blir imidlertid viktig å sikre god implementering og bruk av fylkeskommunens felles kvalitets- og avvikssystem. Dette innebærer blant annet at fylkeskommunen må

¹⁹ Årsrapport Agder fylkeskommune 2023 – internkontroll, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-53 (14.08.2024)

²⁰ Årsrapport Agder fylkeskommune 2023 – internkontroll, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-53 (14.08.2024)

arbeide for å bygge en god kultur for kvalitetsarbeid og sikre at alle ansatte har tilstrekkelig kompetanse på feltet. Revisjonen vurderer av denne grunn risiko og vesentlighet som middels til høy.

Varsling (RoV = H)

Arbeidsmiljølovens kapittel 2A omhandler varsling. Arbeidstakere har rett til å varsle om *kritikkverdige forhold* på arbeidsplassen. Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med lover og regler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning om i samfunnet ellers.

Varslingsregelverket skal bidra til et godt og konstruktivt yringsklima der arbeidstakere skal kunne si ifra og ytre seg kritisk uten å risikere noen form for straff eller andre negative reaksjoner. Fylkeskommunen som arbeidsgiver har plikt til å utarbeide en intern varslingsrutine og undersøke innkomne varsler innen rimelig tid.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfull opplæring i etikk
- Etiske retningslinjer er ikke tilstrekkelig kjent og / eller implementert i organisasjonen
- Varslingsrutinen er ikke godt nok kjent i organisasjonen
- Det føles ikke trygt å varsle / risiko for gjengjeldelse
- Mangelfull oppfølging av varsler

Risiko- og vesentlighetsvurdering.

Dersom varslingssystemet ikke fungerer som forutsatt eller at ansatte ikke føler det er trygt å varsle, er det stor risiko for at de kritikkverdige forholdene vil kunne vedvare i organisasjonen. Dette kan medføre dårligere kvalitet i tjenestene, ha økonomiske konsekvenser, bidra til misnøye i organisasjonen samt kunne gå ut over de ansattes psykiske / fysiske helse. Videre vil dette kunne svekke fylkeskommunens omdømme og tilliten både ansatte og innbyggere har til fylkeskommunen.

Agder fylkeskommune har utarbeidet etiske retningslinjer og rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold. Varslingsrutinen beskriver hva kritikkverdige forhold er, hvordan ansatte kan varsle og hvordan varselet blir håndtert. Av rutinen fremgår det at terskelen for å varsle skal være lav for å sikre en åpen og god yringskultur i organisasjonen²¹. Rutinen ligger tilgjengelig for ansatte gjennom kvalitetssikringssystemet, QM+. Det står videre i rutinen at det skal sendes årsrapport for varslingssaker til revisjon / kontrollutvalget. Revisjonen mottok e-post med informasjon om saker i februar 2024.

Det fremgår av årsrapporten²² at fylkeskommunen mottok 10 varslinger om kritikkverdige forhold i 2023. Enkelte av varslene omhandlet samme saksområdet og ble behandlet som samme undersøkelsessak, hvilket innebærer at fylkeskommunen behandlet seks varslingssaker i løpet av året. Av årsrapporten fremgår det videre at fylkeskommunen ønsker et system som kan gi helhetlig oversikt over varsler og

²¹ Agder fylkeskommune, *Rutine for intern varsling av kritikkverdige forhold*, hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/222974?agendaItemId=204081> (20.03.2024)

²² Årsrapport Agder fylkeskommune 2023 – varsling, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-5 (14.08.2024)

hvordan disse håndteres, og det er derfor igangsatt et arbeid som skal bidra til å sikre en mer helhetlig oppfølging av varslingssaker.

Fylkeskommunen forteller selv at varslingssekretariatet fungerer bra og at de også kobler på eksterne aktører ved behov. De opplever en god kultur for varsling, og mottok for eksempel våren 2024 et varsel på en fylkesdirektør.

Varsling kan være avgjørende for at lovbrudd og andre uakseptable forhold avdekkes og opphører. Området er således av høy vesentlighet både for ansatte, fylkeskommunen og for samfunnet som sådan. Risiko og vesentlighet på området vurderes som høy.

Informasjonssikkerhet og personvern (RoV = M/H)

I 2018 fikk vi en ny personopplysningslov, loven består av nasjonale regler og EUs personvernforordning (også kalt GDPR – General Data Protection Regulation). Personopplysningsloven handler om behandling, altså innsamling og bruk, av personopplysninger. Kommuner og fylkeskommuner behandler svært mange personopplysninger om både innbyggere og ansatte, mange av disse opplysningene er av sensitiv karakter.

Personvern henger sammen med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet handler om å sikre at opplysninger behandles med konfidensialitet (informasjonen blir ikke kjent for uvedkommende), integritet (informasjonen blir ikke endret av uvedkommende) og tilgjengelighet (informasjonen er tilgjengelig for dem som trenger den)²³.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende fokus i fylkeskommunen
- Mangelfulle retningslinjer og rutiner
- Lite kompetanse / opplæring blant de ansatte
- Begrensede ressurser avsatt til personvernarbeidet
- Uklare ansvarsforhold i fylkeskommunen
- Mangelfull internkontroll og avvikshåndtering
- Komplisert og omfattende regelverk

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Fylkeskommunen må dokumentere at personopplysninger behandles i tråd med personvernprinsippene. Det krever at det iverksettes egnede tiltak, både tekniske og organisatoriske, for å sikre at personopplysninger behandles i samsvar med regelverket. De nevnte risikofaktorene kan blant annet medføre at sensitiv informasjon kommer på avveie og at fylkeskommunen taper tillit og omdømme blant innbyggere og ansatte.

Agder fylkeskommunen har utarbeidet en *informasjonssikkerhetspolicy – sikkerhetsmål og strategi*, som beskriver fylkeskommunens mål og strategier på feltet. I kvalitets-systemet QM+ ligger det en rekke rutiner og retningslinjer tilknyttet informasjonssikkerhet og personvern.

²³ Datatilsynet, *Iverksette styringssystem for informasjonssikkerhet*, hentet fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/virksomhetenes-plikter/informasjonssikkerhet-internkontroll/etablere-internkontroll/iverksette-styringssystem-for-informasjonssikkerhet/> (21.03.2024)

På fylkeskommunens hjemmeside ligger fylkeskommunens personvernerklæring og kontaktinformasjon til personvernombudet²⁴. Personvernombudet skal blant annet gi råd i egen virksomhet og følge med på at krav i personvernregelverket og interne retningslinjer for personvern blir fulgt.

Våren 2020 opplevde fylkeskommunen sikkerhetsbrudd hos en av fylkeskommunens IT-leverandører. Personopplysninger til elever og lærere i fylkeskommunen kan ha kommet på avveie. Både datatilsynet og politiet ble orientert om hendelsen, i tillegg til at fylkeskommunen fulgte opp saken sammen med øvrige berørte aktører for å forsøke å redusere risikoen for at lignende hendelser oppstår i fremtiden²⁵. Avdeling for jus og informasjonssikkerhet holdt også kontrollutvalget informert om situasjonen. Datatilsynet fremla rapport og kom med pålegg om retting som fylkeskommunen har fulgt opp.

Datatilsynet har nylig foretatt et omfattende tilsyn med personopplysningssikkerheten i norske kommuner og fylkeskommuner. Tilsynet bestod av brevkontroller til 93 kommuner og 5 fylkeskommuner, i tillegg til at det var stedlig tilsyn med 10 kommuner. I Agder fylkeskommune ble det gjennomført brevkontroll. For brevkontrollene har ikke datatilsynet avgitt en egen rapport til de enkelte kommunene, men det er skrevet en samlereport for alle kontrollene. Funnene herfra viser blant annet at;

- *Det gjøres mye godt personvernarbeid, til tross for begrensede ressurser.*
- *Det er stor forståelse for at personvern og informasjonssikkerhet er viktige verdier som må ivaretas*
- *De fleste har etablert gode verktøy for styringssystem/internkontroll og behandlingsprotokoller.*
- *Det er innført tekniske tiltak for å ivareta informasjonssikkerheten.*
- *Mange mangler overordnede retningslinjer og praktiske rutiner/prosedyrer innenfor de fleste temaene vi kontrollerte.*
- *Det uttrykkes behov for mer, bedre og samlet veiledning, og det er ønske om tilgang på gode eksempler²⁶*

Datatilsynets tilsyn i norske kommuner og fylkeskommuner aktualiserer dette området ytterligere for forvaltningsrevisjon.

Fylkeskommunens arbeid med personvern og informasjonssikkerhet er pågående og i fokus. Det er etablert felles rutiner på området, og fylkeskommunen har fulgt opp området. I kvalitetssikringssystemet QM+ ligger nå mye av dokumentasjonen som ble etterlyst av Datatilsynet etter sikkerhetsbruddet og etter brevkontrollen. Området er av høy vesentlighet for fylkeskommunen og konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer er alvorlige, både for enkeltpersoner og for fylkeskommunens omdømme. I tillegg er lovverket på feltet både nytt og omfattende. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

²⁴ Agder fylkeskommune, Personvernerklæring, hentet fra: <https://agderfk.no/om-oss/personvern-gdpr-og-innsyn/personvernerklaring-for-agder-fylkeskommune/> (21.03.2024)

²⁵ Rapport om uønsket hendelse – Conexus Engage. Hentet fra <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/222974?agendaltemId=204083> (21.03.2024)

²⁶ Datatilsynet, Funn fra tilsyn i kommuner og fylkeskommuner, hentet fra <https://www.datatilsynet.no/aktuelt/aktuelle-nyheter-2023/funn-fra-tilsyn-i-kommuner-og-fylkeskommuner/> (21.03.2024)

Arkiv og dokumentasjon (RoV = M/H)

Fylkeskommuner og andre offentlige etater har ansvar for å dokumentere sin aktivitet, og er forpliktet å følge arkivlovens regler om offentlige arkiv.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende kunnskap om hva som er arkivverdig
- Mangelfulle rutiner og retningslinjer
- Etterlevelse av rutiner og retningslinjer
- Feil oppbevaring av arkivverdig materiale (eks: brannsikring)
- Overføring av arkivverdig materialet fra elektroniske systemer til langtidslagring
- Arkivering av SMS og kommunikasjon på sosiale medier
- Dokumentasjon kan gå tapt

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Et fullstendig arkiv er av grunnleggende betydning for at man i ettertid skal kunne få kunnskap om historiske fakta og beslutninger. Arkivet skal ikke bare være tilgjengelig for fylkeskommunen selv, men også for tilsynsetater og folkevalgte, samt på forespørsel fra innbyggere og media. Et mangelfullt arkiv kan få negative konsekvenser for fylkeskommunens saksbehandling og oppfølging av vedtak, men også for den enkelte innbygger.

Agder fylkeskommune har utarbeidet en veileder for hva som er arkivverdig, samtidig som det er laget et veikart for hvordan informasjon skal behandles, deles og lagres. Agder fylkeskommune skal praktisere både åpenhet og lukkethet; fylkeskommunen skal ha en transparent forvaltning som dokumenterer, samtidig som personvernet sikres og data som trenger ekstra beskyttelse behandles på en forsvarlig måte²⁷.

Fylkeskommunens Arkivplan ligger tilgjengelig på fylkets hjemmeside²⁸. Arkivplanens formål er å kvalitetssikre arkivfunksjonen i fylkeskommunen, samtidig som den gir nødvendig bakgrunnsinformasjon for den som skal bruke arkivet som historisk kildemateriale. Arkivplanen beskriver roller og ansvar, organisering av arkivtjenesten og deponering for eldre og avsluttet arkiv. Planen inneholder også overordna retningslinjer, reglement og instruksjer. I innledningen kan vi også lese at ikke alle eksterne lenker i planen følger regelverk og krav for universell utforming og at dette per 31.01.2024 er under utbedring.

Arkivverket skal gjennomføre tilsyn med fylkeskommunens arkivhold høsten 2024²⁹.

Gjennomførte undersøkelser og tilsyn på feltet viser ofte at offentlige etater har forbedringspotensialet knyttet til journalføring og arkivering. Dette gjelder for eksempel nyere kommunikasjonsformer som SMS og sosiale medier. Revisjonen vurderer dermed risiko og vesentlighet på området som middels til høy. Samtidig som Arkivverkets planlagte tilsyn på området gjør det mindre aktuelt med et forvaltningsrevisjonsprosjekt på området før det foreligger en rapport og eventuelle pålegg er rettet.

²⁷ Agder fylkeskommune, *Digital lagring i Agder fylkeskommune*. Tilgjengelig via kommunens kvalitetssikringssystem QM+. (Lest: 21.03.2024)

²⁸ Agder Fylkeskommune, Arkivplan, hentet fra: <https://agderfk.no/om-oss/arkivplan-for-agder-fylkeskommune/> (21.03.2024)

²⁹ Tilsynskalender, Statsforvalteren, Tilsyn med arkivhold, hentet fra: <http://tilsynskalender.statsforvalteren.no/api/supervision?supervisionReference=c972e1ed-6b5f-4932-b925-d4b6e5a246c4> (08.08.2024)

Tiltak mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping (RoV = H)

Arbeidslivskriminalitet er handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurranssevridende og undergraver samfunnsstrukturen³⁰. Arbeidslivskriminalitet medfører alvorlige konsekvenser for berørte arbeidstakere, virksomheter og samfunnet for øvrig.

Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er delvis overlappende. Arbeidslivskriminalitet handler om straffbare forhold, mens sosial dumping ikke nødvendigvis gjør det. Det vil i mange tilfeller være sammenfall mellom sosial dumping / useriøse arbeidsforhold og brudd på ulike lover som regulerer arbeidslivet, men ikke alltid.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende kunnskap om anskaffelsesregelverket
- Manglende kontroll og oppfølging av anskaffelser
- Begrenset kunnskap om arbeidslivskriminalitet
- Samarbeider ikke med partene i arbeidslivet
- Lite samhandling med andre offentlige myndigheter
- Seriøsitetsbestemmelser er ikke tilstrekkelig kjent

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Arbeidslivskriminalitet er et problem som kan få store konsekvenser både for berørte arbeidstakere, virksomheter og for samfunnet generelt. Sannsynligheten for at risikofaktorene inntreffer vil blant annet avhenge av fylkeskommunens fokus på å forebygge arbeidslivskriminalitet og sosial dumping, samt hvorvidt fylkeskommunen har rutiner og systemer for å motvirke arbeidslivskriminalitet.

Fylkeskommunen har i sin overordnede eiendomsstrategi sagt at fylkeskommunen skal stille offensive krav til sosial bærekraft i sine prosjekter og skal være en pådriver i arbeidet mot sosial dumping³¹. I fylkeskommunens etiske retningslinjer³² kan vi lese at det er null toleranse for sosial dumping, barnearbeid, korrupsjon og brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Det kommer her også frem at fylket følger seriøsitetskravene utarbeidet av Fellesforbundet, Byggenæringens Landsforening, KS og Digitaliseringsdirektoratet ved utlysning av offentlige tilbud innenfor bygg- og anleggskontrakter.

Fylkeskommunen forteller selv at det er utfordrende å passe på entreprenørene som engasjeres til prosjekter i fylket. Fylkeskommunen forteller også at temaet jevnlig er oppe til politisk debatt og at de får god hjelp fra OFA. Fylkeskommunen er medlem i Fair Play Agder³³.

³⁰ Regjeringen, *Handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet*, hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/test/id2928944/> (21.03.2024)

³¹ Agder fylkeskommune, *Overordnet eiendomsstrategi for Agder fylkeskommune*, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/utbygging/eiendom-og-skolebygg/overordnet-eiendomsstrategi-for-agder-fylkeskommune/> (21.03.2024)

³² Agder fylkeskommune, *Etiske retningslinjer for Agder fylkeskommune*, hentet fra: <https://einn-syn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/9e6c4f6c-757f-4a7d-b178-4dae511dde0b> (21.03.2024)

³³ Fair Play Agder er et topartssamarbeid mellom arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Formålet er å samle informasjon fra bransjer på Agder som er utsatt for arbeidslivskriminalitet. Les mer her: <https://www.fairplayagder.no/>

Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping har på landsbasis vært mest utbredt innen bygg og anlegg. Fylkeskommunen har fra 2020 overtatt det operative ansvaret for bygging, drift og vedlikehold av fylkesveger, og dette bidrar etter revisjonens vurdering til økt risiko på området. Risiko og vesentlighet anses som høy.

2.1.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Fylkeskommunedirektøren

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Åpenhet og innsyn	Middels
Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak	Middels
Overordnet internkontroll	Middels/høy
Varsling	Høy
Informasjonssikkerhet og personvern	Middels/høy
Arkiv og dokumentasjon	Middels/høy
Tiltak mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping	Høy

2.2 ANALYSE OG PLAN

Direktørområdet analyse og plan består av to avdelinger, *analyseavdelingen* og *planavdelingen*.

Analyseavdelingen arbeider for at Agder skal ha best mulig kunnskapsgrunnlag for beslutninger og planer relatert til utviklingen av Agder. Avdelingen har hovedansvar for det overordnede, regionale kunnskapsgrunnlaget, og leder drift og utvikling av kunnskapsportalen agdertall.no. Hovedprosesser i analyseavdelingen er knyttet til statistikk- og analysearbeid, formidling og tilgjengeliggjøring av kunnskap og geografiske informasjonssystem (GIS).

Fylkeskommunen er regional planmyndighet. Formålet med planlegging på regionalt nivå er å stimulere den fysiske, miljømessige, helsemessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i fylket. I tillegg til å lage egne regionale planer, gir fylkeskommunen planfaglig veiledning til kommunene på Agder og skal ivareta regionale interesser i kommunale planprosesser.

Regional planlegging (Overordnet) (RoV = M)

Det fremgår av plan – og bygningsloven at den regionale planleggingen skal bidra til å stimulere fysisk, miljømessig, helsemessig, økonomiske, sosial og kulturell utvikling i fylket, jf. pbl. § 3-4.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfull kompetanse i organisasjonen
- Ressurssituasjonen
- Samarbeid internt og eksternt
- Lite medvirkning fra relevante aktører
- Uklar rolle- og ansvarsfordeling
- Samordning av planverk
- Oppfølging og implementering av planer
- Lite fokus på konsekvenser for miljø og samfunn
- Mangelfullt / ikke oppdatert kunnskapsgrunnlag

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. Konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer kan bli alvorlige og omfattende. Det er av høy vesentlighet at de beslutninger som tas, og planer som fylkeskommunen vedtar er basert på et best mulig kunnskapsgrunnlag.

I 2019 ble Regionplan Agder 2030 vedtatt av fylkestingene i Aust-Agder og Vest-Agder. Regionplanen er det viktigste overordnede styringsdokumentet for utviklingen av Agder fylket. Planen er blitt til gjennom et samarbeid med kommuner, statlige organer og organisasjoner / institusjoner. Det er i tillegg utarbeidet et handlingsprogram til regionplanen for 2023-2026 (siste versjon)³⁴. Dette ble også utarbeidet sammen med aktuelle samarbeidsaktører, slik at handlingsprogrammet er godt forankret i regionen.

³⁴ Agder fylkeskommune, *Handlingsprogram 2023-2026 for Regionplan Agder 2030*, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regionplan-agder-2030/handlingsprogram-2023-2026-for-regionplan-agder-2030/> (22.03.2024)

Som risikoreduserende tiltak vedtok fylkestinget 25.april 2023³⁵ at det skal gjennomføres en enkel revisjon av Regionplan Agder 2030. Argumentet for å revidere planen er at det har skjedd mye i Norge og verden siden 2019, som for eksempel en pandemi, krig i Europa og en natur- og klimakrise som stadig blir mer aktualisert. Hensikten med revisjonen er at Regionplan Agder 2030 skal innarbeides i den regionale planstrategien (som er lovpålagt og skal utarbeides hvert fjerde år). Dermed går fylkeskommunen fra to til ett styringsdokument.³⁶

Forslag til Regionplan Agder 2030 med regional planstrategi er planlagt å bli lagt frem til politisk sluttbehandling i september / oktober 2024.

For at fylkeskommunen skal oppnå målene i Regionplan Agder 2030 er det lagd samarbeidsavtaler med hver av kommunene. Disse avtalene inneholder samarbeid om prioriterte områder hvor partene (fylkeskommunen og kommunen) skal gjøre en ekstra innsats og dermed formalisere et målrettet og systematisk samarbeid i avtaleperioden³⁷. Fylkeskommunen forteller at de i løpet av høsten 2024 vil ha disse avtalene på plass med alle kommunene på Agder. Revisjonen vurderer samarbeidsavtalene som risikoreduserende tiltak.

På bakgrunn av flere risikoreduserende tiltak i fylkeskommunen vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels.

2.2.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Analyse og plan

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Regional planlegging (Overordnet)	Middels

³⁵ Fylkestinget 25.04.2023, sak 18/2023, hentet fra: <https://einnsyn.no/moeteregistrering?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Fc8a13593-465f-43a3-bd4f-cee1412ddbe8> (16.08.2024)

³⁶ Agder fylkeskommune, *Revisjon av Regionplan Agder 2023*, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/pagaende-planarbeid/revisjon-av-regionplan-agder-2030-regional-planstrategi/> (16.08.2024)

³⁷ Agder fylkeskommune, *Samarbeids- og utviklingsavtaler*, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regionplan-agder-2030/samarbeids-og-utviklingsavtaler-med-kommuner-pa-agder/> (16.08.2024)

2.3 FOLKEHELSE

Folkehelse er organisert som et eget tjenesteområde i Agder fylkeskommune. Det jobbes internt for å integrere folkehelseperspektivet i hele fylkeskommunens arbeid og tenke «helse i alt vi gjør». Fylket samarbeider også med kommuner og andre aktører om Agders utvikling på folkehelse- og levekårsfeltet.

Den offentlige tannhelsetjenesten ligger også under området for folkehelse og styres som egen virksomhet. Fylkeskommunens samfunnsoppdrag innen tannhelsefeltet er å organisere det forebyggende og helsefremmende arbeidet, samt tilby et regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester til prioriterte grupper i befolkningen. De offentlige tannklinikkene i Agder er lokalisert i 23 kommuner, og er av varierende størrelse og fysisk beskaffenhet. Tannhelsetjenesten har i overkant av 200 medarbeidere.

Folkehelse og levekår (RoV = M)

Folkehelsearbeidet i fylkeskommunen er forankret i folkehelseloven. Det fremkommer av lovens § 1 at folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, sosiale og miljømessige forhold, samt bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Agder fylkeskommune skal fremme folkehelse innen de oppgaver som fylkeskommunen er tillagt, bla. gjennom regional utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting og tiltak som kan møte fylkets folkehelseutfordringer, jf. folkehelseloven § 20. Videre skal fylkeskommunen understøtte folkehelsearbeidet i kommunene og være pådriver for å samordne folkehelsearbeidet i fylket.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle mål / planer / strategier
- Oppfølging av vedtatte mål / planer / strategier
- Kunnskap / kompetanse om folkehelsearbeid
- Tilstrekkelige / riktige tiltak
- Mangelfull evaluering av tiltak
- Samarbeid innad i fylkeskommunen
- Mangelfullt samarbeid med kommunene
- Mangelfull samordning med andre regionale aktører

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av at risikofaktorene inntreffer vil være at folkehelsearbeidet ikke oppnår ønsket virkning. Det kan for eksempel være ved at man ikke klarer å utjevne sosiale helseforskjeller, oppnå mestring hos barn og unge eller forebygge rusmiddelmissbruk. Sannsynligheten for at dette skjer vil blant annet avhenge av fylkeskommunens fokus på området gjennom vedtatte planer / strategier samt oppfølgingen av disse, og om man har tilstrekkelig oversikt over helsetilstanden i fylket.

I Regionplan Agder 2030 fremgår det at fylkeskommunen skal «jobbe kunnskapsbasert og målrettet for å forbedre levekårene gjennom en langsiktig og helhetlig levekårssatsing»³⁸. «Bedre levekår på Agder» er et av hovedsatsingsområdene i Regionplan Agder 2030. Gjennom den regionale

³⁸ Agder fylkeskommune, *Regionplan Agder 2030*, s.4, hentet fra <https://agderfk.no/vare-tjenester/regionplan-agder-2030/regionplan-agder-2030-les-planen/> (25.03.2024)

samhandlingsstrukturen skal den helhetlige levekårssatsingen videreutvikles³⁹. Innsatsen skal rettes mot barn, ungdom og unge voksne og bidra til å nå hovedmålsettingen om å utjevne sosiale helseforskjeller.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjektet *Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring* våren 2022⁴⁰. Revisjonen finner at fylkeskommunen samarbeider med relevante aktører for å bedre folkehelsen og levekårene på Agder. I oppfølgingen av forvaltningsrevisjonen forteller administrasjonen om at det er satt i gang tiltak for å skaffe et felles kunnskapsgrunnlag. Det jobbes også med regionale planer, prosjekter og satsinger. Som for eksempel folkehelsestrategi og regional plan for fysisk aktivitet «aktive liv». I tillegg til en frivillighetsstrategi, samarbeidsavtale med Universitetet i Agder og senter for forskning på folkehelse og levekår.⁴¹

Folkehelseundersøkelsen på Agder i 2024⁴² viser at eldre totalt sett er friskere og har bedre funksjon enn tidligere. Samtidig viser undersøkelsen at eldre med lav utdanning og inntekt har flere sykdommer og helseplager, i tillegg til kortere forventet levealder, enn de med høy utdanning og inntekt. Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt, er høyere enn i landet som helhet. Men vi kan se en gradvis nedgang i tallene for vedvarende lavinntekt på Agder siden 2020⁴³.

Det har over lengre tid vært fokus på å skape bedre levekår på Agder. Til tross for flere målrettede tiltak og politisk fokus på feltet, opplever kommunene i regionen fortsatt utfordringer på området. Fylkeskommunen forteller om mer systematisk arbeid på området, gjennom blant annet samarbeidsavtaler med kommunene om prioriteringer på området. Fylkeskommunen forteller også om at det internt i administrasjonen jobbes for å få lov om folkehelsearbeid bedre integrert i alt arbeidet som gjøres i fylkeskommunen.

Revisjonen vurderer risiko og vesentligheten på området som middels.

Tannhelse – behandlingstilbud og interkontroll (RoV = H)

Gjennom den offentlige tannhelsetjenesten skal fylkeskommunen gi et regelmessig og oppsøkende tilbud om tannhelsetjenester til gitte prioriterte grupper. Ifølge tannhelsetjenesteloven § 1-3 gjelder dette:

- a) Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år.
- b) Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon.
- c) Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og i hjemmesykepleie.
- d) Unge voksne fra året de fyller 19 til og med året de fyller 24 år.

³⁹ Agder fylkeskommune, Bedre levekår på Agder, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/folkehelse-levekar-og-likestilling/bedre-levekar-pa-agder/> (14.08.2024)

⁴⁰ Agder kommunerevisjon IKS, *Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring*, hentet fra: <https://agderkom-rev.no/wp-content/uploads/2022/06/Forvaltningsrevisjonsrapport-Folkehelse-levekar-og-gjennomforing-av-videregaende-opplaering.pdf> (25.03.2024)

⁴¹ Les mer om iverksatte tiltak her: VETAKS, møtedokumenter 15.03.2023, Oppfølging av forvaltningsrevisjonen Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/249757?agendaItemId=210050> (16.08.2024)

⁴² FHIs Folkehelseundersøkelse i Agder 2024, hentet fra: <https://www.fhi.no/he/folkehelse/folkehelseprofil/> (14.08.2024)

⁴³ Bufdir, statistikk og analyse, hentet fra: <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/monitor/barnefattigdom/omfang?primary=42> (14.08.2024)

- e) Personer som på grunn av rusmiddelavhengighet mottar noen av følgende tilbud:
- personlig assistanse i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 6 bokstav b
 - Avlastningstiltak for pårørende i medhold av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6 nr. 2
 - Legemiddelassistert rehabilitering i henhold til spesialisthelsetjenesteloven § 3-16
- f) Innsatte i fengsler i kriminalomsorgen.
- g) Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.

I tillegg til de prioriterte gruppene kan den offentlige tannhelsetjenesten også yte tjenester til voksne pasienter mot betaling etter fylkeskommunens bestemmelser.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Kapasitet og ressursituasjonen
- Mangelfulle rutiner og retningslinjer
- Begrenset samordning med privat sektor
- Prioritering av betalende voksne fremfor prioriterte grupper
- Samarbeid med øvrige offentlige aktører
- Internkontroll / kvalitetssystem
- Krysssubsidiering
- Misligheter

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Det er et omfattende lovkrav til et stort antall prioriterte pasienter. De nevnte risikofaktorene kan medføre at ikke alle innbyggere får det tannhelsetilbudet som de har rett på. Revisjonen vurderer at overfor nevnte risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune.

Det fremgår av budsjettet for 2024 at tannhelsetjenesten har som målsetting å sikre utvikling av en enhetlig og samordnet tannhelsetjeneste i hele fylket⁴⁴. De siste årene har tjenesten hatt fokus på å jobbe frem flere felles rutiner og prosedyrer og det jobbes kontinuerlig med implementering av disse. Revisjonen er kjent med at det har vært en utfordring knyttet til ulik praksis på klinikkene i de to tidligere fylkene.

I 2022 ble det innberettet en mislighetssak knyttet til avvik i rapportering til Helfo, samt avvik knyttet til endring av satser i journalsystemet⁴⁵. Revisjonen undersøkte saken og fant at avvikene ikke hadde gitt behandlere utbytte eller fordeler, men at avvikene var en følge av videreføring av etablert praksis fra de gamle fylkeskommunene. Avvikene knyttet til rapporteringen til Helfo var etter revisjonene forståelse basert på manglende rutiner og oppfølging sentralt fra fylkeskommunen⁴⁶.

I 2023 ble det innberettet en ny mislighetssak til kontrollutvalget⁴⁷. Denne saken er unntatt offentligheten. Sakene er med på å øke sannsynligheten for at risikofaktorene

⁴⁴ Agder Fylkeskommune, Fylkeskommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2024-2027, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/generic/orgstructuremain/30/3103 (26.03.2024)

⁴⁵ Agder Kontrollutvalg, møte 26.01.2022, sak 6/22, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/239179> (26.03.2024)

⁴⁶ Agder Kontrollutvalg, Endelig innberetning tannhelse – nummerert brev nr. 2 -2022, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/File/Details/280756.PDF?fileName=Endelig%20innberetning%20tannhelse%20-%20nummerert%20brev%20nr.%202-2022&fileSize=256096> (26.03.2024)

⁴⁷ Agder Kontrollutvalg, møte 14.02.2024, sak 2/24, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262435?agendaltemId=211678> (26.03.2024)

inntreffer. Fylkeskommunen forteller selv om utfordringer på området, og at noen av utfordringene kan knyttes til uenigheter mellom fagmiljøer og politikk. Revisjonen vurderer dermed risiko og vesentlighet på området til høy.

Tannhelse – forebygging (RoV = M)

Fylkeskommunen skal sikre at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelig for alle som bor eller oppholder seg i fylket, jf. tannhl. § 1-1. Fylkeskommunen skal fremme tannhelse i befolkningen og ved sin tannhelsetjeneste sørge for nødvendig forebyggelse og behandling. Den skal spre opplysning om og øke interessen for hva den enkelte selv og allmennheten kan gjøre for å fremme tannhelsen, jf. tannhl. § 1-2.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle målsettinger/strategier
- Oppfølging av vedtatte mål
- Tilgjengelighet for innbyggerne
- Manglende fokus på forebyggende arbeid / folkehelsearbeid
- Ressurssituasjon og kompetanse
- Samhandling og samarbeid med andre aktører

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Hovedmålet med det forebyggende og helsefremmende arbeidet er å gjøre befolkningen i stand til å bevare en god oral helse hele livet⁴⁸. For å nå denne målsettingen er det sentralt at det settes av dedikerte ressurser til forebygging i tannhelsetjenesten, samt at det er et godt samarbeid om det forebyggende og helsefremmende arbeidet både internt i fylkeskommunen og sammen med andre aktuelle aktører.

Revisjonen gjennomførte i 2018 en forvaltningsrevisjon på tannhelseområdet i Vest-Agder⁴⁹ hvor blant annet forebyggende tannhelsearbeid og folkehelsearbeid ble undersøkt. Revisjonen konkluderte med at det ble gjort mye godt arbeid med forebygging og folkehelse i tannhelsetjenesten; forebyggende arbeid ble gjort både i form av individuelle tiltak på tannklinikken og gjennom tiltak som var rettet mot større grupper av befolkningen. Det fremgår av handlings- og økonomiplanen 2024-2027⁵⁰ at tannhelsetjenestens strategi er under evaluering og at en ny strategi med tilhørende virksomhetsplan skal presenteres i løpet av 2024⁵¹.

Tannhelsetjenestens oppgaver innen forebygging og helsefremming vil også være en del av fylkets hovedmål innen folkehelse som bla. peker på satsingsområder som reduserte sosiale helseforskjeller blant barn og unge, prioritert innsats der folkehelse og levekårsutfordringene er størst og samordne folkehelsearbeidet.

⁴⁸ Agder fylkeskommune, *Budsjett 2024, økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/generic/orgstructuremain/30/3103?scrollTo=t-5 (26.03.2024)

⁴⁹ Agder Kommunerevisjon IKS, *Måloppnåelse innen tannhelseområdet i Vest-Agder*, hentet fra: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2018/01/M%C3%A5loppn%C3%A5else-innen-tannhelseomr%C3%A5det-i-Vest-Agder.pdf> (26.03.2024)

⁵⁰ Agder Fylkeskommune, *Fylkeskommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/generic/orgstructuremain/30/3103 (26.03.2024)

⁵¹ Den var Pr. august 2024 ikke presentert.

Å arbeide forebyggende og helsefremmede er et kontinuerlig arbeid, revisjonen vurderer dermed risiko og vesentlighet som middels.

2.3.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Folkehelse

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Folkehelse og levekår	Middels
Tannhelse – behandlingstilbud og internkontroll	Høy
Tannhelse – forebygging	Middels

2.4 INNOVASJON OG ORGANISASJONSUTVIKLING

Direktørområdet innovasjon og organisasjonsutviklings oppgave er å bygge en organisasjon som løfter landsdelen. Formålet er å sikre gode organisatoriske rammer for ledere og medarbeidere, levere gode støttetjenester og bidra med fag- og spisskompetanse inn i tverrfaglig tjenesteutvikling, satsinger og prosjekter. Direktørområdet består av avdeling for HR, avdeling for kommunikasjon, avdeling for jus og informasjonsforvaltning og dokumentsenteret.

Sykefravær (RoV = M/H)

Norske kommuner og fylkeskommuner har over tid hatt som mål å redusere sykefraværet. Agder fylkeskommune har som mål å arbeide forebyggende med sykefravær og med en målsetning om et sykefravær under 5,5%⁵².

Mulige risikofaktorer kan være:

- Arbeidsoppgaver og organisering av tjenestene
- Utfordringer i arbeidsmiljøet og / eller ledelse
- Mangelfulle retningslinjer og rutiner
- Mangelfull kjennskap til relevante retningslinjer og rutiner
- Lite målrettede tiltak for å redusere sykefraværet
- Begrenset oppfølging og tilrettelegging for sykemeldte ansatte
- Økt arbeidsmengde

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at overfor nevnte mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. Konsekvensene av høyt sykefravær over tid vil være negativt både for fylkeskommunens tjenesteproduksjon, for den enkelte ansatte, for arbeidsmiljøet og for fylkeskommunens økonomi. Det fremgår av handlings- og økonomiplan 2024-2027 at en av utfordringene for fylket vil være å levere minst like gode tjenester med færre folk⁵³. Fylkeskommunen må dermed arbeide med omstillingstiltak knyttet til ressurs- og kapasitetsutnyttelse⁵⁴, noe som kan øke risikoen for at hver enkelt medarbeider får en økt arbeidsbelastning som igjen kan føre til en økning i sykefraværet.

Agder fylkeskommune hadde i 2023 et samlet sykefravær på **6,2 %**. Tallene i tabellen på neste side viser imidlertid at det da var relativt store forskjeller mellom de ulike direktørområdene:

⁵² Agder Fylkeskommune, Årsberetning 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-24 (07.08.2024)

⁵³ Agder Fylkeskommune, Handlings- og økonomiplan 2024-2027, Forord, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_vedtatt#/generic/summary/a1314b15-ccd0-48a0-a216-acee1072a793-cn (07.08.2024)

⁵⁴ Agder Fylkeskommune, Fylkeskommunedirektørens forslag til Handlings- og økonomiplan 2024-2027, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/generic/orgstructuremain/30/3103 (26.03.2024)

	Sykefravær
Analyse og plan	1,7 %
Folkehelse	11,5 %
Innovasjon og org. utvikling	5,7 %
Næring, kultur og kulturminnevern	6,3 %
Regionplan 2030	7,6 %
Økonomi og styring	7,9 %
Samferdsel og eiendom	4,9 %
Utdanning	5,9 %

Rapport fra Agdertall viser at sykefraværet i Agder ligger noe høyere enn landsgjennomsnittet, henholdsvis 6% i Agder og 5,6% for landet⁵⁵. Disse tallene er vel å merke for alle kommuner på Agder og ikke for fylkeskommunens ansatte. Tallene fra 2023 for fylkeskommunens ansatte viser et sykefravær på 6,2%. Dette er noe over fylkeskommunens eget mål på 5,5%.

Agder fylkeskommune arbeider forebyggende med klar målsetning om å redusere sykefraværet i hele organisasjonen. I årsrapporten fra 2023⁵⁶ kan vi lese at det er tannhelse under direktørområdet folkehelse som har hatt høyest fravær. Der jobbes det med å redusere og forebygge sykefravær, og bedriftshelsetjenesten bistår i dette arbeidet.

Sykefraværet i fylkeskommunen rapporteres kvartalsvis til hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU), og i de lokale AMU'ene. Vi kan lese i årsrapporten fra 2023 at det i 2024 skal jobbes mer systematisk med alle lokale AMU for å sikre det forebyggende arbeidet.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet på området som middels til høy.

Digitalisering (RoV = M/H)

Norske kommuner og fylkeskommuner må utnytte mulighetene digitalisering og bruk av IKT gir for økt verdiskapning, innovasjon og bærekraftig utvikling.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Kompetanse og ressurser
- Vilje til å ta i bruk nye verktøy / løsninger
- Tilstrekkelig opplæring for alle ansatte
- Veiledning / opplæring til innbyggere / brukere
- Samarbeid med eksterne aktører

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Formålet med digitaliseringen er blant annet forenkling og effektivisering, å gi bedre tjenester til innbyggerne samt fremme innovasjon og verdiskapning⁵⁷. For at dette skal kunne være mulig er det viktig at det settes av tilstrekkelige ressurser til arbeidet med digitalisering, samt at alle ansatte får nødvendig opplæring til å ta i bruk nye digitale løsninger.

⁵⁵ Agdertall, Sykefravær og turnover, hentet fra: <https://agdertall.no/arbeidsliv/sykefravar-og-turnover/> (27.03.2024)

⁵⁶ Agder Fylkeskommune, Årsberetning 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-28 (14.08.2024)

⁵⁷ Regjeringen, Digitalisering i kommunal sektor, hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/digitalisering-i-kommunal-sektor/id2623342/>

Agder fylkeskommune har hatt høyt fokus på digitalisering over lenger tid. Digitalisering er områdeovergripende og påvirker samtlige områder i fylkeskommunen i større eller mindre grad. I årsrapporten fra 2022⁵⁸ kan vi lese at over 300 toppledere i Agder deltok på kompetanseprogram rettet mot å skape digital transformasjon. Fylket forteller også i samme årsberetning om flere organisasjonsutviklingsprosjekter som blant annet dreier seg om nye digitale systemer og lignende. I årsrapporten for 2023⁵⁹ kan vi lese at dette er et pågående arbeid og at fylket har gjennomført flere nasjonale digitale transformasjoner. Som for eksempel den offentlige tannhelsetjenesten, felles skoleadministrasjon o.l.

I årsrapporten fra 2023⁶⁰ kan vi lese at direktørområdet innovasjon og organisasjonsutvikling har som formål å sikre gode organisatoriske rammer for fylkeskommunens ledere og medarbeidere, levere støttetjenester og bidra med fag- og spisskompetanse inn i tverrfaglig tjenesteutvikling. Herunder bidra til at digitalisering gir en enklere hverdag for fylkeskommunens innbyggere, næringsliv og frivillig sektor gjennom bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk og legge til rette for produktivitetssøkning.

Fylkeskommunen er også deltaker i Digi Agder sammen med alle kommunene i Agder og inngår dermed i den regionale samhandlingsstrukturen. Digi Agder kom med innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi⁶¹, hvor det uttrykkes et behov for flere nasjonale løsninger for felles behov.

I forbindelse med Covid-19 ble vi påminnet om hvor viktig digital utvikling er for norske kommuner og fylkeskommuner. Internt i Agder fylkeskommune har dette blant annet ført til en betydelig utvikling i den digitale samhandlingen. Samtidig er dette et område hvor det stadig utvikles nye verktøy. Det kan dermed være utfordrende å orientere seg i hvilke verktøy som kan være relevante for en fylkeskommune. Kunstig intelligens kan nevnes som det siste tilskuddet.

Digitalisering er et område som krever kontinuerlig fokus og oppmerksomhet, revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

IKT - infrastruktur og systemer (RoV = M/H)

Stabil og funksjonell IKT infrastruktur er avgjørende for at fylkeskommunens ansatte skal kunne gjennomføre rasjonell og effektiv saksbehandling og tjenesteproduksjon.

Mulige risikofaktorer kan være:

⁵⁸ Agder Fylkeskommune, Årsrapport 2022, s.22, hentet fra: <https://agderfk.no/f/ide16b67a-3212-4194-baff-1825ff7eb949/ars-beretning-2022.pdf> (26.03.2024)

⁵⁹ Agder Fylkeskommune, Årsrapport 2022, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsja/mainmenu/40 (15.05.2024)

⁶⁰ Agder Fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsja/mainmenu/40?scrollTo=t-5 (14.08.2024)

⁶¹ Digi Agder, Innspill til ny nasjonal digitaliseringsstrategi, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regionplan-agder-2030/var-tagder/digi-agder-et-nettverk-for-digitalisering/innspill-til-ny-nasjonal-digitaliseringsstrategi.57731.aspx> (02.04.2024)

- Kompetanse og opplæring – mange personer skal lære mye nytt / nye systemer
- Mange systemer som skal «snakke sammen»
- Sikkerhetsbrudd / virus
- Vedlikehold
- Ressurssituasjonen / kapasitet hos IT-tjenesten
- Cyberkriminalitet

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Stadig flere tjenester digitaliseres og fylkeskommunen er avhengig av at IKT-systemene fungerer optimalt. Ustabilitet, nedetid og eventuelle sikkerhetsbrudd vil kunne gå ut over effektivitet og tjenesteproduksjon. I tillegg vil manglende opplæring / kompetanse medføre at fylkeskommunens IT-verktøy ikke gir ønsket effekt – dvs. gjør de ansattes arbeidshverdag enklere og mer effektiv. Dette området er også knyttet til informasjonssikkerhet og personvern som ble omtalt nærmere i kapittel 2.1.

Direktørområdet innovasjon og organisasjonsutvikling har som formål å sikre gode organisatoriske rammer for fylkeskommunens ledere og medarbeidere, levere støttetjenester og bidra med fag- og spisskompetanse inn i tverrfaglig tjenesteutvikling. Herunder være en pådriver for prosess- og tjenesteutvikling der teknologi er en muliggjører, i tett samarbeid med IKT Agder IKS, Novari IKS og DIF AS⁶².

I årsrapporten for 2023⁶³ kan vi lese at Agder fylkeskommune deltar i tre IKT samarbeid gjennom IKT Agder IKS, Novari IKS og DIF AS. Det er av høy vesentlighet at fylkeskommunen ivaretar informasjonssikkerhet og personvern, med tilhørende rolleklarhet og ansvar, på en god måte. Fylkeskommunen er derfor i gang med å innføre system for informasjonssikkerhet og personvern (ISMS), basert på ISO 27000 serien og en egen satsing på informasjonssikkerhet innenfor skole, i samarbeid med Design og arkitektur Norge (DOGA). Fylkeskommunen selv opplyser om godt samarbeid med IKT Agder. I tillegg til å fortelle om god kompetanse i IKT Agder på sikkerhet.

Politiet skriver i sin rapport om cyberkriminalitet for 2024 at trusselbildet i det digitale rom stadig blir mer komplekst⁶⁴. Noe som innebærer at både private og offentlige aktører må kontinuerlig tilpasse seg for å være en motkraft til denne trusselen.

Sett i lys av Covid-19, er det svært viktig at IKT-systemene fungerer som forutsatt og at alle ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å ta i bruk de nødvendige verktøyene. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Bemanningssituasjonen - rekruttering og kompetanse (RoV = M)

For at fylkeskommunen skal kunne yte gode tjenester og nå sine målsettinger er det nødvendig med en tilstrekkelig bemanning med kvalifiserte og motiverte ansatte.

Mulige risikofaktorer kan være:

⁶² Agder Fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/40?scrollTo=t-5 (14.08.2024)

⁶³ Fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/40?scrollTo=t-5

⁶⁴ Politiet, Kripos: Cyberkriminalitet 2024 – politiets årlige rapport om cyberrettet og cyberstøttet kriminalitet, hentet fra: <https://www.politiet.no/globalassets/tall-og-fakta/datakriminalitet/cyberkriminalitet-2024.pdf> (07.08.2024)

- Klarer ikke rekruttere eller beholde kvalifisert arbeidskraft
- Fylkeskommunen er ikke konkurransedyktig
- Trivsel og arbeidsmiljø
- Manglende muligheter for kompetanseutvikling internt
- Økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Risikoreduserende tiltak kan knyttes til fylkeskommunens arbeidsgiverpolitikk. Fylkeskommunen må profilere seg som en god arbeidsplass med et godt arbeidsmiljø og et tilstrekkelig lønnsnivå. Det er også viktig at ansettelsesprosesser er av høy kvalitet slik at rett person med riktig kompetanse blir tilsatt.

Administrasjonen opplever at rekruttering til fylkeskommunen i all hovedsak går bra, men at det er utfordringer knyttet til noen kompetanseområder som for eksempel samferdsel. Videre er det utarbeidet retningslinjer for bemanningsstyring som skal bidra til å sikre at fylkeskommunen har nok og riktig kompetanse til å utføre samfunnsoppdraget i henhold til Regionplan Agder 2030. Fleksibilitet er en sentral del av Agder fylkeskommune. Fleksibiliteten er knyttet til arbeidssted, arbeidstid og arbeidsgiver. Fylkeskommunen rapporterer at fleksibilitet knyttet til arbeidssted er kommet langt, men at fleksibilitet knyttet til arbeidstid og arbeidsgiver (matriseorganisering) er under utvikling⁶⁵.

Fylket rapporterer også om en lavere turnover enn nivået for hele kommunesektoren. I 2023 lå Agder fylkeskommunes turnover⁶⁶ på 6,4%⁶⁷, mens den for hele kommunesektoren lå på 12,7%. Revisjonen vurderer risiko og vesentligheten på området som middels.

Samfunnssikkerhet og beredskap (RoV = M/H)

Alle har et ansvar for å forebygge uønskede hendelser og kriser, samt å håndtere de dersom de skulle oppstå. Fylkeskommunens beredskapsplikt knytter seg i hovedsak til egne anlegg og aktiviteter, fylkesveger, sivil transportberedskap og regional planlegging.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Ikke oppdaterte ROS-analyser
- Mangelfulle beredskapsplaner
- Beredskapsplaner er ikke tilstrekkelig kjent i organisasjonen
- Det gjennomføres ikke øvelser
- Begrenset samarbeid med andre relevante aktører
- Mangelfulle evalueringer
- Internkontroll
- Fokus på smittevern

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

I en situasjon hvor det oppstår uønskede hendelser er det viktig at fylkeskommunen har evne til å opprettholde egen virksomhet og at eventuell tjenesteproduksjonen påvirkes i minst mulig grad. Dersom fylkeskommunen ikke håndterer krisesituasjoner

⁶⁵ Agder fylkeskommune, Rapport for 2. tertial 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202308-rapport_for_2_tertial_2023/#/generic/summary/personalandorg (02.04.2024)

⁶⁶ Turnover sier noe om gjennomtrekk på en arbeidsplass, altså andelen ansatte som slutter fra ett år til et annet. Les mer her: https://lovdata.no/dokument/SPH/sph-2024/KAPITTEL_6-3-3-5#KAPITTEL_6-3-3-5

⁶⁷ Agder Fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-21 (07.08.2024)

på en god måte vil dette kunne få betydning både for innbyggere, ansatte og fylkeskommunens omdømme.

Det er utarbeidet en overordnet beredskapsplan for Agder fylkeskommune, i tillegg skal alle virksomhetene i fylkeskommunen ha egne beredskapsplaner. Ansvaret for virksomhetenes beredskapsplaner er delegert til de respektive virksomhetene. Det er viktig at beredskapsplanene er kjent i organisasjonen og at personer med oppgaver har tilstrekkelig kompetanse / øvelse. Beredskapsplanene, både den overordnede og for den enkelte virksomhet, er tilgjengelig for ansatte gjennom kvalitetssystemet QM+.

Hyppigere ekstremvær og et klima i endring legger føringer for beredskapsarbeidet i kommuner og fylkeskommuner. Menon Economics og NGI har på oppdrag av Finans Norge og Fremtind beregnet at kostnadene knyttet til vær- og naturfarerelaterte hendelser ligger på 5,5 mrd. kroner hvert år og at dette beløpet vil øke til 19 mrd. kroner årlig i 2100, dersom det ikke iverksettes ytterligere tiltak⁶⁸. Dermed må det satses på økt forebygging. Revisjonen vurderer at det øker sannsynligheten for at mulige risikofaktorer kan inntreffe.

Risikoreducerende tiltak kan være gode ROS-analyser og tiltak for forebygging. Statsforvalteren i Agder har lagd en overordnet ROS-analyse for fylket, *ROS Agder 2024*⁶⁹. Denne er ment å være en viktig del av planleggingsgrunnlaget og dermed bidra til effektiv krisehåndtering og styrke samordningen i det regionale sikkerhetsarbeidet.

Fylkeskommunen orienterte kontrollutvalget om beredskapsarbeidet i møtet 22.04.2024, jf. sak 21/24⁷⁰.

Ser vi fremtidens klimautsikter i sammenheng med fylkets etterslep på vedlikehold av vegnettet⁷¹ øker det området vesentlighet. Beredskap er et viktig område som kan få store konsekvenser dersom man ikke er tilstrekkelig forberedt og øvet. Fylkeskommunen har nylig styrket arbeidet med en rådgiver på feltet. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

2.4.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Innovasjon og organisasjonsutvikling

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Sykefravær	Middels/høy
Digitalisering	Middels/høy
IKT- infrastruktur og systemer	Middels/høy
Bemanningssituasjonen – Rekruttering og kompetanse	Middels
Samfunnssikkerhet og beredskap	Middels/høy

⁶⁸ Kommunal Rapport, *Kommunene må rustes for ekstremvær*, publisert 24.04.2024, hentet fra: <https://www.kommunal-rapport.no/debatt/kommunene-ma-rustes-for-ekstremvaer/159314/> (26.04.2024)

⁶⁹ Statsforvalteren i Agder, *ROS Agder 2024*, hentet fra: <https://www.statsforvalteren.no/siteassets/fm-agder/dokument-agder/samfunnssikkerhet-og-beredskap/ros-agder/ros-agder-2024.pdf> (26.04.2024)

⁷⁰ VETAKS, møtedokumenter Agder kontrollutvalg, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262437?agendaltemId=212027> (08.08.2024)

⁷¹ Les mer om dette under tema «Drift og vedlikehold av fylkesvei» i kapittel 2.8

2.5 NÆRING, KULTUR OG KULTURMINNEVERN

Direktørområdet næring, kultur og kulturminnevern skal være en pådriver for et rikt kulturliv, økt verdiskapning samt bidra til at regionens kulturarv ivaretas og formidles på en fremtidsrettet måte. Direktørområdet består av følgende avdelinger;

- Kultur, idrett og frivillighet
- Fylkesbibliotek
- Kulturminnevern og kulturturisme
- Virkemidler og entreprenørskap

Næringsutvikling (RoV = M/H)

Kommuner og fylkeskommuner er viktig premissgivere for vekst og utvikling i næringslivet.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Begrenset fokus på næringsutvikling
- Utarbeidelse og oppfølging av planer / strategier på området
- Samarbeid med relevante aktører
- Vedtak gjennomføres ikke i tråd med fylkestingets forutsetninger
- Tiltak får ikke ønsket effekt
- Mangelfull evaluering av tiltak
- Ressurssituasjonen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. *Verdiskapning og bærekraft* er ett av hovedsatsingsområdene i Regionplan Agder 2030. Her er det formulert fire hovedmål som det skal arbeides mot:

- *Flere vekstkraftige små og mellomstore bedrifter er etablert*
- *Det er høyere sysselsettingsvekst enn i landet for øvrig, med fokus på nye potensialer for bærekraftig verdiskapning*
- *Næringsstrukturen er variert og preget av godt samarbeid med akademia og offentlig sektor*
- *Verdiskapningen er basert på bærekraftig bruk av menneskelige ressurser og naturressurser⁷².*

I 2015 ble det utarbeidet en regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskapning for Agder 2015-2030 (VINN Agder). Denne planen skal videreføres og følges opp gjennom handlingsprogrammet til Regionplan Agder 2030 under satsingsområdet «Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser» (se over)⁷³⁷⁴.

Avdeling for virkemidler og entreprenørskap har ansvaret for fylkeskommunens samlede næringspolitiske virkemiddelapparat og for å bidra til økt næringsutvikling gjennom mobilisering, koordinering og forvaltning av regionalpolitiske virkemidler og

⁷² Agder fylkeskommune, *Regionplan Agder 2030*, s. 16-17, hentet fra <https://agderfk.no/f/p1/i4d721a77-52f4-49e3-ba9e-42cb0c5a8b4e/regionplan-agder-2030.pdf> (03.04.2024)

⁷³ Agder fylkeskommune, *Handlingsprogram 2023-2026 for Regionplan Agder 2030*, hentet fra: https://agderfk.no/f/p1/i7f112e094-e614-4d37-825b-071837eaf3b3/regionplan-agder-2030_uu.pdf (14.08.2024)

⁷⁴ Fylkestinget vedtok en enkel revisjon av Regionplan Agder 2030 25.april 2023. Revidert plan forventes fremlagt for fylkestinget september / oktober 2024. I handlingsprogrammet som ble revidert i 2023, ble «verdiskaping og bærekraft» gitt navnet «næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser». Hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/regional-planlegging-og-utvikling/pa-gaende-planarbeid/revisjon-av-regionplan-agder-2030-regional-planstrategi/> (14.08.2024)

legge til rette for økt innovasjonskapasitet i eksisterende og nye næringer. Avdelingen skal også ivareta prosesser som styrker fylkeskommunen som næringspolitisk aktør⁷⁵. Det fremgår av rapporten for 2. tertial 2023⁷⁶ at avdelingen har igangsatt satsinger og tiltakene følger vedtatt økonomiplan og budsjett.

Revisjonen opplever at fylkeskommunen har fokus på området og har tiltak for å fremme næringsutvikling, samtidig som det i enkelte områder av fylket er krevende med rammebetingelser for ny næring. Fylkeskommunen forteller selv at de opplever at det jobbes bra på dette området, selv om det enkelte steder og i nåværende stund (august 2024) er krevende rammebetingelser. Fylkeskommunen forteller også om positive fremtidsutsikter og mener selv at regionen kan levere på mye av regjeringens satsinger for fremtidig næring. Fylkeskommunen forteller at regionen er avhengig av å lykkes på dette området for å nå målene i Regionplan Agder 2030.

På bakgrunn av overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Tilskuddsforvaltning (RoV= M)

Agder fylkeskommune forvalter ulike tilskuddsordninger innenfor kultur, idrett og frivillighet. Tilskudd kan gis både som faste tilskudd over budsjettet og som frie midler til fordeling etter søknad.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle rutiner / retningslinjer
- Oppfølging av statlige / fylkeskommunale retningslinjer / rutiner
- Kjennskap til relevant lovverk
- Er ordningene tilstrekkelig kjent av potensielle tilskuddsmottakere?
- Rapportering og oppfølging av mottakere
- Internkontroll
- Ressurssituasjonen
- Skille mellom tilskudd og kjøp av varer og tjenester
- Tilskudd vs. statsstøtte

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. Det er risiko knyttet til saksbehandling og likebehandling av søknader, og om tilskuddene er tildelt i samsvar med formål og vedtatte retningslinjer. Videre foreligger det også risiko til hvordan fylkeskommunen følger opp tilskuddsmottakere, samt sikrer at tilbudet er tilstrekkelig kjent blant mulige mottakere av tilskuddene. Hvordan fylkeskommunen forvalter tilskudd kan være vesentlig for innbyggernes tillitt til fylkeskommunen og fylkeskommunens omdømme.

I fylkeskommunenes rapport for 2. tertial 2023 kan vi lese at fylket har inngått et økonomisk og praktisk samarbeid med Cultiva og Kulturtanken om en digital innovasjonslab, som er midler og aktivitet knyttet til digitaliseringsprosjekt for og med barn og unge. Videre kan vi også lese at fylkestinget vedtok å sette av 10 millioner

⁷⁵ Agder fylkeskommune, Handlings- og økonomiplan 2024-2027, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/50?scrollTo=t-9 (03.04.2024)

⁷⁶ Agder fylkeskommune, Rapport for 2. tertial 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202308-rapport_for_2_tertial_2023#/budsa/mainmenu/50 (03.04.2024)

kroner som ekstra tilskudd til frivilligheten. Midlene skal lyses ut i to omganger. I den første runden kom det ca. 90 søknader og halvparten av summen ble fordelt⁷⁷.

De to tidligere fylkeskommunene har hatt noe ulik praksis på feltet, og i 2020 kom felles retningslinjer for den nye fylkeskommunen på plass. Det er viktig å sikre at disse etterlevs av alle ansatte. Fylkeskommunen forteller at dette fungerer bra, og at utfordringen på området ligger i politiske føringer som kommer uventet.

I handlings- og økonomiplan 2024-2027⁷⁸ kan vi lese at fylket er i gang med å arbeide med den regionale planen *Fysisk aktive liv i Agder*, et arbeid som vil pågå gjennom hele 2024. Planen vil gi noen regionalpolitiske føringer og prioriteringer for hvordan kommuner i Agder kan planlegge for økt fysisk aktivitet. Tilskudd vil kunne fungere som et virkemiddel for prioriteringene fylket ønsker at kommunene iverksetter.

Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels.

2.5.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Næring, kultur og kulturminnevern

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Næringsutvikling	Middels/høy
Tilskuddsforvaltning	Middels

⁷⁷ Agder fylkeskommune, Rapport for 2. tertial 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202308-rapport_for_2_tertial_2023/#/budsa/mainmenu/50 (03.04.2024)

⁷⁸ Agder fylkeskommune, Handlings- og økonomiplan 2024-2027, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/50?scrollTo=t-9 (03.04.2024)

2.6 REGIONPLAN 2030

Hovedmålet i Regionplan Agder 2030 er å utvikle Agder til en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Regionplanen har tre gjennomgående perspektiver:

- Klima og miljø
- Levekår, likestilling, inkludering og mangfold
- Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser

Direktørområdet Regionplan 2030 består av to avdelinger, *bærekraftig utvikling* og *samskapning og internasjonalisering*, som skal bidra til å se de tre perspektivene i sammenheng og legge til rette for godt samarbeid om satsinger og strategier i regionplanen både internt og eksternt.

Bærekraftig utvikling (Overordnet) (RoV = H)

Bærekraftig utvikling defineres ifølge FN som;

Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov⁷⁹.

Kommuner og fylkeskommuner er sentrale i dette arbeidet, og det fremgår også av kommunelovens formålsparagraf at norske kommuner og fylkeskommuner skal være *bærekraftige*, jf. § 1-1.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende fokus på bærekraftig utvikling
- Manglende sammenheng mellom de tre bærekraftsdimensjonene klima og miljø, økonomi og sosiale forhold
- Mangelfulle planer og strategier
- Handlingsplaner og oppfølging av vedtatte mål
- Mangelfull evaluering av tiltak
- Ressurssituasjonen
- Lite fokus på konsekvenser for miljø og samfunn i planer og strategier

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Hovedmålsettingen i Regionplan Agder 2030 er å;

(...) utvikle Agder til en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig region i 2030 – et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår⁸⁰.

Regionplanen bygger på FNs 17 bærekraftsmål og innebærer at man må ha en helhetlig tilnærming til miljømessige, sosiale og økonomiske forhold – uten at det ene går på bekostning av det andre. Konsekvensene av at overstående risikofaktorer inntreffer vil kunne medføre at man ikke når målsettingen om å utvikle Agder til en miljømessig, sosial og økonomisk bærekraftig region.

⁷⁹ FN, *Hva er bærekraftig utvikling?* Hentet fra <https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Baerekraftig-utvikling>

⁸⁰ Agder fylkeskommune, *Regionplan Agder 2030*, s. 6. Hentet fra <https://agderfk.no/f/p1/i4d721a77-52f4-49e3-ba9e-42cb0c5a8b4e/regionplan-agder-2030.pdf>

Revisjonen opplever at det er høyt fokus på bærekraftig utvikling i fylkeskommunen. For å sikre god gjennomføring og måloppnåelse, skal direktørområdet Regionplan 2030 bla. arbeide for å sikre sammenheng og koordinere fylkeskommunens oppgaver og satsinger på feltet.

Kontrollutvalget bestilte et forvaltningsrevisjonsprosjekt på området i møte 11.12.2023, jf. sak 50/23. Prosjektplanen for forvaltningsrevisjonen ble lagt frem for kontrollutvalget 14.02.2024, jf. sak 8/24⁸¹. Forvaltningsrevisjonen har som formål å vurdere fylkeskommunens måloppnåelse når det gjelder arbeidet med FNs bærekraftsmål og Regionplan Agder 2030. Prosjektet tar utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- 1. I hvilken grad følger Agder fylkeskommune opp hovedmål på de 5 satsingsområdene i den reviderte Regionplan Agder 2030 i egen organisasjon?*
- 2. I hvilken grad bidrar Agder fylkeskommune gjennom sin samfunnsutviklerrolle til at Agder når hovedmål på de 5 satsingsområdene i den reviderte Regionplan Agder 2030?*
- 3. I hvilken grad er Agder fylkeskommunes planarbeid i tråd med nasjonale forventninger til regional planlegging?*

Dette er et stort og viktig område, og revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy. Kontrollutvalget har allerede bestilt en forvaltningsrevisjon på området, og endelig rapport forventes til behandling ultimo 2024.

2.6.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Regionplan 2030

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Bærekraftig utvikling (Overordnet)	Høy

⁸¹ Vetaks møtedokumenter, Agder kontrollutvalg, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262435?agendaltemId=211684> (03.04.2024)

2.7 ØKONOMI OG STYRING

Økonomi og styring har ansvar for å sikre kontinuerlig oppmerksomhet på helhetlig styring og god og effektiv drift. Området består av følgende avdelinger:

- Budsjett og økonomioppfølging
- Lønn og regnskap
- Innkjøp og anskaffelser
- Politisk sekretariat
- Virksomhetsstyring

Gjeldsnivået i fylkeskommunen (RoV = M)

Fylkeskommunens gjeldsbelastning påvirker den økonomiske handlefriheten.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Gjeld og rentenivå stiger
- Kan ikke foreta nødvendige investeringer
- Manglende etterlevelse av gjeldsforvaltning
- Klarer ikke tilby lovpålagte tjenester
- Utfordringer etter Covid19
- Renter og avdrag belaster driften

Risiko og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. Økt gjeldsnivå kan innebære at en stadig større del av fylkeskommunens økonomiske ressurser må benyttes til å betjene gjeld. Gjeldsøkning medfører også at fylkeskommunens økonomi blir mer sårbar ovenfor renteøkninger. Dersom rentenivået øker, kan gjeldsbelastningen bli krevende for fylkesøkonomien og påvirke fylkeskommunens muligheter til å ivareta sine primæroppgaver.

Høy gjeld er ikke nødvendigvis negativt i seg selv⁸². For en fylkeskommune som har forutsetninger for å betjene den samlede gjelden både på kort og lang sikt, uten at det får konsekvenser for tjenestetilbudet for nåværende og framtidige innbyggere, vil risikoen være lavere. Det er ikke et mål at fylkeskommunene skal ha så lav gjeld som mulig hvis det for eksempel betyr at de ikke ivaretar nødvendige tjenester til inbyggerne. Det er særlig en kombinasjon av høyt gjeldsnivå, svakt driftsresultat og lavt disposisjonsfond som medfører stor risiko for fylkeskommunen.

Vilkårene for låneopptak følger av kommuneloven kapittel 14. Det fremkommer av kommuneloven⁸³ at fylkestinget skal vedta et finansreglement som skal inneholde bestemmelser som hindrer fylkeskommunen i å ta vesentlig finansiell risiko i finans- og gjeldsforvaltningen.

Det fremgår av økonomiplanen for 2024-2027⁸⁴ at fylkeskommunens lånegjeld er økende. Det er i 2024 forventet at fylkets netto gjeld vil stige fra 4 230 mill. kroner til 4 330 mill. kroner.

⁸² Riksrevisjonen, *Riksrevisjonens undersøkelse av kommunenes låneopptak og gjeldsbelastning*, hentet fra <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2014-2015/kommuneneslaaneopptakoggjeldsbelastning.pdf> (04.04.2024)

⁸³ Kommuneloven § 14-13.

⁸⁴ Agder fylkeskommune, *Handlings- og økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/home (08.04.2024)

I årsrapporten for 2023⁸⁵ kan vi lese om gjennomføringen av en Stresstest. Denne testen er i henhold til finansreglementet og beregner renterisikoen for likviditet og gjeld satt i sammenheng. Denne testen tar for seg et scenario hvor renten stiger samtidig som aksjekursen faller. Med en renteøkning på to prosent har testen avdekket at tapet for fylket vil være på 27,5 mill. kroner. Videre skriver fylket at de har et bufferfond som ved utgangen av 2023 var på 486,6 mill. kroner og dermed vil kunne tekke tapet. Fylket beregner risikoen som lav, da tenkt scenario vil dekkes av fond og dermed ikke påvirke driften.

I en rapport fra Nordic Credit Rating AS fikk fylkeskommunen nylig tildelt den høyeste ratingen «AAA» - langsiktig kredittvurdering med stabile utsikter⁸⁶. Dette er en kredittvurdering som baserer seg på inntektsanslag og god budsjettkontroll. En høy kredittvurdering gjenspeiler fylkeskommunens evne til å betjene gjeld.

Renteøkningen har siden utgangen av 2022 vært stigende og renten vil fortsette å være høy inn i 2024, men fylket selv mener risikoen er lav for at renteøkning vil påvirke driften. Dermed vurderer revisjonen risiko og vesentlighet på området som middels.

Offentlige anskaffelser (RoV = H)

Norske kommuner og fylkeskommuner skal følge lov og forskrift om offentlige anskaffelser. Loven skal bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser, samt at den skal sikre at det offentlige opptrer med integritet, jf. anskaffelsesloven § 1. Videre skal reglene også bidra til å motvirke sosial dumping, ivareta miljøsyn og motvirke brudd på menneskerettighetene.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Kompetanse og kjennskap til regelverk
- Manglende rutiner / retningslinjer
- Manglende kjennskap / oppfølging av rutiner / retningslinjer
- Ressurssituasjonen og tidsaspektet
- Utilstrekkelig planlegging
- Åpenhet
- Oppfølging av rammeavtaler
- Internkontroll
- Kjøp vs. tilskudd

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Anskaffelsesregelverket er komplisert, dette krever at fylkeskommunen har god kompetanse og forståelse av regelverket. Konsekvensene av at regelverket ikke blir fulgt, vil kunne være at fylkeskommunen ikke får varer og tjenester til gunstigste pris og på mest fordelaktige vilkår. Fylkeskommunens etterlevelse av lov om offentlige anskaffelser vil dermed være vesentlig både av økonomiske hensyn, men også for å forebygge misligheter og sikre tillit og omdømme blant innbyggerne. Sannsynligheten for at slike situasjoner oppstår vil være avhengig av fylkeskommunens kompetanse og ressurser innenfor innkjøpsfeltet.

⁸⁵ Agder fylkeskommune, Årsrapport 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/centralstatusandintroduction (08.08.2024)

⁸⁶ Agder Fylkeskommune, Rapport fra Nordic Credit Rating AS, hentet fra: <https://agderfk.no/aktuelt/dette-gjor-oss-mer-attraktive-for-investorer.62048.aspx> (24.04.2024)

Avdelingen for innkjøp og anskaffelser arbeider for at anskaffelsene skal være billigere, bedre og mer bærekraftige⁸⁷. Revisjonen er ikke kjent med at fylket har et eget innkjøpsreglement, men at innkjøp er en del av fylkeskommunens økonomireglement⁸⁸. Fylkeskommunen er også i gang med å utarbeide en anskaffelsesstrategi, der etisk handel og folkerettslige spørsmål tas inn⁸⁹. I kvalitetssikringssystemet QM+ ligger det rutine ved innkjøp fra Miljøfyrtårn og anskaffelsesprosedyrer fra DFØ⁹⁰.

Fylkeskommunen er deltaker i Offentlig fellesinnkjøp på Agder (OFA), som i 2023 ble skilt ut som egen virksomhet, OFA IKS. Mange av fylkets store avtaler inngår i dette samarbeidet. I årsberetningen fra 2023⁹¹ kan vi lese at innkjøpsvolumet i fylkeskommunen er vesentlig større enn det som ivaretas av OFA. Mye av innkjøpene utenfor OFA er knyttet til områdene samferdsel og eiendom.

Revisjonen har gjennomført en forenklet etterlevelseskontroll på området. Revisjonen kontrollerte 10 innkjøp fra leverandører. I 5 av innkjøpene forelå det avvik som nedtegning i protokoll og frivillig kunngjøring av konkurransen. Revisjonen konkluderte med at fylkeskommunen med stor sannsynlighet har konkurranseeksponert innkjøp, men at dette ikke er tilfredsstillende dokumentert⁹².

På bakgrunn av overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som høy.

Overordnet økonomistyring (RoV = M)

Fylkeskommunen har ansvar for å ha god økonomistyring. Økonomistyring handler på kort sikt om å ha balanse mellom budsjett og drift. På lang sikt handler det om å ha en tjenesteyting som både bruker minst mulig ressurser og dekker befolkningens tjenestebehov.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende kompetanse eller ressurser på området
- Utilstrekkelig planlegging
- Samhandling internt i fylkeskommunen og / eller med politisk nivå
- Overholdelse av finansielle måltall og handlingsregler
- Uforutsette hendelser – endringer i rammevilkår
- Presset ressursituasjon
- Internkontroll
- Fremtidig inntektsmodell

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Fylkeskommuner med sunn økonomi og et handlingsrom vil kunne møte innstramminger eller uforutsette hendelser uten at dette får direkte konsekvenser for

⁸⁷ Agder fylkeskommune, Årsberetning 2022, side 124, hentet fra: <https://agderfk.no/fide16b67a-3212-4194-baff-1825ff7eb949/arsberetning-2022.pdf> (08.04.2024)

⁸⁸ Agder fylkeskommune, Økonomireglement, Kapittel 9, hentet fra: <https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/86e65a4e-d3d6-46aa-9936-b9e9e9d7155d> (15.08.2024)

⁸⁹ Saksprotokoll fylkestinget, møte 07.05.2024, sak 7/24, hentet fra: <https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/ba0f42ac-3bbc-47ae-b5a1-51c2b4d20a20> (15.08.2024)

⁹⁰ Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.

⁹¹ Agder Fylkeskommune, Årsberetning 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/70 (24.04.2024)

⁹² VETAKS, Møtedokumenter Agder kontrollutvalg, møte 04.09.2024, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VE-TAKS/Boards/Details/201094> (08.08.2024)

innbyggernes tjenestetilbud. Svake netto driftsresultat over tid vil gi et mindre politisk handlingsrom gjennom lavere fondsreserver, økt gjeld og eventuelle inndekningskrav⁹³.

I henhold til kommuneloven § 14-2, pkt.c, skal fylkestinget vedta finansielle måltall, dette er en viktig forutsetning for god økonomistyring. I fylkes økonomiplan 2023-2026 ble det fastsatt følgende måltall:

- Netto driftsresultat 4%
- Disposisjonsfond 10%
- Gjeldsgrad (ekskl. finansieringsavtaler og lån til videreutlån) 65%

I årsberetningen for 2023⁹⁴ kan vi lese følgende resultat:

- Netto driftsresultat 6,7%
- Disposisjonsfond 17,2%
- Gjeldsgrad (ekskl. finansieringsavtaler og lån til videreutlån) 59,4%

Fylket er dermed innenfor sine måltall. Ser man det i sammenheng med ratingen som fylket fikk av Nordic Credit Rating AS⁹⁵, har fylket kontroll på den overordnede økonomistyringen.

På tross av resultatene til fylket kan det skje uforutsette ting som reduserer fylkets økonomiske handlerom. Gjeldsgraden ses fremdeles på som høy, selv om den er innenfor vedtatt måltall. Fylkeskommunen opplever selv å ha god kontroll og at nye systemer er tatt i bruk for å sikre en «rød tråd» gjennom hele virksomheten.

Revisjonen opplever at fylkeskommunen har en god overordnet økonomistyring, og risiko og vesentligheten på området vurderes som middels. Fremtidig inntektsmodell kan være med på å øke området risiko og vesentlighet.

2.7.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Økonomi og styring

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Gjeldsnivået i fylkeskommunen	Middels
Offentlige anskaffelser	Høy
Overordnet økonomistyring	Middels

⁹³ Kommunal og regionaldepartementet, *Økonomiplanlegging i kommuner og fylkeskommuner*, hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/komm/okonomiplanveileder_krd_net.pdf

⁹⁴ Agder Fylkeskommune, Årsberetning 2023, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/mr_citylevelfinkpj (24.04.2024)

⁹⁵ Agder Fylkeskommune, Rapport fra Nordic Credit Rating AS, hentet fra: <https://agderfk.no/aktuelt/dette-gjor-oss-mer-attraktive-for-investorer.62048.aspx> (24.04.2024)

2.8 SAMFERDSEL OG EIENDOM

Samferdsel og eiendom har hovedansvar for å utvikle all mobilitet på Agder som fylkeskommunen har ansvar for. Direktørområdet skal i tillegg planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde fylkeskommunens bygningsmasse. For fylkesvegnettet har de ansvar for å utvikle, forvalte, drifte og vedlikeholde infrastruktur. Området består av avdelingene:

- Strategi og mobilitet
- Forvaltning, drift og vedlikehold veg
- Utbygging veg
- Bygg og eiendom

Planlegging og styring av investeringsprosjekt (RoV = M/H)

Kommuner og fylkeskommuner står fritt til å organisere gjennomføringen av investeringsprosjekter på den måten de selv ønsker. Det finnes lite regelverk for kommuners styring og kontroll med egne investeringsprosjekter utover fylkesrådmannens interkontrollansvar. Det finnes imidlertid flere ulike prosjektmodeller som kan tas i bruk for å sikre tilstrekkelig styring og kontroll⁹⁶.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle retningslinjer
- Uklare ansvarsforhold
- Kompetanse i organisasjonen
- Manglende ressurser
- Svak kvalitetssikring av beslutningsgrunnlaget
- Ikke tilstrekkelig oppfølging og internkontroll
- Manglende evalueringer
- Mangelfull kostnadskontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering

Konsekvensene av risikofaktorene kan være forsinkelser, at vedtatte budsjetter overskrides og at fylkeskommunens ressurser ikke forvaltes på best mulig måte. Dette vil igjen kunne påvirke fylkeskommunens tjenestetilbud og innbyggernes tillit til forvaltningen, samt medføre at det blir mindre igjen til andre prosjekter og investeringer. Gode retningslinjer / rutiner for investeringsprosjekter vil bidra til å sikre en enhetlig og forsvarlig behandling av det enkelte prosjektet samt sikre god styring og kontroll underveis.

Fylkeskommunen oppgir at vei- og byggeprosjekter følges opp av sammensatte grupper. I tillegg til ekstern og intern prosjektansvarlig, følges alle større prosjekt opp av økonomisk rådgiver / controller. Dette skal bidra til å skape trygghet for at regelverk og at prosjekthåndbok følges.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjektet *Investeringsprosjekter i Agder fylkeskommunen* i 2023⁹⁷. I rapporten ble det gitt 5 anbefalinger som fylket kom

⁹⁶ NTNU, *Kommunale investeringsprosjekter. Prosjektmodeller og krav til beslutningsgrunnlag*. Hentet fra: https://www.ntnu.no/documents/1261860271/1262010703/Concept_45_web_A4_no.pdf/f8d0ff12-1ec4-4475-9b1e-158cc003a946

⁹⁷ Agder Kommunerevisjon IKS, *Investeringsprosjekter i Agder fylkeskommune*, hentet fra: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2023/09/Investeringsprosjekter-i-Agder-fylkeskommune-01.09.23.pdf> (31.05.2024)

med en tilbakemelding på i mai 2024⁹⁸. Det fremgår her at fylket har satt i gang med prosjektet «Rød tråd», som skal sikre virksomheten høy måloppnåelse med riktig ressursbruk og prioritering. Fylket har også utarbeidet en rutine for enhetlig lagring og arkivering av prosjektrelevante dokumenter. Dermed er forvaltningsrevisjonen under oppfølging. Revisjonen vurderer dermed at behovet for en ny forvaltningsrevisjon på området ikke er aktuelt før fylket har iverksatt og jobbet med tiltakene i noe tid.

Fylkeskommunen forteller om området som et kontinuerlig arbeid og at prosjektet «rød tråd» bidrar til å knytte fylkeskommunens systemer tettere sammen. Framsikt som et sentralt verktøy.

Agder fylkeskommune har mange pågående investeringsprosjekt. Planlegging og styring av investeringsprosjekter er et komplekst område med store verdier, revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Drift og vedlikehold av fylkesvei (RoV = H)

Agder fylkeskommune har ansvar for 3 948 km veg (inkl. gang- og sykkelveg). Fra 1. januar 2020 fikk fylkeskommunen det operative ansvaret for bygging, drift og vedlikehold av fylkesveger.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Mangelfulle planer / strategier
- Høyt etterslep
- Mangelfull kompetanse / mangler den rette kompetansen
- Ressurssituasjonen
- Internkontroll
- Økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Drifts- og vedlikeholdstiltakene på Agder skal ha som hovedmål å skape god fremkommelighet og bevare veikapitalen over tid. I tillegg har tiltakene stor betydning for både trafiksikkerhet og miljø⁹⁹. Et av hovedprinsippene for nåværende planperiode er å prioritere å ta vare på den infrastrukturen fylkeskommunen allerede har. Forfallet på fylkesveiene i Agder karakteriseres som kritisk¹⁰⁰. I årsrapporten for 2023¹⁰¹ kommer det frem at ca. 1/7 av etterslepet på vedlikeholdet er så kritisk at det er snakk om avvik på vegstandarden. Det er alvorlig, og det kan medføre fare for ulykker eller stengte veger.

Veinettet har store behov for investeringer og vedlikehold. Det er et estimert behov for mellom 6,7 til 7,1 mrd. kroner for at vedlikeholdsetterslepet ikke skal øke¹⁰². Budsjetten for 2024 er på 671 mill. kroner. Dette er langt under det beløpet det er behov for og vil dermed kunne gi vesentlig lavere aktivitet til drift og vedlikehold, og samtidig medføre økende forfall. Mange fylkeskommuner er imidlertid i samme situasjon.

⁹⁸ VETAKS, Agder kontrollutvalg, møte 03.06.2024, sak 29/24, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/262438?agendaltemId=212260> (31.05.2024)

⁹⁹ Agder fylkeskommune, *Budsjett 2024, økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/80 (25.04.2024)

¹⁰⁰ Agder fylkeskommune, *Budsjett 2024, økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/80 (08.08.2024)

¹⁰¹ Agder Fylkeskommune, *Årsberetning 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023#/budsa/mainmenu/80?scrollTo=t-16 (25.04.2024)

¹⁰² Agder fylkeskommune, *Budsjett 2024, økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/80 (25.04.2024)

Det fremkommer av handlingsprogram for fylkesveg 2022-2024 (ble våren 2023 vedtatt å gjelde også for 2025)¹⁰³ at planen tar utgangspunkt i nasjonal transportplan (NTP). I NTP¹⁰⁴ som ble lagt frem i mars 2024 kommer det frem at regjeringen ønsker å prioritere drift, vedlikehold og forbedringer. Det er satt av hele 484 milliarder kroner til dette. Revisjonen vurderer dette som risikoreduserende tiltak og at det kan gi fylkeskommunen en mulighet til å ta igjen noe av vedlikeholdsetterslepet. Fylket skriver i handlings- og økonomiplan 2024-2027¹⁰⁵ at de i 2023 fikk cirka 29 mill. kroner til vedlikehold av fylkesveger i statsbudsjettet. Det er foreløpig ukjent hvor mye fylket får i 2024.

Fylkeskommunen forteller om en velfungerende avdeling med god kontroll på etterslepet og jevnlig kontakt med kommunene. Men at utfordringen er knyttet til økonomiske ressurser. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som høy.

Eiendomsforvaltning (RoV = M)

Norske kommuner og fylkeskommuner forvalter store verdier i form av bygninger og eiendommer¹⁰⁶. Mange kommunale og fylkeskommunale tjenester ytes i egne bygninger og er avhengig av at lokalene bidrar til egnede arbeidsforhold, godt arbeidsmiljø og trivsel både for ansatte og brukere. God eiendomsforvaltning tilsier at fylkeskommunen bør ha oversikt over teknisk, forskriftsmessig og funksjonell tilstand på sine eiendommer.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende planer for eiendomsforvaltningen
- Ikke gode nok systemer for planlegging og styring av eiendomsforvaltningen
- Manglende vedlikehold / vedlikeholdsetterslep
- Har ikke oversikt over bygningsmassens tilstand
- Mangelfull avvikrapportering og / eller oppfølging av avvik
- Ressurssituasjonen
- Økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Dersom fylkeskommunen ikke har strategier for eiendomsforvaltningen med tilstrekkelig fokus på planlegging og langsiktighet, kan det føre til at nødvendig vedlikehold ikke blir utført og at tilstanden på fylkeskommunens bygningsmasse ikke er tilfredsstillende. Etterslep på vedlikeholdssiden er kostbart og kan samtidig få betydning for tjenestetilbud og ansattes arbeidsmiljø.

Det fremgår av årsrapporten for 2023 at det er arbeidet med å implementere strategien for bærekraftig utvikling av fylkeskommunens bygg og eiendommer som ble vedtatt i

¹⁰³ Agder fylkeskommune, *Handlingsprogram for fylkesveg 2022-2024*, hentet fra: <https://agderfk.no/f/p1/i5a187b14-08f0-4e68-a008-84f80ea646e5/handlingsprogram-for-fylkesveg-2022-2024.pdf> (25.04.2024)

¹⁰⁴ Regjeringen, *Nasjonal transportplan 2025-2036 – NTP*, hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/transport-og-kommunikasjon/nasjonal-transportplan/id2475111/> (25.04.2024)

¹⁰⁵ Agder fylkeskommune, *Budsjett 2024, økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/80 (25.04.2024)

¹⁰⁶ KoBE, *God kommunal eiendomsforvaltning – fordypning for folkevalgte*, s. 4. Hentet fra https://dibk.no/globalassets/eksisterende-bygg/publikasjoner/kobe_fordypningshefte-folkevalgtopplaring.pdf

midten av 2022¹⁰⁷. Avdelingen arbeider etter denne for å sikre en bærekraftig utvikling av fylkeskommunens bygg og eiendommer.

Det fremgår av Handlings- og økonomiplan 2024-2027¹⁰⁸ at fylkeskommunen er i gang med å utarbeide vedlikeholdsplaner for eiendomsmassen. Dermed får fylket en oversikt over etterslep og vedlikeholdsbehov. Videre vil fylkeskommunen ha fokus på energieffektivisering og digitalisering av eiendomsforvaltningen.

Fylkeskommunen forteller selv at de opplever å ha fått oversikt over bygningsmassens tilstand, men at utfordringen ligger i begrensede økonomiske midler. Revisjonen vurderer derfor risiko og vesentlighet som middels.

2.8.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Samferdsel og eiendom

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Planlegging og styring av investeringsprosjekter	Middels/høy
Drift og vedlikehold av fylkesvei	Høy
Eiendomsforvaltning	Middels

¹⁰⁷ Agder fylkeskommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/80?scrollTo=t-12 (26.04.2024)

¹⁰⁸ Agder Fylkeskommune, *Handlings- og økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/80 (02.05.2024)

2.9 UTDANNING

Utdanning utfører lovpålagte tjenester for befolkningen innenfor hovedområdene;

- videregående opplæring i skole og bedrift inklusive voksne med rett til videregående opplæring
- opplæring av grunnskoleelever i sosiale og medisinske institusjoner
- opplæring innenfor kriminalomsorgen
- fagskoleutdanning
- oppfølgingstjeneste, herunder tilbud til ungdom i målgruppen som er utenfor videregående opplæring.
- pedagogisk psykologisk tjeneste
- karriereveiledning og andre pedagogiske støttetjenester

Agder fylkeskommune har 18 videregående skoler, fagskole, SMI skole og Karrieresenter fordelt på tre geografiske lokasjoner. I fylkesadministrasjonen er utdanning organisert i fem avdelinger;

- Avdeling for opplæring og karriereveiledning
- Avdeling for strategi og skoleutvikling
- Avdeling for fag- og yrkesopplæring
- Avdeling for inntak og elevtjenester
- Pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT)

I det følgende sees det nærmere på områder hvor vi vurderer at det kan være relevant å gjennomføre forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Læreplasser (RoV = M/H)

Arbeidslivet i Norge er avhengig av kvalifiserte fagarbeidere. En avgjørende faktor for å oppnå dette er tilstrekkelig tilgang på læreplasser.

Mulige risikofaktorer kan være:

- Manglende samarbeid med næringslivet, kommuner, organisasjoner mv.
- Ikke tilpasset kompetansebehovet i arbeidslivet
- Mangelfull oppfølging av lærlinger og lære kandidater
- Ressurssituasjonen og økonomi

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Søkere som blir stående uten læreplass vil kunne medføre et stort tap både for den enkelte søker, for arbeidslivet og samfunnet for øvrig. For å sikre at alle elever får tilbud om lærlingplass, er det nødvendig med tett samarbeid med næringslivet, kommuner, organisasjoner mv. Samtidig er det sentralt at skoletilbudet er tilpasset kompetansebehovet i arbeidslivet for at lærlingordningen skal fungere godt.

Videre er det viktig at lærlinger og lære kandidater følges opp og ivaretas gjennom læretiden. Opplæringsloven pålegger lærebedriftene å ha en eller flere faglig kvalifiserte personer som skal ha ansvaret for opplæringen. Fylkeskommunen må veilede og følge opp bedriftene, i tillegg til å kontrollere at den enkelte bedriften oppfyller kravene for å få godkjenning. Agder fylkeskommune har et kvalitetssystem

i fagopplæringen som skal bidra til sikre høy kvalitet i alle ledd innen fagopplæringen¹⁰⁹. Tett og tilrettelagt oppfølging i læretiden vil samtidig bidra til at flere gjennomfører den videregående opplæringen. Det er flere elever som faller fra yrkesfaglig enn studieforbereende utdanningsprogram¹¹⁰.

Av årsrapporten for 2023¹¹¹ fremgår det at fylkeskommunen har utfordringer knyttet til læreplasser innen enkelte fag og fag som er konjunkturutsatte, men at formidlingsgraden i Agder er høy. I 2022 fikk 93,1 % ungdomssøkere godkjent lære- / opplæringskontrakt, noe som var den høyeste andelen i landet. Formidlingsgraden ser ut til å holde seg stabil, foreløpige tall for 2023 viser en formidlingsgrad på 93 %¹¹². Det er jevnlig dialog med opplæringskontorene for å få informasjon om årsaken til at enkelte bedrifter hever sine lærekontrakter. Det trekkes frem at det ofte er flere og sammensatte grunner til dette. Det må dermed jobbes kontinuerlig med å opprettholde kontakten med både lærlingen og bedriften.

Handlings- og økonomiplan 2024-2027¹¹³ rapporterer at omfanget av lærekontrakter økte fra 1653 i 2020 til 1947 i 2022 og målet er å få flere lærekontrakter. Det er iverksatt en helhetlig satsing på yrkesfag. Denne satsingen må sørge for at elever som velger yrkesfag får mulighet til å fullføre utdanningen gjennom lærekontrakter.

Konsekvensene av å stå uten læreplass er som nevnt ovenfor alvorlig, både for den enkelte og samfunnet som helhet. Økende ungt utenforskap¹¹⁴ øker områdets vesentlighet. På bakgrunn av overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Frafall i videregående opplæring (RoV = M/H)

Agder fylkeskommune har som målsetting at:

Alle elever og lærlinger som er i stand til det gjennomfører opplæringen. Skolene og lærebedriftene bruker varierte opplærings- og vurderingsformer, som møter forutsetningene til den enkelte¹¹⁵.

Frafall i videregående opplæring kan få betydelige personlige og samfunnsmessige konsekvenser.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende fokus på forebygging
- Ikke tett nok oppfølging av elevene
- Utfordringer i læringsmiljøet
- Mangelfulle planer / strategier, samt oppfølgingen av disse
- Begrensede / feil tiltak

¹⁰⁹ Agder fylkeskommune, *Kvalitetssystem i fagopplæringen*, s. 4, hentet fra <https://agderfk.no/vare-tjenester/skole-og-opplaring/opplaring-i-bedrift/kvalitetssystem-for-fag-og-yrkesopplaring-i-agder/> (02.05.2024)

¹¹⁰ SSB, *Gjennomføring i videregående opplæring*, hentet fra: <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/gjennomforing-i-videregaende-opplaring> (02.05.2024)

¹¹¹ Agder fylkeskommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023#/budsa/mainmenu/90 (02.05.2024)

¹¹² Agder fylkeskommune, «Mind the gap» - *kvalitetsmelding for videregående opplæring i Agder 2023*, hentet fra: <https://einn-syn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/b6764e9d-cb31-4a2e-bab3-d760cbcb8888> (15.08.2024)

¹¹³ Agder fylkeskommune, *Handlings- og økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/90 (02.05.2024)

¹¹⁴ KS, *Om ungt utenforskap*, hentet fra: <https://www.ks.no/fagomrader/innovasjon/partnerskap-for-radikal-innovasjon/ungt-utenforskap/ungt-utenforskap/> (15.08.2024)

¹¹⁵ Agder fylkeskommune, *Handlings- og økonomiplan 2024-2027*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2024/agder/bm-2024-h%C3%B8p_2024_-_2027#/budsa/orgstructuremain/90 (02.05.2024)

- Manglende evaluering av tiltak
- Samarbeid med kommuner og andre relevante aktører
- Ressurssituasjonen og økonomi
- Endringer i ny opplæringslov

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Det er risiko for at ungdom som ikke fullfører videregående opplæring blir stående utenfor arbeidsliv og videre utdanning. Personer som ikke har fullført videregående opplæring har i snitt lavere inntekt, høyere arbeidsledighet og benytter seg oftere av offentlige stønader enn personer som har fullført videregående opplæring¹¹⁶.

Frafall i opplæringen regnes som et av de største problemene i norsk skole, og er et område som har fått betydelig politisk oppmerksomhet de senere årene. Andel ungdommer som består videregående opplæring har økt betydelig de senere årene. 81 % av elevene som begynte i Vg1 i 2016 gjennomførte med studie- eller yrkeskompetanse innen 5-6 år¹¹⁷. Andelen elever som fullfører videregående opplæring går i positiv retning.

Tabell 1: Status for årskullgjennomføring

	Agder 2014-20	Agder 2015-21	Agder 2016-22	Nasjonalt 2016-22
Fullført og bestått	78,2	80,2	80,9	81,0
Grunnkompetanse	2,8	2,5	2,8	2,4
Samlet fullføring	81,0	82,7	83,7	83,4

118

Tabellen viser at det har vært en positiv utvikling også på Agder. Dette skyldes målrettet arbeid over flere år for å øke gjennomføringsgraden. Til tross for stadig bedre resultater, er det fortsatt elever som faller utenfor.

På landsbasis har det over tid vært forskjeller i gjennomføringsgraden mellom studieforbereidende- og yrkesfaglige utdanningsprogram. For årskullet som begynte i videregående opplæring i 2016, fullførte og bestod 87,1 % av elevene på studieforbereidende i Agder. Dette var blant de laveste i landet, nasjonalt lå dette på 89,5%. På yrkesfag fullførte og bestod 72,2 %, noe som var over landsgjennomsnittet på 69,6%. Dette kan sees i sammenheng med temaet «læreplaner» som vi har beskrevet tidligere i analysen.

Revisjonen gjennomførte i 2022 forvaltningsrevisjonsprosjektet *Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring*. En av rapportens to hovedproblemstillinger var; «Er fylkeskommunens arbeid for å forebygge frafall og øke gjennomføringen i videregående opplæring tilfredsstillende»? Dette var en omfattende problemstilling, og revisjonen valgte å besvare den gjennom flere underordnede problemstillinger som tok for seg ulike deler av utdanningsområdet, og som samlet sett kunne si noe om hvordan fylkeskommunen arbeidet for å forebygge frafall og øke gjennomføringen. Oppsummert konkluderte revisjonen med at fylkeskommunen

¹¹⁶ Utdanningsforbundet, *Frafall i videregående opplæring*. Hentet fra <https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/utdanningsforbundet-mener/artikler/frafall/> (02.05.2024)

¹¹⁷ SSB, *Gjennomføring i videregående opplæring*, hentet fra: <https://www.ssb.no/utdanning/videregaende-utdanning/statistikk/gjennomforing-i-videregaende-opplaering> (02.05.2024)

¹¹⁸ Agder fylkeskommune, «Mind the gap» - Kvalitetsmelding for videregående opplæring i Agder 2023, tabell side 5, hentet fra: <https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/b6764e9d-cb31-4a2e-bab3-d760cbbc8888> (22.08.2024)

hadde høyt fokus på å forebygge frafall og øke gjennomføringen i videregående opplæring. Dette var godt forankret i hele organisasjonen, både i ledelsen, i de ulike avdelingene og hos de ulike skolene vi snakket med gjennom prosjektet. I rapporten ble det likevel gitt noen anbefalinger for hvordan fylkeskommunen kunne styrke og videreutvikle arbeidet på feltet.

Frafall i videregående opplæring kan få store konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet for øvrig, og det er derfor viktig at fylkeskommunen opprettholder og viderefører innsatsen på dette området. Risiko og vesentlighet vurderes som middels til høy.

Psykososialt miljø for elever (RoV = M/H)

Kapittel 12 i opplæringsloven omhandler elevenes sitt skolemiljø. Her fremgår det at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, og har plikt til å jobbe kontinuerlig og systematisk med skolemiljøet.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende arbeid med å skape gode læringsmiljøer (nulltoleranse for krenkelser og elev-elev relasjoner / elevfelleskap)
- Manglende kartlegging av elevenes skolemiljø
- Begrenset involvering og samarbeid mellom elev og skole, evt. foresatte
- Kompetanse og kjennskap til regelverket
- Presset bemanningssituasjon
- Kultur for å melde avvik og avvikshåndtering
- Skoleansattes elevsyn
- Manglende opplæring og øving

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan potensielt sett bli alvorlige. At ungdom ikke opplever et godt og trygt skolemiljø kan medføre risiko for økt fravær, dårligere skoleprestasjoner og eventuelt frafall i skolen. Forskning viser videre at mobbing også har en sammenheng med helseproblemer og sosiale vansker¹¹⁹. På sikt kan dette medføre risiko for at man blir stående utenfor arbeid og aktivitet.

Statistikk fra elevundersøkelsen viser andel elever ved offentlige videregående skoler som oppgir at de har blitt mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og / eller mobbet av voksne på skolen de siste månedene¹²⁰:

	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Nasjonalt	3,3 %	4,2 %	6,1 %
Agder fylkeskommune	3,3 %	3,9 %	6,7 %

¹¹⁹ Udir, *Å bli utsatt for mobbing; En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak*, hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing--en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/> (03.05.2024)

¹²⁰ Tallene viser andelen elever som oppgir at de blir mobbet av medelever, mobbet digitalt (på skolen) og/eller mobbet av voksne på skolen de siste månedene. Undersøkelsen gjelder Vg1 til vg3, alle utdanningsretninger, hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/elevundersokelsen-mobbing-vg1-vg3-sporsmal/> (03.05.2024)

Agder fylke har ikke en vesentlig forskjell fra landssnittet på indikatoren mobbing i siste elevundersøkelse. I fylkets årsrapport for 2023¹²¹ skriver fylket at det er spesielt på vg1 at økningen i mobbing er over landsgjennomsnittet. Totalt var det nærmere 500 elever i de fylkeskommunale skolene som opplevde mobbing. Lærlingeundersøkelsen viser også at lærlingenes trivsel i bedrift er noe redusert. Det er her en svak økning på mobbing. Fylket må dermed fortsette å arbeide for å nå målet knyttet til læringsmiljø.

Agder fylkeskommune har utarbeidet varslingsrutine etter opplæringsloven § 12-5. I tillegg har fylkeskommunen en rutine for skolemiljø, som ligger tilgjengelig for alle ansatte i kvalitetssystemet QM+.

Vold og trusler har vært et økende problem i norske skoler. Arbeidstilsynet gjennomførte i 2023 og 2024 undersøkelser om forebygging av muskel-, skjelett og psykiske plager ved 123 skoler. Tilsynet avdekket feil ved 98% av skolene. Arbeidstilsynet opplyser om at det aller fleste pålegg som ble gitt omhandlet temaet vold og trusler¹²². Agder fylkeskommune opplyser at de også har hatt en økning i avvik knyttet til vold og trusler på skolene, og at dette er et område som det kan være relevant å se nærmere på.

Fylkeskommunen forteller om målrettet jobbing for en bedre russefeiring, og peker på at dialogen med russen er blitt bedre.

Det å sikre trygge og gode læringsmiljø er et kontinuerlig arbeid som må gjøres på skolene. Revisjonen vurderer risiko og vesentlighet som middels til høy.

Arbeidsmiljø for ansatte i skolen (RoV = H)

I media har det vært en økning i antall saker som omhandler vold og trusler mot lærere¹²³. Fylkeskommunen som arbeidsgiver har også plikt til å sikre et godt og trygt arbeidsmiljø for de ansatte på skolen, jf. arbeidsmiljøloven.

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende arbeid med å skape godt arbeidsmiljø (nulltoleranse krenkelser og elev-lærer relasjoner)
- Manglende kartlegging av ansattes arbeidsmiljø
- Begrenset involvering og samarbeid mellom elev og skole, evt. foresatte
- Kompetanse og kjennskap til regelverket
- Presset bemanningssituasjon
- Kultur for å melde avvik og avvikshåndtering
- Manglende opplæring og øving

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Konsekvensene av risikofaktorene kan potensielt sett bli alvorlige. For de ansatte kan et dårlig og utrygt arbeidsmiljø blant annet medføre helseplager og sykefravær.

¹²¹ Agder Fylkeskommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/90 (03.05.2024)

¹²² Kommunal rapport, *Finner HMS-feil ved nesten hver eneste skole*, hentet fra: <https://www.kommunal-rapport.no/grunnskole/finner-hms-feil-ved-nesten-hver-eneste-skole/470118> (15.08.2024)

¹²³ NRK, *Tema: Skole: Vold på skolen*, hentet fra: <https://www.nrk.no/emne/skole-vold-pa-skolen--1.243724> (03.05.2024)

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune.

Manglende tiltak vil kunne i ytterste konsekvens medføre frafall av lærere i skolen. I årsrapporten for 2023¹²⁴ kan vi lese om et synkende sykefravær for direktørområdet utdanning. Det har sunket fra 6,6% i 2022 til 5,9% i 2023. NOA (Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og -helse) rapporterer¹²⁵ at innen undervisning oppgir 2 av 7 at sykefraværet deres er relatert til jobben og 16% av de ansatte opplyser å ha opplevd vold eller trusler.

Samtidig kan vi lese at Universitetet i Agder¹²⁶ er bekymret over synkende søkertall til lærerutdanning. Dette kan ses i sammenheng med mengden medieoppslag rundt temaet vold og trusler mot lærere. Utdanningsforbundet rapporterer at siste undersøkelse, utført av Resons Analyse for Utdanningsforbundet, viser at situasjonen knyttet til vold og trusler mot lærere har «gått fra vondt til verre»¹²⁷. Det er ingen grunn til å tro at den situasjonen som gjelder nasjonalt ikke skulle være gjeldende i Agder fylkeskommune. Noe medieoppslag bekrefter. NRK¹²⁸ skriver om ansatte ved videregående skoler i Agder som meldte ifra om 324 tilfeller av vold og trusler, noe som er en økning på 90% sammenliknet med året før.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjektet *Elevens psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø* i Kristiansand kommune i 2023-2024¹²⁹. Her fremkom det i spørreundersøkelsen blant annet at utbredelsen av vold og trusler mot ansatte i grunnskolen i Kristiansand kommune er svært høy, og klart høyere enn nasjonale tall fra Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI). De ansatte svarer også negativt i spørreundersøkelsen når det gjelder skolens rutiner for hvordan ansatte ivaretas umiddelbart etter hendelser. Denne forvaltningsrevisjonen gjelder vel å merke for grunnskolen i en av kommunene på Agder, men revisjonen antar at disse funnene også vil kunne være gjeldende for de videregående skolene i Agder fylkeskommune.

Revisjonen vurderer dermed risiko og vesentlighet på området til høy.

Internkontroll og minstetimekrav (RoV = M/H)

Elevene i videregående skole har rett til opplæring med kvalifiserte lærere. Nasjonale tilsyn og undersøkelser har avdekket at de videregående skolene i Norge har hatt utfordringer med å gi elevene det minste antallet opplæringstimer som elevene har krav på. Kartlegginger viser blant annet at det har vært stor variasjon i hvordan skolene planlegger, gjennomfører og følger opp skoleåret.

¹²⁴ Agder Fylkeskommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/generic/summary/personalandorg?scrollTo=t-24 (03.05.2024)

¹²⁵ STAMI (Statens arbeidsmiljøinstitutt); NOA (Nasjonal overvåking av arbeidsmiljø og helse), *Fakta om arbeidsmiljøet innen undervisning – videregående skole*, hentet fra: <https://noa.stami.no/yrker-og-naeringer/noa/undervisning-videregaende-skole/> (08.05.2024)

¹²⁶ UIA, *Søknedgang til grunnskolelærer-utdanningene bekymrer*, hentet fra: <https://www.uia.no/om-uia/nyheter/soknedgang-til-grunnskolelærer-utdanningene-beky.html> (08.05.2024)

¹²⁷ Utdanningsforbundet, *Fakta: Omfang av vold og trusler*, hentet fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/lonn-og-arbeidsvilkar/arbeidsmiljo/vold-og-trusler-pa-jobben/fakta-omfang-av-vold-og-trusler/> (08.05.2024)

¹²⁸ NRK, *Vold mot lærere bekymrer: -Prisen begynner å bli høy*, hentet fra: <https://www.nrk.no/sorlandet/vold-og-trusler-mot-laerere-pa-videregaende-skoler-i-agder-oket-1.16763581> (15.08.2024)

¹²⁹ Agder kommunerevisjon IKS, Forvaltningsrevisjon: *Elevens psykososiale miljø og skoleansattes arbeidsmiljø*, hentet fra: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2024/02/Forvaltningsrevisjon-2023-Psykososialt-miljo-for-barn-og-voksne-i-skolen-1.pdf> (23.08.2024)

Mulige risikofaktorer kan være:

- Overholdelse av relevante lovkrav
- Mangelfull planlegging / registrering
- Mangelfullt registreringssystem
- Økonomi
- Opplæring og kompetanse knyttet til planlegging og registrering
- Internkontroll

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Overstående risikofaktorer vil blant annet kunne føre til at det blir registrert feil timeantall på elever, samt at det gir risiko for at elever ikke får det timeantallet de har krav på og at årstimeantallet ikke oppnås. Elevene har en forskriftsfestet rett til et minsteantall timer i samtlige fag.

Utdanningsforbundet har over mange år pekt på utfordringer med gjennomføringen av minstetimetallet for fagene i videregående opplæring. Utdanningsforbundet peker i et temanotat¹³⁰ på både organisatoriske utfordringer og kulturelle utfordringer med organisatoriske konsekvenser. De organisatoriske utfordringene er knyttet til eksamensperiodens lengde, organisering av timetallet, skoleårets lengde og bruken av alternative dager. Kulturelle utfordringer med organisatoriske konsekvenser er russefeiringen og plasseringen av den før 17.mai. Temanotatet er av eldre dato, men revisjonen har nylig fått henvendelse fra utdanningsforbundet om at det fremdeles er utfordringer på området.

I 2016 gjennomførte Agder Kommunerevisjon IKS en forvaltningsrevisjon knyttet til mindreforbruk ved de videregående skolene i Vest-Agder¹³¹. Her ble det blant annet undersøkt om elevene fikk de opplæringstimene som de hadde krav på. Forvaltningsrevisjonen viste at fylkeskommunen ikke hadde et godt nok system som dokumenterte gjennomførte elevtimer; i noen fag fikk elevene flere timer enn minstekravet, mens i andre fag fikk elevene færre timer enn minstekravet. Også i tidligere Aust-Agder fylkeskommune har minstetimeantallet vært et tema. Tillitsvalgte og administrasjonen har hatt ulik oppfatning av om elevene i videregående skole har fått den opplæringen de har hatt krav på, og det har også blitt stilt spørsmål til om bortfall av undervisningstimer har vært et innsparingstiltak.

De hovedtillitsvalgte i Utdanningsforbundet i fylkeskommunen har pekt på at det er utfordringer med det mest omfangsrike faget på yrkesfag, YFF – yrkesfaglig fordypning, hvor en vesentlig del av elevenes timer gjennomføres uten lærer. Utdanningsforbundet peker også på utfordringer med føring av antall undervisningstimer ifm. eksamen. Dette er spilt inn til administrasjonsutvalget i 2022, jf. sak 08/22¹³².

Som risikoreduserende tiltak har Agder fylkeskommune tatt i bruk det skoleadministrative system, *Visma In School*. Systemet er et verktøy for å planlegge, gjennomføre og administrere skolehverdagen på en effektiv og god måte. I kvalitetssikringssystemet QM+ ligger det en retningslinje for avslutning av skoleåret

¹³⁰ Utdanningsforbundet, Temanotat: Organisering av årstimetall og eksamen i videregående opplæring, hentet fra: <https://www.utdanningsforbundet.no/var-politikk/publikasjoner/2011/organisering-av-arstimetall-og-eksamen-i-videregaende-opplaring/> (16.08.2024)

¹³¹ Agder Kommunerevisjon IKS, *Mindreforbruk ved de videregående skolene i Vest-Agder fylkeskommune*, hentet fra: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2017/02/Mindreforbruk-ved-de-videreg%C3%A5ende-skolene-i-Vest-Agder-fylkeskommune.pdf> (08.05.2024)

¹³² Administrasjonsutvalget, Protokoll 11.10.2022, orienteringssak 08/22, hentet fra: <https://einnsyn.no/moete-mappe?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2F1617adcd-9b02-43bf-a778-0fc2eb79afd8> (16.08.2024)

som gir nye instruks som skal sikre at årstimene i hvert enkelt fag blir gjennomført og hvordan eksamen skal telles i hvert enkelt fag. Fylkeskommunedirektøren er kjent med problematikken og forteller revisjonen at dette er noe de har jobbet med i lengre tid.

Revisjonen vurderer at implementeringen av *Visma In School* øker områdets vesentlighet, og gjør det aktuelt med forvaltningsrevisjon på området. På bakgrunn av overstående vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Kompetanse og opplæring av voksne (RoV = M/H)

Fylkeskommunen har ansvar for videregående opplæring, dette gjelder også for voksne, jf. opplæringsloven kapittel 18. Opplæring organisert for voksne er et tilbud til personer som er 25 år eller eldre, og som ikke har fullført videregående opplæring. Ny opplæringslov (fullføringsreformen) vil bli gjeldende fra 1. august 2024 og gir en utvidet rett til videregående opplæring. Voksne vil også kunne bruke retten til påbygning til generell studiekompetanse dersom de har bestått fag- og yrkesopplæring, jf. § 18-7.

Mulig risikofaktor kan være:

- Manglende samarbeid mellom involverte etater; fylkeskommune, kommune, skoler, karrieresentre, NAV, arbeidslivet m.m.
- Ny opplæringslov
- Ordningen er ikke gjort tilstrekkelig kjent for målgruppen
- Kompetanse og ressursituasjonen

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Manglende kompetanse er en vesentlig hindring for å være inkludert i arbeidslivet. Arbeidslivet stiller stadig høyere krav til formell kompetanse, manglende kompetanse kan gjøre det vanskelig å få jobb og kan samtidig føre til at enkelte faller ut av arbeidslivet. Den nye opplæringsloven¹³³ tar sikte på å fjerne hindringer og begrensninger i utdanningssystemet, slik at alle har rett til opplæring frem til studie- eller yrkeskompetanse, uavhengig av alder og tidligere opplæring. Dette medfører at det må gjøres endringer i forbindelse med loven som blir gjeldende fra 1. august 2024. Fylket skriver i sin årsrapport fra 2023 at dette er noe de har jobbet med gjennom hele året¹³⁴.

Agder har en lavere andel sysselsatte enn landet som helhet. Statistikken viser videre at innvandrere fra ikke vestlige land har betydelig lavere sysselsetting enn befolkningen for øvrig. En høy andel mennesker mottar støtte til livsopphold, og inntektsulikhetene og andelen barn som lever i familier med vedvarende lavinntekt har økt¹³⁵. Økt kompetanse i befolkningen er en av faktorene som vil kunne bidra til å forhindre dette. Statistikken viser at det har vært en økning i antall voksne som søker videregående opplæring i de to tidligere fylkene¹³⁶.

¹³³ Utdanningsdirektoratet, *De viktigste endringene i ny opplæringslov*, hentet fra: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/ny-opplaringslov/hva-er-nytt-i-ny-opplaringslov/hva-er-nytt-i-ny-opplaringslov/#a199967> (08.05.2024)

¹³⁴ Agder fylkeskommune, *Årsrapport 2023*, hentet fra: https://pub.framsikt.net/2023/agder/mr-202312-%C3%A5rsrapport_2023/#/budsa/mainmenu/90?scrollTo=t-30 (08.05.2024)

¹³⁵ Agder fylkeskommune, *Regionplan Agder 2030*, s.8. Hentet fra <https://agderfk.no/f/p1/i4d721a77-52f4-49e3-ba9e-42cb0c5a8b4e/regionplan-agder-2030.pdf> (08.05.2024)

¹³⁶ Utdanningsdirektoratet, *Statistikk: Voksne deltakere i videregående skole – utdanningsprogram*, hentet fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-videregaende-skole/voksne/voksne-i-vgo-utdgr/> (08.05.2024)

Aust-Agder revisjon IKS gjennomførte i 2019 en forvaltningsrevisjon med tema videregående opplæring for voksne. I undersøkelsen ble det sett nærmere på om Aust-Agder fylkeskommune sikret et helhetlig studietilbud for voksne, om det var tilfredsstillende informasjon om tilbudet og om utforming av enkeltvedtak var i henhold til relevante lovverk. Av rapporten ble det formulert følgende anbefaling «*Revisjonen anbefaler at fylkeskommunen foretar en vurdering knyttet til praksisen med å ikke utforme enkeltvedtak med avslag vedrørende søknad om sluttkompetanse.*»¹³⁷. Administrasjonen ga tilbakemelding om at denne praksisen ble endret. Man gikk da bort fra en såkalt «meny» der de voksne velger kompetanseretning som allerede er fastsatt, men at man søker så langt det er mulig å oppfylle de voksnes ønskede sluttkompetanse¹³⁸.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjektet *Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring våren 2022*¹³⁹. Revisjonen kom da med en anbefaling om at fylkeskommunen bør sikre at pågående utviklingsarbeid innenfor utdanningsområdet følges opp i tilstrekkelig grad for å kunne forebygge frafall og øke fullføringen i videregående opplæring, herunder den helhetlige satsingen på de voksne i videregående opplæring. Administrasjonen kom med en tilbakemelding på anbefalingene mars 2023¹⁴⁰. Administrasjonen redegjorde da for flere forskjellige pågående prosjekter, satsinger og forsøk. Herunder blant annet prosjektene «Flere i arbeid», Kvalifisering av minoritetsspråklige voksne (KMV) og Helhetlig yrkesfaglig utdanning (HYFU).

Områdets vesentlighet i fylkeskommunen vurderes som høy, da den nye opplæringsloven skal implementeres og flere får rett til opplæring. Det er knyttet stor usikkerhet til hvor mange som kommer til å benytte seg av rettighetene som kommer med fullføringsreformen. Samtidig er revisjonen av den oppfattelsen at fylkeskommunen er godt rustet til å møte en eventuell økning i antall voksne som ønsker utdanning gjennom sine prosjekterfaringer og oppfølging av tidligere forvaltningsrevisjon. På bakgrunn av dette vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som middels til høy.

Oppfølgingstjenesten (RoV = M/H)

Det fremgår av opplæringsloven at fylkeskommunen skal ha en oppfølgingstjeneste som skal sørge for opplæring for de som ikke er i opplæring eller arbeid, eller andre kompetansefremmende tiltak, jf. § 9-4 første ledd. Oppfølgingstjenesten skal følge opp de med rett til opplæring etter opplæringslovens § 5-1 og frem til utgangen av året de fyller 24 år. Oppfølgingstjenesten skal formidle og samordne ulike tilbud og må dermed sikre tverretattlig samarbeid mellom instansene som har ansvar for målgruppen, jf. § 9-4 andre ledd.

¹³⁷ Aust-Agder Revisjon IKS, *Videregående opplæring for voksne*, hentet fra <https://temark.no/wp-content/uploads/2019/12/Saks-papirer-11.12.2019-med-vedlegg.pdf> (08.05.2024)

¹³⁸ VETAKS, møtedokumenter, 13.10.2020, sak 41/20, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/222975?agendaltemId=204420> (15.08.2024)

¹³⁹ Agder kommunerevisjon IKS, *Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring*, hentet fra: <https://agderkom-rev.no/wp-content/uploads/2022/06/Forvaltningsrevisjonsrapport-Folkehelse-levekar-og-gjennomforing-av-videregaende-opplaering.pdf> (12.08.2024)

¹⁴⁰ VETAKS, møtedokumenter, 15.03.2023, sak 9/23, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VETAKS/Meetings/Details/249757?agendaltemId=210050> (15.08.2024)

Mulig risikofaktorer kan være:

- Manglende samarbeid mellom involverte etater; fylkeskommune, kommune, skoler, karrieresentre, NAV, arbeidslivet m.m.
- Ny opplæringslov
- Ordningen er ikke gjort tilstrekkelig kjent for målgruppen
- Kompetanse og ressursituasjonen
- Usikkerhet omkring utvidelsen av tjenestens målgruppe

Risiko- og vesentlighetsvurdering:

Revisjonen vurderer at mulige risikofaktorer kan gjøre seg gjeldende i Agder fylkeskommune. Vi kan i august 2024 lese i lokale aviser om at Agder er det fylket som nesten har flest unge utenfor jobb og skole i hele landet¹⁴¹. Tallene fra NAV¹⁴² viser at 23,4% av alle mellom 20 og 66 år står i utenforskap i fylket. Det som bekymrer mest, er ungt utenforskap (mellom 20 og 29 år).

Kontrollutvalget ble orientert om oppfølgingstjenesten og den nye opplæringsloven i møte 14.02.2024, sak 3/24¹⁴³. Den nye opplæringsloven utvider aldersspennet fra 16-21 år til 16-24 år, det betyr at tjenesten skal følge opp vesentlig flere personer. Det fremkom i dette møtet at det er snakk om en nesten doubling av antallet ungdom som har behov for oppfølgingstjenesten. Som risikoreduserende tiltak forteller fylket om endret organisering av tjenesten og at tjenestens rådgivere er lokalisert på skolene og inngår i skolenes elevtjeneste.

På fylkeskommunens hjemmesider kan vi lese om «Kvalifiserende møteplasser»¹⁴⁴. Dette er et tilbud for ungdom utenfor skole og arbeid. Målet med møteplassen er at ungdom skal oppleve felleskap og mestring, og sammen finne en vei til utdanning og jobb. Revisjonen vurderer dette som et risikoreduserende tiltak.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonsprosjektet Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring våren 2022¹⁴⁵. Oppfølgingstjenesten var en del av undersøkelsen. Revisjonen konkluderte med at ungdommene fikk god oppfølging av tjenesten, men at det fremdeles var ungdom som ikke var i noen tiltak. Revisjonen kom da med en anbefaling om å styrke og videreutvikle tiltak innenfor oppfølgingstjenesten som et ledd i fylkeskommunens pågående utviklingsarbeid innenfor utdanningsområdet.

På bakgrunn av usikkerheten knyttet til utvidelsen av tjenestens målgruppe og tjenestens nåværende organisering og tilbud vurderer revisjonen risiko og vesentlighet på området som middels til høy. Revisjonen vurderer videre at det først er aktuelt med en forvaltningsrevisjon på området mot slutten av planperioden, da den nye opplæringsloven må få tid til å implementeres og at nylig gjennomførte forvaltningsrevisjon på området fremdeles arbeides med.

¹⁴¹ Fædrelandsvennen: *Agder er versting*: - Bør ikke overraske noen, lest 10.08.2024, hentet fra: <https://www.fvn.no/nyheter/lo-kalt/i/8qprw2/agder-er-versting-boer-ikke-overraske-noen> (12.08.2024)

¹⁴² NAV, Hovedtall om arbeidsmarkedet, hentet fra: <https://www.nav.no/no/nav-og-samfunn/statistikk/arbeidssokere-og-stillinger-statistikk/hovedtall-om-arbeidsmarkedet> (12.08.2024)

¹⁴³ VETAKS møtedokumenter, Agder kontrollutvalg, 14.02.2024, hentet fra: <https://opengov.360online.com/Meetings/VE-TAKS/Meetings/Details/262435?agendaltemId=211683> (12.08.2024)

¹⁴⁴ Agder fylkeskommune, Kvalifiserende møteplasser, hentet fra: <https://agderfk.no/vare-tjenester/skole-og-opplaring/oppfol-gingstjenesten-ot/kvalifiserende-moteplasser-et-ungdomstilbud/> (12.08.2024)

¹⁴⁵ Agder kommunerevisjon IKS, Folkehelse, levekår og gjennomføring av videregående opplæring, hentet fra: <https://agderkom-rev.no/wp-content/uploads/2022/06/Forvaltningsrevisjonsrapport-Folkehelse-levekar-og-gjennomforing-av-videregaende-opplaering.pdf> (12.08.2024)

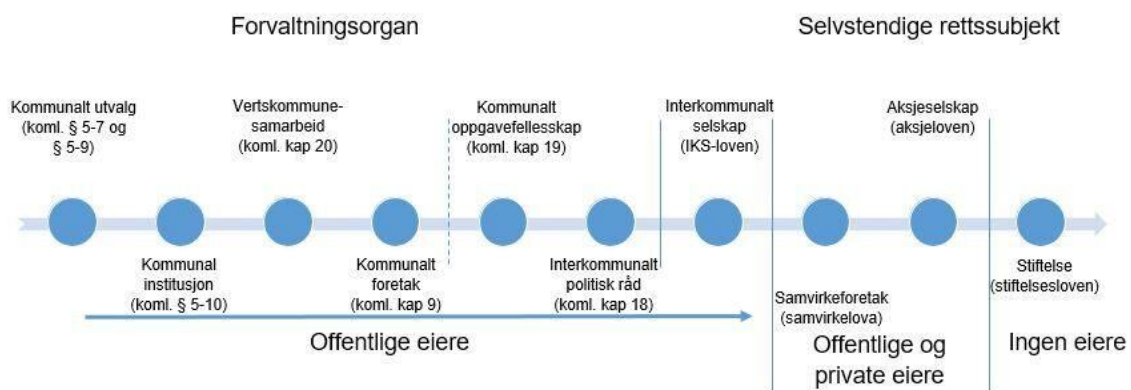
2.9.1 Aktuelle tema for forvaltningsrevisjon – Utdanning

Tema	Risiko- og vesentlighetsvurdering
Læreplasser	Middels/høy
Frafall i videregående opplæring	Middels/høy
Psykososialt miljø for elever	Middels/høy
Arbeidsmiljø for ansatte i skolen	Høy
Internkontroll og minstetimekrav	Middels/høy
Kompetanse og opplæring av voksne	Middels/høy
Oppfølgingstjenesten	Middels/høy

3 RISIKO- OG VESENTLIGHETSVURDERING - FORVALTNINGSREVISJON I SELSKAP OG EIERSKAPSKONTROLL

3.1 Om fylkeskommunalt eierskap

Norske kommuner og fylkeskommuner har stor grad av frihet til å organisere tjenestene sine, nedenfor vises en ikke uttømmende liste over mulige organisasjons- og eierformer for kommunal virksomhet:

Når fylkeskommunen velger å organisere tjenesteproduksjonen innenfor fylkeskommunen, gjelder styringssystemene som følger av kommuneloven og fylkestinget har i utgangspunktet all beslutningsmyndighet. Dersom tjenesteproduksjonen legges i egne rettssubjekter, som aksjeselskap eller interkommunale selskaper, må styringssystemene følge den aktuelle lovgivningen. Dette medfører at fylkestingets styring av selskapet må skje i selskapets eierorgan¹⁴⁶. Fylkeskommuner kan utføre felles oppgaver gjennom interkommunale samarbeid. Et interkommunalt samarbeid skal foregå gjennom et interkommunalt politisk råd, kommunalt oppgavefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak, en forening eller på en annen måte som det er rettslig adgang til, jf. kommuneloven § 17-1.

Uavhengig av organisasjons- eller eierform er det fylkestinget som har det overordna ansvaret for fylkeskommunens samlede virksomhet. Figuren over viser at ulike organisasjons- eller eierformer har ulik grad av selvstendighet. Graden av selvstendighet avgjør kommunestyrets mulighet for innsyn og kontroll. Forvaltningsrevisjon i selskap og eierskapskontroll er aktuelt i aksjeselskap (fortrinnsvis AS som i sin helhet eies av kommuner og fylkeskommuner og heleide døtre av disse), interkommunale selskap (IKS) og interkommunale samarbeid som er egne rettssubjekt. Det er opp til deltakerkommunene å bestemme hvorvidt det enkelte interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap skal være egne rettssubjekt. En stiftelse har ingen eier, den eies av seg selv – og omfattes derfor ikke av forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

¹⁴⁶ KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, side 4.

3.2 Analyse

Under følger en overordnet risiko- og vesentlighetsvurdering innenfor fylkeskommunens selskaper. Vurderingen tar ikke for seg alle selskapene som fylkeskommunen har eierskap i, men kapittelet inneholder en oversikt over alle selskaper¹⁴⁷.

Analysen er strukturert på følgende måte:

- Heleide og deleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)
- Interkommunale selskap (IKS) og samarbeid
- Øvrige selskaper (som revisjonen ikke har gjort en risiko- og vesentlighetsvurdering av).

3.2.1 Heleide og deleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)

Et aksjeselskap (AS) kan eies av en kommune eller fylkeskommune alene, eller sammen med andre kommuner og private rettssubjekter. Selskapets øverste myndighet er generalforsamlingen, og det er gjennom generalforsamlingen eierne utøver eierstyring. Generalforsamlingen velger styre og fastsetter rammer og gir nærmere regler for styret og daglig leder. Selskapet ledes av styret, det er styret som har det overordna ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eierens formål og i tråd med gjeldende lover og regler¹⁴⁸.

Elvegata 4 AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Elvegata 4 AS Org.nr 993 404 470	100%	Stiftet: 15.09.2008 Formål: Kjøp, salg og utleie av fast eiendom og alt hva dermed står i forbindelse derunder også deltakelse i andre selskaper som aksjonær eller på annen måte.		
(RoV = M)		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	7 573	8 617
		Resultat	3 291	3 335
		Langsiktig gjeld	5 015	0
		Egenkapital	17 575	20 910
		Antall ansatte	1	1

Mulige risikofaktorer:

- Ombyggingsbehov for å tilpasse bygget til leietakers behov
- Utleie av parkeringsplass til privat parkeringsselskap
- Justeringsforpliktelse for merverdiavgift
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Aksjene i selskapet er verdsatt til 67 mnok i fylkeskommunens balanse

¹⁴⁷ Analysen er gjort før regnskap og årsmelding for 2023 forelå, og tar dermed utgangspunkt i regnskapene og årsmeldingene fra 2021 og 2022.

¹⁴⁸ KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, hentet fra: <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/for-deg-som-folkevalgt/AnbefalingerEierskap2020.PDF> (28.02.2024)

- Selskapets bygg benyttes i dag til undervisningsformål for VG1-3 på ulike yrkesfag (leieavtale til 2028)
- Planer om nybygg på tomten
- Sentralt lokalisert i Kristiansand
- Fylkestinget har vedtatt salg, ref. F-vennen 18.12.23
- Omdømme

Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som M.

Kollektivterminalen AS

	Fylkesom. andel	Opplysninger om selskapet		
Kollektivterminalen AS Org.nr 988 465 844 (RoV M/L)	100%	Stiftet: 01.06.2005		
		Formål: Erverve eiendommen Langsæveien 2 gnr. 38 bnr. 3 i Arendal. Selskapet skal utvikle eiendommen til kollektivterminal. De deler av eiendommen som ikke brukes til kollektivformål skal kunne leies bort til annen virksomhet. Selskapet kan også erverve og/eller drive andre kollektivterminaler i fylket.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	998	1 093
		Resultat	460	355
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	6 609	5 964
Antall ansatte	0	0		

Mulige risikofaktorer:

- Drift og utleie av kollektivterminal og næringsbygg
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Selskapet skal utvikle eiendommen Langsæveien 2 til kollektivterminal
- Omdømme

Revisjonen vurderer samlet risiko og vesentlighet som M/L.

Agder Kollektivtrafikk AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Agder Kollektivtrafikk AS Org.nr 991 776 524 (RoV = M/H)	80%	Stiftet: 14.09.2007		
	Andre eiere: Kristiansand kommune	Formål: Å tilby kollektiv persontransport, gi informasjon til befolkningen om tilbudet og yte tjenester relatert til dette. Selskapet skal primært ikke selv utføre rutetrafikk, men kjøpe slike tjenester fra eksterne tjenesteleverandører. Selskapet er ikke opprettet med sikte på å gi økonomisk overskudd til eierne og det skal ikke utbetales utbytte til eierne.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	887 398	926 464
		Resultat	-22 386	-23 937
		Langsiktig gjeld	8 230	9 540
		Egenkapital	120 739	98 802
	Antall ansatte	43	43	

Mulige risikofaktorer:

- De statlige belønningsmidler, som gjelder for 2020 - 2023 benyttes iht. kriterier/avtale
- Uten statlig finansiering vil det bli en betydelig reduksjon i busstilbudet, vil mangle 65-68 MNOK for å opprettholde ruteproduksjon
- Kjøp av transporttjenester fra eksterne tjenesteleverandører
- Leverandører oppfyller ikke sine kontraktsforpliktelser
- Avtale med 2 el-sparkecykel-operatører
- Ny teknologi og løsninger
- Miljø og utslipp
- Anskaffelser og kontrakter

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Inntektene nærmer seg 1 mrd. kroner
- Gi innbyggerne et velfungerende og kostnadseffektivt kollektivtilbud, lovpålagt skoleskyss, spesialskyss og rutetilbud båt
- Prøveprosjektet *AKT Svipp* forbedre transporttilbudet (samkjørings-tjeneste / forhåndsbestilles)
- Selskapet skal bidra til miljøvennlig trafikkutvikling
- Arbeidet med å få på plass en Byvekstavtale for Kristiansands-regionen
- Årlig tilskudd fra fylkeskommunen
- Nullvekstmålet
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i Agder Kollektivtrafikk AS for Kristiansand og de to fylkene i 2018. I rapporten ble det gitt 7 anbefalinger¹⁴⁹, som ble fulgt opp godt av selskapet. Som følges av selskapets betydning for innbyggerne og kommunen, vurderer revisjonen risiko og vesentlighet som M/H. Det kan være aktuelt med eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i selskapet.

¹⁴⁹ Rapporten finnes her: <https://agderkomrev.no/wp-content/uploads/2018/01/Selskapskontroll-i-Agder-Kollektivtrafikk-AS.pdf>

Sørnorsk Filmsenter AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Sørnorsk Filmsenter AS Org.nr 993 011 207 (RoV M)	34,8%	Stiftet: 18.08.2008 Formål: Selskapet skal være av ideell karakter og ha som formål å bidra til en faglig og kunstnerisk utvikling av filmproduksjonen på Sørlandet. Selskapets formål er av ikke-erhvervsmessig karakter og eierne har ikke rett til andel i overskuddet eller likvidasjonsutbytte.		
	Andre eiere: Vestfold og Telemark fylkeskommune og Kristiansand kommune	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	11 671	10 912
		Resultat	1 560	-113
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	1 866	1 752
		Antall ansatte	2	2

Mulige risikofaktorer:

- Tilskudd fra Kultur-departementet
- Tilskudd ikke benyttes og/eller treffer som forventet iht. formålet med tildelingen
- Videretildeling av midler til søkere, basert på søknad
- Tilgang til kapital /misbruk av midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Samfunnsperspektiv ift. ungdom, utdanning m.m.
- Filmsenteret gir driftsstøtte, støtte til produksjon og utvikling av kortfilm, dokumentarfilm og utvikling av spill
- Synliggjøre regionen
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Amento Holding AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Amento Holding AS Org.nr 938 683 190 (RoV M)	15,4%	Stiftet: 04.04.1986 Formål: Arbeids- og inkluderingsaktiviteter gjennom avklaring, arbeidstrening og kvalifisering, med sikte på formidling til ordinært arbeid. Egne produksjonsavdelinger vil være viktige arenaer i et slikt arbeid. Selskapet har ikke økonomisk erverv til formål.		
	Andre eiere: Kommunene Farsund, Flekkefjord, Lyngdal, Kvinesdal, Sirdal og Hægebostad	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	20 100	8 091
		Resultat	122	32
		Langsiktig gjeld	17 957	17 913
		Egenkapital	4 115	3 471
		Antall ansatte	Ca. 20	25

Mulige risikofaktorer:

- Driften skjer i samsvar med NAV sine retningslinjer og gjeldende forskrifter
- Endringer i rammebetingelser, sterkere konkurranse og tiltak legges ut på anbud
- Opprettholde inntekter (reduksjon i inntekter på 12 mnok fra 2021 til 2022)

- Datterselskap
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til midler
- Varsling og varslingsrutiner

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Amento er den største arbeids- og inkluderingsbedriften i Lister
- Samfunnsnyttig funksjon; Amento er leverandør til NAV Lister innen arbeidsforberedende trening (AFT) og arbeidsrettet rehabilitering (ARR)
- Selskapet har språkkurs for innvandrere
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Avigo Holding AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Avigo Holding AS Org.nr 932 936 046	20,43%	Stiftet: 13.05.1982		
(RoV = M/H)	Andre eiere: Kommunene Lillesand, Birkenes og Grimstad	Formål: Arbeid og inkluderingsarbeid gjennom avklaring, kvalifisering og/eller formidling av jobbsøkere. Dette skal skje gjennom produksjons- og arbeidspraksis i et reelt og moderne arbeidsmiljø, eller gjennom kurs og individuell veiledning, Selskapet kan eie eller være deleier i andre selskaper som faller inn under dette formålet.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	12 250	12 082
		Resultat	2 364	1 009
		Langsiktig gjeld	15 789	14 013
		Egenkapital	13 887	14 896
		Antall ansatte	9	9

Mulige risikofaktorer:

- Konsernet er en attraktiv samarbeidspartner for jobbsøker, kommuner, NAV og næringsliv
- Driften skjer i samsvar med NAV sine retningslinjer og gjeldende forskrifter
- Endringer i rammebetingelser
- Gjeld på 13,9 mnok til datterselskapet Avigo Arbeid og Inkludering AS
- Datterselskap
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til midler og eiendeler
- Varsling og varslingsrutiner

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Samfunnsnyttig funksjon; Avigo er et arbeids- og inkluderingskonsern hvor det primære formålet er avklaring, utprøving og kvalifisering av mennesker som står utenfor arbeidslivet i et nært samarbeid med NAV.
- Selskapet tilbyr arbeidspraksis i ordinære bedrifter med tett oppfølging fra veiledere
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

Ferde AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Ferde AS Org.nr 918 012 745 (RoV M/H)	33,3%	Stiftet: 05.10.2016		
	Andre eiere: Fylkeskommunene Vestland og Rogaland	Formål: Førstå bompengefinansiering av utbyggingsprosjekt i fylka Vestland, Rogaland og Agder. Selskapet har oppgaver i høve til vedtekne innkrevingsprosjekt. Det skal ikkje nyttast som ein pådriverorganisasjon for nye vegprosjekt. Selskapet skal ikkje gje aksjeeigarane økonomisk utbytte.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	3 914 580	4 001 476
		Resultat	14 000	8 000
		Langsiktig gjeld	18 268 353	15 530 007
		Egenkapital	40 817	58 425
		Antall ansatte	42	42

Mulige risikofaktorer:

- Effektiv bompengedrift, slik at mest mulig av bompengereinntektene går til prosjektene
- Utvikling og bruk av teknologiske løsninger
- Bærekraftig drift – FNs bærekraftsmål
- Eksponert mot finans-markedet, høy lånegjeld og finansielle plasseringer
- Økte renter og finansieringskostnader
- Tap på krav
- Datterselskap
- Transaksjoner med nærstående
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang på midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Betydelige driftsinntekter, over 4 mrd i 2022, herunder 387 mnok i tilskudd fra Statens vegvesen
- Selskapet er det regionale bompengeselskap for region Sørvest (skal ikke gi økonomisk utbytte til eierne)
- Selskapet utsteder grønne lån for å finansiere bybane, gang og sykkelvei
- Samfunnsperspektiv; bompengefinansiering av utbyggingsprosjekt i eierfylkene
- Lånegaranti fra fylkene, utgjør 67,4 mnok pr. 31.12.2022
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet i 2019 på vegne av kontrollvalgene i Vestland fylkeskommune og Rogaland fylkeskommune. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

Skyttel AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Skyttel AS Org.nr 925 730 289 (RoV = M)	33,3%	Stiftet: 18.12.1953		
	Andre eiere: Fylkeskommunene Vestland og Rogaland	Formål: Virksomhet relatert til systemløsninger, driftstjenester og kundetjenester innen betalingsformidling, innfordring og rapportering innen transportsektoren. I tillegg skal selskapet kunne tilby tilleggstjenester fra andre sektorer knyttet til selskapets teknologiske løsninger.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	76 730	111 612
		Resultat	19 339	26 274
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	31 890	46 165
		Antall ansatte	46	46

Mulige risikofaktorer:

- Leverer tjenester i konkurranseutsatt marked
- Driftssikre bompeng- og fergebetalingstjenester
- Få et positivt økonomisk resultat som gir grunnlag for utbytte til eierne
- Kostnadseffektiv drift
- Utvikling og innovasjon
- Datterselskap
- Transaksjoner med nærstående
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Kommersielt selskap og kan gi økonomisk utbytte til eierne
- Betydelige inntekter, hvorav inntekter fra fergevirksomhet utgjør 87% i 2022
- Selskapet ivaretar bompeng-tjenester, herunder AutoPass bom-penge- og fergebetaling, drifts- tjenester og systemløsninger
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet i 2020 på vegne av kontrollutvalgene i Vestland fylkeskommune og Rogaland fylkeskommune. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Jobbklar Norge AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Jobbklar Norge AS Org.nr 925 302 562 (RoV M/H)	22,5%	Stiftet: 25.06.2020		
	Andre eiere: Kommunene Arendal, Risør, Froland, Tvedestrand, Grimstad, Åmli, Vegårshei og Gjerstad	Formål: Å bidra til at personer som står utenfor arbeidslivet kommer i arbeid og at personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet beholder arbeidet. Dette skjer ved å samarbeide om arbeidsinkludering med andre virksomheter og ved produksjon av varer og tjenester i egen regi. Jobbklar Norge AS kan helt eller delvis eie andre selskaper.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	160 059	174 793
		Resultat	3 879	3 758
		Langsiktig gjeld	25 327	20 499
		Egenkapital	87 163	102 709
		Antall ansatte	158	158

Mulige risikofaktorer:

- Driften skjer i samsvar med NAV sine retningslinjer og gjeldende forskrifter
- Endringer i rammebetingelser
- Barnehagedrift iht. gjeldende krav
- Datterselskap, herunder datterselskap som opererer i et internasjonalt marked (valutarisiko)
- Utleie av eiendom
- Vedlikehold av bygningsmasse
- Strømkostnader
- Digitalisering
- Anskaffelser og kontrakter
- Åpenhetsloven
- Tilgang til midler og eiendeler
- Varsling og varslingsrutiner

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Jobbklar Norge AS er morsselskap med 6 datterselskap med omsetning på 175 mnok og ca. 160 ansatte
- Samfunnsnyttig funksjon; arbeids-inkluderingsbedrift lokalisert i Arendal - varig tilrettelagt arbeid (VTA) og arbeidstrening i skjermet virksomhet (AFT)
- «Alternativt opplæringskontor» som på oppdrag fra fylkeskommunen bistår lære kandidater med å fullføre læreløpet (ca. 80 elever som trenger ekstra oppfølging)
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

Lister Kompetanse AS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet																		
Lister Kompetanse AS Org.nr 986 488 111 (RoV = M)	51,4%	Stiftet: 03.07.2000																		
	Andre eiere: Kommunene Lyngdal, Farsund, Hægebostad, Kvinesdal, Sirdal og Flekkefjord	Formål: Arbeide med bedrifts- og næringsutvikling, primært i Lindesnes og Åseral kommuner, men kan på enkelte områder også jobbe utover disse kommunene. Selskapets arbeid skal gjøres i samarbeid med våre eiere og andre samarbeidspartnere. Lindesnesregionen Næringshage skal også arbeide med samlokalisering av mindre bedrifter, der samlokaliseringene skal gi merverdi i form av et faglig og sosialt fellesskap. Næringshagen skal videre være en arena for kompetanseheving og utviklingsprosjekter i Lindesnes og Åseral kommuner. Lindesnesregionen Næringshage skal fremme entreprenørskap og hjelpe frem nye forretningsideer, gjennom rådgivning, kurs og søk etter finansieringskilder. Næringshagen skal videre bidra til å utvikle eksisterende næringsliv. Selskapet skal også kunne leie ut utstyr knyttet til prototyping.																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td> <td>2 500</td> <td>3 068</td> </tr> <tr> <td>Resultat</td> <td>13</td> <td>223</td> </tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Egenkapital</td> <td>1 795</td> <td>2 018</td> </tr> <tr> <td>Antall ansatte</td> <td>4</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	2 500	3 068	Resultat	13	223	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	1 795	2 018	Antall ansatte	4	4
	Tall i 1000 kroner	2021	2022																	
	Inntekter	2 500	3 068																	
	Resultat	13	223																	
	Langsiktig gjeld	0	0																	
	Egenkapital	1 795	2 018																	
Antall ansatte	4	4																		

Mulige risikofaktorer:

- Liten administrasjon
- Tilby relevante fagutdanninger i Listerregionen
- Øke antall praksisplasser i kommunene
- Samarbeid med universiteter, høyskoler og fagskoler
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Bidrar til å oppfylle mål i Regionplan Agder 2030; distriktsvennlig og desentralisert tilbud om høyere utdanning
- Samfunnsnyttig funksjon; tilby relevant kompetanseheving i Listerregionen: grunnutdanning som sykepleier, lærer, vernepleier og barnehagelærer og/eller fagskole: helsefagarbeider, psykisk helsearbeid, bygg, elkraft m.m.
- Årlige driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

3.2.2 Aksjeselskaper/andre selskaper som også har private eierinteresser

Kommuneloven § 23-6 gir kontrollutvalget både en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen eller fylkeskommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner, og en rett til å foreta undersøkelser i slike selskaper. Kontrollutvalget har ikke innsyn i selskaper med delvis statlig eierskap eller private eierinteresser med mindre det foreligger avtale eller kontrakt om dette¹⁵⁰.

Varodd AS m/datterselskap

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Varodd AS m/ datterselskap Org.nr 929 051 378	16,6%	Stiftet: 21.08.1961 Formål: Å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner i Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskap.		
(RoV = M/H) Fylkets kontrollutvalg og revisor er sikret innsyn i selskapet, jf. § 16 i Varodd AS vedtekter.	Andre eiere: Kristiansand kommune, Lindesnes kommune og Sparebanken Sør	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	7 905	8 821
		Resultat	1 981	2 132
		Langsiktig gjeld	2 833	2 919
		Egenkapital	223 362	282 895
		Antall ansatte	10	10

Mulige risikofaktorer:

- Stor og kompleks organisasjon
- Driften skjer i samsvar med NAV sine retningslinjer og gjeldende forskrift
- Tiltak må legges ut på anbud etter forskriftendring
- Næringsvirksomhet
- Datterselskap i Danmark
- Samarbeid med UiA og Norsk forskningsråd
- Bærekraft og miljø
- Digitale løsninger
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til eiendeler og midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Betydelig eierposisjon i selskapet
- Samfunnsnyttig funksjon; leverandør av attføringstjenester, arbeidsforberedende trening (AFT) og varig tilrettelagt arbeid (VTA)
- Varige tilrettelagte arbeid for målgruppen innen psykiatri og for deltakere med varig uføretrygd
- Arbeidsforberedende trening for personer med bistandsbehov, slik at de får mulighet til læring og lykkes i arbeidslivet
- Driftstilskudd (Via Partner AS og Kjøkkenservice industrier AS)
- Omdømme

¹⁵⁰ Ny kommunelov åpner imidlertid opp for at kontrollutvalget har innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser i andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen. Det presiseres at innsynet og undersøkelsen kun skal omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontakten blir oppfylt, jf. §23-6 femte ledd.

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

3.2.3 Interkommunale selskap (IKS) og andre interkommunale samarbeid

Et interkommunalt selskap (IKS) kan opprettes av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskap, jf. IKS-loven. Selskapets øverste organ er representantskapet der deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom valgte representanter.

Selskapet ledes av et styre som velges av representantskapet. Representantskapet kan utøve eierstyring overfor styret på flere måter; de bestemmer sammensetningen av styret, de kan instruere styret og omgjøre styrets beslutninger og det kan gjennom selskapsavtalen bestemmes at utvalgte saker må godkjennes i representantskapet¹⁵¹.

Kilden teater og konserthus IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet			
Kilden teater og konserthus IKS Org.nr 986 471 839 (RoV = M/H)	40%	Stiftet: 03.11.2003			
	Andre eiere: Kristiansand kommune	Formål: Å realisere, drive og videreutvikle institusjonen Kilden teater- og konserthus IKS (Kilden) som: en fullverdig institusjon for teater-, opera-, musikk- og kulturvirksomhet gjennom produksjon, formidling og utvikling av et allsidig kunstnerisk repertoar.			
	Fylkeskommunen overtok Grimstad kommunes eierandel på 3% fra 01.01.2023	Tall i 1000 kroner		2021	2022
		Inntekter	254 935	271 929	
		Resultat	5 038	-8 806	
		Langsiktig gjeld	92 915	95 490	
		Egenkapital	1 420 193	1 367 383	
		Antall ansatte	229	229	

Mulige risikofaktorer:

- Statlige og regionale tilskudd
- Opprettholde Kildens gode tilbud til innbyggere og være et foretrukket valg for kurs og konferanser
- Egne driftsinntekter
- Stram økonomisk situasjon pga. lønns- og prisvekst, underkompensasjon fra staten, strømpriser og pensjonskostnader
- Over 200 fast ansatte i selskapet (nedbemanning i 2023)
- Midler til vedlikehold av Kilden og utstyr, anslått til 10 MNOK per år
- Samfunnsansvar mht. fremme integrering og sosial verdiskapning
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til eiendeler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Kilden bidrar til å gjøre Agder til en kulturregion

¹⁵¹ KS, *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll*, s. 4. Hentet fra https://www.ks.no/contentassets/fb95418a8bab40d69235844e212abb6f/ks-anbefalinger-eierstyring_digital.pdf

- Kilden bidrar til å gjøre Kristiansand til en attraktiv kulturby, godt sted å bo og jobbe
- Samfunnsperspektiv; teater, orkester, opera, kulturdrift og samfunnsrelaterte kulturtiltak for regionens innbyggere
- Betydelige økonomiske verdier
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet i 2007. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

Vest-Agder Museet IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Vest-Agder-Museet IKS Org.nr 989 072 048 (RoV = M) Utredning av arkiv- og museumsstrukturen i Agder er initiert av Agder fylkeskommune.	50%	Stiftet: 14.09.2005		
	Andre eiere: Kommunene Kristiansand, Farsund, Flekkefjord, Mandal, Vennesla og andre kommuner i fylket	Formål: Organisere innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kulturhistorie for Vest-Agder. Har også ansvaret for drift og forvaltning av de samlinger og anlegg som eies av de museer som etter avtale er med i Vest-Agder-museet.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	83 245	86 394
		Resultat	3 638	8 368
		Langsiktig gjeld	49 602	55 373
		Egenkapital	94 025	100 649
		Antall ansatte	59	59

Mulige risikofaktorer:

- Statlige og regionale tilskudd
- Det økonomiske handlingsrommet er en utfordring for museet, særlig knyttet til vedlikehold
- Drift og bevaring av museumsbygg/antikvariske bygg
- Arbeid med registrering av museets gjenstander og fotografier
- Museumsbygg: dagens krav til klima, sikkerhet og arbeidsmiljø
- Innsekter og skadedyr i magasiner og utstillingslokaler
- Universell utforming
- Anskaffelser og kontrakter

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Samfunnsperspektiv; bevare kulturhistoriske verdier for fremtiden
- Museumstilbudet for innbyggere
- Tilbud for barnehagebarn og skoleelever
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i kombinasjon med forvaltningsrevisjon i selskapet i 2023. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Aust-Agder Museum og Arkiv IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet																		
Aust-Agder Museum og Arkiv IKS Org.nr 986 088 695 (RoV = M) Utredning av arkiv- og museumsstrukturen i Agder er initiert av Agder fylkeskommune.	47% Andre eiere: Evje og Hornnes, Iveland, Bygland, Valle, Bykle og kommuner aust i Agder	Stiftet: 03.04.2003 Formål: Aust-Agder Museum og Arkiv IKS skal forvalte, drive og utvikle museums- og arkivfeltet i Aust-Agder ved å: - arbeide for at verdifulle, bygningar, gjenstandar, arkiv og andre informasjonsberarar av historisk og administrativ verdi blir samla inn, tekne vare på og gjort tilgjengelege for allmenta, for forskning, og administrative formål. - aktivt formidle samlingane til institusjonen og avtalepartane saman med historia og kulturarven i fylket slik at det fremjar velferda og dei demokratiske rettane til innbyggjarane. Barn- og unge skal prioriteras i formidlinga. - arbeide aktivt for forvaltning, forskning, formidling og publisering, gjere Aust-Agders kultur og historie levande for befolkninga og bidra til aktiv distriktutvikling i Aust-Agder. - vere faginstans for deltakarane i museums- og arkivfaglege spørsmål. - utvikle fagleg og administrativ kompetanse ved lokale museum og samlingar og arbeide for at lokale kulturminne og lokal tradisjon blir tekne vare på. - ta på seg betalte oppdrag for offentlige og private organ, og kan også administrere eksternt finansierte prosjekt innanfor sitt arbeidsfelt.																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td> <td>72 951</td> <td>73 468</td> </tr> <tr> <td>Resultat</td> <td>5 748</td> <td>706</td> </tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td> <td>190 245</td> <td>185 460</td> </tr> <tr> <td>Egenkapital</td> <td>166 727</td> <td>166 234</td> </tr> <tr> <td>Antall ansatte</td> <td>61</td> <td>61</td> </tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	72 951	73 468	Resultat	5 748	706	Langsiktig gjeld	190 245	185 460	Egenkapital	166 727	166 234	Antall ansatte	61	61
Tall i 1000 kroner	2021	2022																		
Inntekter	72 951	73 468																		
Resultat	5 748	706																		
Langsiktig gjeld	190 245	185 460																		
Egenkapital	166 727	166 234																		
Antall ansatte	61	61																		

Mulige risikofaktorer:

- Statlige og regionale tilskudd
- Arkiv - fysisk og digitalt - er sikret tilfredsstillende inklusiv sensitive arkiver
- Drift og bevaring av museumsbygg og antikvariske bygg
- Innsekter og skadedyr i magasiner og utstillingslokaler
- Arbeid med registrering av museets gjenstander, samt avklare eierskap til arkeologiske gjenstander
- Digital formidling og utvikling av nye digitale tjenester
- Museumsbygg: dagens krav til klima, sikkerhet og arbeidsmiljø
- Universell utforming
- Museets økonomiske handlingsrom og økt pris- og lønnsvekst
- Samarbeid med Vest-Agder-museet IKS, Stiftelsen Arkivet i Kristiansand, Sjøfartsmuseet i Bergen og andre
- Anskaffelser og kontrakter

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Samfunnsperspektiv; bevare verdifulle kulturminner, bygninger, gjenstander og arkiv for fremtiden
- Verdifullt arkivmaterieell blir tatt vare på og gjort tilgjengelig
- Arkiv- og museumstilbud for innbyggerne og andre
- Prosjekt *Stavkirke ved museet på Rysstad*
- Eierne mottar rådgivningstjenester for arkivplanarbeid
- Tilbud for skoler og barnehager
- Årlige driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Tingvatn Fornminnepark og besøkssenter IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet																		
Tingvatn Fornminnepark og besøkssenter IKS Org.nr 990 168 199 (RoV = M)	50% Andre eiere: Hægebostad kommune	Stiftet: 22.06.2006 Formål: Tingvatn fornminnepark og besøkssenter IKS skal fremstå som en åpen møteplass - et sted der kulturhistorien på Tingvatn spesielt, og i Hægebostad og indre Agder generelt, blir formidlet. Ved drift og tilrettelegging av området skal det tas spesielle hensyn til at stedet blir egnet for bruk av skolene, ungdommen og frivillige lag og foreninger. Det tilgrensende fornminneområdet er underlagt automatisk fredning og er av nasjonal verdi. Anlegget skal drives med tanke på den ressurs fredningen representerer, og både bygninger og utearealer skal brukes på en slik måte at det ikke kommer i konflikt med fredningen. Tingvatn fornminnepark og besøkssenter IKS skal i noen grad sikre inntekter til vedlikehold av anlegget ved aktiv bruk og utleie. Hægebostad kommune, Vest-Agder fylkeskommune, næringslivet, lag og foreninger samt private kan låne/leie deler av anlegget på kortere eller lengre sikt dersom det ikke strider mot formålene ovenfor. Tingvatn fornminnepark og besøkssenter IKS skal forvalte eiendommen, både bygninger og utearealer. Tingvatn fornminnepark og besøkssenter IKS skal sikre at anleggets verdi opprettholdes.																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Tall i 1000 kroner</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Inntekter</td> <td>2 224</td> <td>2 317</td> </tr> <tr> <td>Resultat</td> <td>98</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Langsiktig gjeld</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Egenkapital</td> <td>13 958</td> <td>13 710</td> </tr> <tr> <td>Antall ansatte</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Tall i 1000 kroner	2021	2022	Inntekter	2 224	2 317	Resultat	98	3	Langsiktig gjeld	0	0	Egenkapital	13 958	13 710	Antall ansatte	0	0
Tall i 1000 kroner	2021	2022																		
Inntekter	2 224	2 317																		
Resultat	98	3																		
Langsiktig gjeld	0	0																		
Egenkapital	13 958	13 710																		
Antall ansatte	0	0																		

Mulige risikofaktorer:

- Drift og formidling av Tingvatn fornminnepark er satt ut til Vest-Agder-museet IKS iht. langsiktig driftsavtale
- Besøkstall
- Vedlikehold

- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Fornminneområdet er underlagt fredning og er av nasjonal verd, jf. formålsparagrafen
- Samfunnsperspektiv; formidling av kulturhistoria på Tingvatn
- Tilbud til skolebarn
- Årlige driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Konsesjonskraft IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Konsesjonskraft IKS Org.nr 971 330 937 (RoV = H)	56,3%	Stiftet: 25.08.2003		
	Andre eiere: Kommuner på Agder	Formål: Konsesjonskraft IKS skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskraft. Konsesjonskraft IKS skal omsette kommunenes og fylkeskommunens konsesjonskraft, gjennom å ta imot og formidle videre den pengeyttinga som oppstår gjennom forvaltninga av konsesjonskraftrettighetene og delta i virksomhet som har naturlig sammenheng med dette.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	454 038	882 365
		Resultat	144 469	422 062
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	257 154	679 217
		Antall ansatte	4	4

Mulige risikofaktorer:

- Ny daglig leder slutter som toppsjef ved utgangen av mai 2024 - begynte i jobben etter sommeren 2023
- Fremtidige endringer i rammevilkår; tolkning av regelverket og klimaforhold
- Den internasjonale økonomiske utviklingen
- Kraftpriser og valuta
- Finansforvaltning
- Liten organisasjon
- Anskaffelser og kontrakter
- Ny strategiprosess
- Komplekst marked
- Utskifting av personell

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Betydelige konsesjonskrafts-inntekter
- Det er foreslått at 10% av kommunenes konsesjons-kraftinntekter skal gå inn i den generelle inntektsutjevning (NOU 2022:10)

- Samarbeid med Universitet i Agder
- Grønne skifte; bærekraftige samfunn bygd på fornybare ressurser
- Omdømme

Aust-Agder revisjon IKS gjennomførte eierskapskontroll i selskapet i 2019. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som H.

Etablerersenteret Agder IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Etablerersenteret Agder IKS Org.nr 995 233 762 (RoV = M) *Daglig ledelse og rådgivning ifm. gründerprosjekter ivaretas gjennom konsulentavtaler.	60%	Stiftet: 08.12.2009		
	Andre eiere: 21 av 25 kommuner på Agder	Formål: Å yte bistand i forbindelse med idéutvikling og etablering av nye lønnsomme og konkurransedyktige bedrifter i hele Vest-Agder samt Lillesand, Birkenes og Iveland kommuner i Knutepunkt Sørlandet, det som naturlig hører sammen med dette samt samarbeid med andre virksomheter med lignende formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	2 497	2 461
		Resultat	-285	173
		Langsiktig gjeld	2 066	1 583
		Egenkapital	1 923	2 422
	Antall ansatte	1	0*	

Mulige risikofaktorer:

- Om selskapet lykkes å styrke veksten av nyetableringer og skape økt sysselsetting og verdiskaping i Agder
- Samarbeid med NAV om etablererkurs

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Bidra til etablering av nye levedyktige bedrifter som skal skape sysselsetting og verdiskaping
- Årlig driftstilskudd
- Grønne skifte
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Arkivsenter Sør IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Arkivsenter Sør IKS Org.nr 971 531 673 (RoV M) Utredning av arkiv- og museumsstrukturen i Agder initiert av Agder fylkeskommune i 2021	12,3% Andre eiere: Kristiansand, Vennesla, Åseral, Lindesnes, Lyngdal, Hægebostad, Sirdal, Kvinesdal, Flekkefjord og Farsund	Stiftet: 13.02.2003 Formål: Arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for allmennhetens bruk, forskning og andre forvaltningsmessige og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. De skal også bistå eierkommunene med opplæring og veiledning i arkivsystemer og arkivrutiner. Kan påta seg oppgaver for private dersom det ikke går utover ordinære plikter i forhold til deltakerkommunene.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	12 037	11 688
		Resultat	757	462
		Langsiktig gjeld	5 748	6 584
		Egenkapital	5 724	5 133
		Antall ansatte	10	10

Mulige risikofaktorer:

- Selskapets formål er å bevare og synliggjøre kommunale og fylkeskommunalt arkiv
- Digital tilgang til arkivene, herunder digitale løsninger
- Sensitive arkiver
- Arkiv (fysisk og digitalt) er sikret
- Samarbeid med kommuner, Statsarkivet, UiA og andre
- Anskaffelser og kontrakter

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmaterieell blir tatt vare på og gjort tilgjengelig
- Arkivsenter Sør tilbyr kurs for sine eierkommuner (bl.a. grunnkurs arkiv, fagsystem, offentlighetslova og forvaltningslov)
- Årlig driftstilskudd eierne

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

OFA IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
OFA IKS Org.nr 931 832 336 (RoV M)	11%	Stiftet: 24.05.2023		
	Andre eiere: Kristiansand, og andre kommuner på Agder	Formål: Gjennomføre konkurranser, inngå og forvalte vare- og tjenesteavtaler på vegne av selskapets deltakere. Selskapets virksomhet vil også omfatte rådgivning i denne forbindelse, samt det som naturlig står i forbindelse med dette. Det overordnede formålet til selskapet er å inngå avtaler som representerer økonomiske gevinster eller andre fordeler for deltakerne og som kommer alle deltakerne til gode. OFA kan inngå samarbeid med andre selskaper.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	-	-
		Resultat	-	-
		Langsiktig gjeld	-	-
		Egenkapital	-	-
	Antall ansatte	-	-	

Mulige risikofaktorer:

- Anskaffelsesregelverket (komplisert regelverk)
- Klima og miljøvennlige anskaffelser

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- OFA inngår og vedlikeholder en portefølje av rammeavtaler og kontrakter på vegne av eierne
- Grønne/bærekraftige og innovative offentlige anskaffelser
- Legges til rette for lokale leverandører ved felles anskaffelser
- Årlig driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M. Som følge av at selskapet er relativt nyoppstartet, anbefales det et at en eventuell eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon først bestilles mot slutten av valgperioden.

IKT Agder IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
IKT Agder IKS Org.nr 985 359 385 (RoV M/H) ** flere digitale datakilder, utviklings-plattformer, IKT arkitekturstrukturer og skytjenester	20%	Stiftet: 16.10.2002		
	Andre eiere: Kommuner på Agder	Formål: Selskapet skal sammen med de respektive fagmiljøene hos eierne ivareta partenes oppgaver knyttet til drift, service og utvikling av IKT løsninger som understøtter partenes tjenesteproduksjon og forvaltning, samt være partenes IKT faglige instans innen disse områdene. Selskapet skal bidra til at partene gis økt innovasjons- og utviklingskraft. Selskapet skal levere tjenester til andre innenfor rammen av loven og de rammer styret fastsetter.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	261 953	265 576
		Resultat	8 594	12 053
		Langsiktig gjeld	186 952	209 614
		Egenkapital	41 066	43 553
		Antall ansatte	84	91

Mulige risikofaktorer:

- IKT Agder er en kompetansebedrift hvor ansatte med riktig kompetanse er en kritisk ressurs
- Stor konkurranse om arbeidskraft innen IKT
- Informasjonssikkerhet og personvern
- Digital sikring mot cyber-angrep (bruk av kunstig intelligens)
- IKT økosystem **
- At man ikke har tilfredsstillende planer for gevinstrealisering for utviklingsarbeid på vegne av kommunene
- Usikkerhet knyttet til de økonomiske ramme-betingelsene i offentlig sektor
- Anskaffelser og kontrakter

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- IKT Agder ivaretar drift, service og utvikling av IKT-løsninger innen tjenesteproduksjon og forvaltning på en tilfredsstillende måte for kommunen
- IKT Agder bidrar å være en lærebedrift innen IKT-kompetanse
- Regionalt samarbeidsprosjekt «Innovasjonspartnerskap for velferdsteknologi Agder»
- Årlig driftstilskudd, kr 49,5 mill i 2022 samt prosjekter kr 8,8 mill
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H.

Agder arbeidsmiljø IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Agder arbeidsmiljø IKS Org.nr 984 959 206 (RoV = M)	45%	Stiftet 20.06.2002		
	Andre eiere: Kommunene Arendal, Froland og Åmli	Formål: Å yte fullverdige tjenester innenfor helse, miljø og sikkerhetsarbeid i eierorganisasjonene og til andre – gjennom veiledning, oppfølging og tilrettelegging sikre at eierens plikter etter lov og avtaler innenfor HMS følges opp og gjennomføres – å bistå alle ledd og nivåer innenfor HMS følges opp og gjennomføres – å bistå alle ledd og nivåer i eierorganisasjonene i konkrete HMS-saker, og bistå enhver leder slik at lederens ansvar for HMS innen sitt område klargjøres og tilrettelegges. Selskapet kan samarbeide med andre i den utstrekning slikt samarbeid faller innenfor selskapets formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	10 647	12 305
		Resultat	415	-243
		Langsiktig gjeld (pensjon)	18 519	19 497
		Egenkapital	5 193	5 444
		Antall ansatte	12	12

Mulige risikofaktorer:

- Leverer HMS og bedriftshelsetjenester iht. selskapsavtalen og arbeidsmiljøloven
- Internt stort arbeidspress og sykefravær (sykefraværet på over 22% i 2022)
- Digitalisering
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til midler og eiendeler
- Varsling og varslingsrutiner

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Selskapet er godkjent bedriftshelsetjeneste av Arbeidstilsynet
- Bedriftshelsetjeneste med hovedfokus på forebygging
- HMS kurs til bedrifter
- Årlige driftstilskudd
- Omdømme

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M.

Furøya IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Furøya IKS Org.nr 813 174 812 (RoV M/L)	50%	Stiftet 27.11.2013		
	Andre eiere: Tvedestrand kommune	Formål: Å overta, bevare og utvikle bygningsmasse, bygningsmiljø og eiendommens kulturlandskap tilknyttet Furøya gnr. 98 bnr. 4 til glede for allmennheten. Selskapet skal formidle kunnskap om og skape interesse for Furøya og legge til rette for en bruk av eiendommen som sikrer en forsvarlig utnyttelse i tråd med fredningsbestemmelsene for eiendommen. Selskapet skal sikre allmenheten tilgang til eiendommen. Selskapet kan inngå samarbeidsavtaler med kommuner, selskaper og virksomhet når dette bidrar til å oppfylle selskapets formål.		
		Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	1 493	2 211
		Resultat	277	399
		Langsiktig gjeld	0	0
		Egenkapital	6 495	7 035
		Antall ansatte	-	-

Mulige risikofaktorer:

- Fredningsbestemmelse for eiendommen
- Bevaring og vedlikehold av bygningsmiljø og kultur-landskapet
- Daglig leder er ansatt i Tvedestrand kommune
- Inntekter
- Samarbeid med Turistforeningen og Furøyas venner
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Bevare og utvikle bygningsmasse, bygningsmiljø og kulturlandskap tilknyttet Furøya
- Kystkultur
- Tilbud til skoler og barnehager
- Tilgang til øya; badebåt og gjestebrygge
- Sommerkafe
- Overnatte i gjestehuset (DNT-hytte) og forpakterboligen
- Årlige driftstilskudd

Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/L.

Novari IKS

	Fylkeskom. andel	Opplysninger om selskapet		
Novari IKS Org.nr 998 283 914 (RoV = M/H)	6,7%	Stiftet 01.01.2012		
	Andre eiere:	Formål: Selskapet er et IKT- og digitaliseringselskap som skal sørge for effektive og behovsstyrte anskaffelser, forvaltning og drift av digitale tjenester for fylkeskommunens lovpålagte oppgaver innenfor utdanning og samferdselsforvaltning. Lov om offentlig anskaffelser og reglene om offentlig støtte skal ivaretas. Selskapet skal også tilby nødvendig faglig opplæring og veiledning knyttet til tjenestene som leveres. Digitale tjenester knyttet til lovpålagte fylkeskommunale oppgaver kan legges til selskapet i tråd med deltakernes behov og bestilling innenfor de rammer representantskapet fastsetter og som ikke er av økonomisk art.		
	Oslo kommune og følgende fylkeskommuner; Innlandet, Møre og Romsdal, Nordland, Rogaland, Troms, Finnmark, Trøndelag, Vestfold, Telemark, Vestland, Østfold, Akershus og Buskerud	Tall i 1000 kroner	2021	2022
		Inntekter	83 742	128 883
		Resultat	6 551	4 124
		Langsiktig gjeld	6 460	9 046
		Egenkapital	13 884	16 796
		Antall ansatte	15	15

Mulige risikofaktorer:

- IT-system for skole-administrasjon er viktig for både fylkeskommunene, skolene og elevene
- Ny daglig leder i 2023
- Digitalisering, utvikling og innovasjon
- Samarbeid med eksterne offentlige aktører
- Anskaffelser og kontrakter
- Tilgang til midler

Vesentlighet for fylkeskommunen:

- Klassifisert som et svært vesentlig selskap av fylkeskommunen
- Selskapet er organisert med tre seksjoner; utdanning, samferdsel og fellestjenester IT
- Forvalter skoleadministrativt IT-system og IT-system for samferdsel på vegne av fylkeskommunene
- Selskapet forvalter informasjons-nettstedet www.vilbli.no
- Årlige tilskudd til drift og utvikling (3-nivå kostnadsmodell)
- Omdømme

Det ble gjennomført eierskapskontroll i selskapet i 2018. Revisjonen vurderer en samlet risiko og vesentlighet som M/H

3.2.4 Øvrige selskaper

Selskaper revisjonen ikke har vurdert risiko og vesentlighet i:

- Agder Kommunerevisjon IKS
- Vestfold, Telemark og Agder kontrollutvalgssekretariat IKS
- Sørlandsbadet IKS¹⁵²
- Areal- og transportplanforvaltning i Kristiansandsregionen – Interkommunale politiske råd (ATP-samarbeid)¹⁵³
- Nasjonal Digital Læringsarena (NDLA) (kommunalt oppgavefelleskap)

Aksjeselskaper / andre selskaper som også har private eierinteresser:

- Innoventus Sør AS*
- Visit Sørlandet AS*
- Agder Næringssselskap AS*
- Canal Street AS*
- Farsunds Garasjen AS*
- Jordøya Tomteutvikling AS*
- Kommunekraft AS*
- Lindesnesregionen Næringshage AS*
- Lister Nyskaping AS*
- Magma Geopark AS*
- Vegårshei ski og aktivitetssenter AS*
- Vigeland Hus AS*
- Arendal Lufthavn Gullknapp AS*
- Innovasjon Norge*

*Her foreligger det ingen avtale om eierskapskontroll / forvaltningsrevisjon i henhold til Kommuneloven.

¹⁵² Fylkestinget vedtok å selge sin andel i møtet 18.06.2024, sak 48/2024, og vil dermed fra 01.01.2025 ikke ha eierskap i selskapet, hentet fra: <https://einnsyn.no/moeteregistrering?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2Faf7ce4af-89ec-4e0f-839c-60beddb4f032> (15.08.2024)

¹⁵³ Det interkommunale politiske rådet (IPR) ATP-samarbeidet ble vedtatt å avvikles i møte i fylkestinget 12.12.2023, sak 44/23. Det fremkommer av vedtaket at aktiviteten i ATP-samarbeidet skal fortsette som tidligere år inntil byvekstavtalen trer i kraft. Hentet fra: <https://einnsyn.no/moeteregistrering?id=http%3A%2F%2Fdata.einnsyn.no%2F0e91dd25-bbe5-4b13-9f4f-8968a9cc8911> (15.08.2024)

4 OPPSUMMERING

Agder Kommunerevisjon IKS har på oppdrag fra kontrollutvalget i Agder fylkeskommune gjennomført en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Hensikten med analysen er å gi kontrollutvalget et godt grunnlag for å kunne utarbeide plan for forvaltningsrevisjon og plan for eierskapskontroll for valgperioden 2023-2027.

I analysen har vi vurdert følgende områder:

Fylkeskommunedirektøren

Åpenhet og innsyn	M
Saksutredning og oppfølging av politiske vedtak	M
Overordnet internkontroll	M/H
Varsling	H
Informasjonssikkerhet og personvern	M/H
Arkiv og dokumentasjon	M/H
Tiltak mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping	H

Analyse og plan

Regional planlegging (Overordnet)	M
-----------------------------------	---

Folkehelse

Folkehelse og levekår	M
Tannhelse – behandlingstilbud og internkontroll	H
Tannhelse – forebygging	M

Innovasjon og organisasjonsutvikling

Sykefravær	M/H
Digitalisering	M/H
IKT – infrastruktur og systemer	M/H
Bemanningssituasjonen – rekruttering og kompetanse	M
Samfunnssikkerhet og beredskap	M/H

Næring, kultur og kulturminnevern

Næringsutvikling	M/H
Tilskuddsforvaltning	M

Regionplan 2030

Bærekraftig utvikling	H
-----------------------	---

Økonomi og styring

Gjeldsnivået i fylkeskommunen	M
Offentlige anskaffelser	H
Overordnet økonomistyring	M

Samferdsel og eiendom

Planlegging og styring av investeringsprosjekter	M/H
Drift og vedlikehold av fylkesveg	H
Eiendomsforvaltning	M

Utdanning

Læreplasser	M/H
Frafall i videregående opplæring	M/H
Psykososialt miljø for elever	M/H
Arbeidsmiljø for ansatte i skolen	H
Internkontroll og minstetimekrav	M/H
Kompetanse og opplæring av voksne	M/H
Oppfølgingstjenesten	M/H

Videre har vi vurdert risiko og vesentlighet i følgende selskaper:

Heleide og deleide aksjeselskap (direkte eller gjennom annet heleid AS)

Elvegata 4 AS	M
Kollektivterminalen AS	M/L
Agder Kollektivtrafikk AS	M/H
Sørnorsk Filmsenter AS	M
Amento Holding AS	M
Avigo Holding AS	M/H
Ferde AS	M/H
Skyttel AS	M
Jobbklar Norge AS	M/H
Lister Kompetanse AS	M
Varodd AS m/datterselskap	M/H

Interkommunale selskap (IKS) og andre interkommunale samarbeid

Kilden teater og konserthus IKS	M/H
Vest-Agder-Museet IKS	M
Aust-Agder Museum og Arkiv IKS	M
Tingvatn Fornminnepark og besøkssenter IKS	M
Konsesjonskraft IKS	H
Etablerersenteret Agder IKS	M
Arkivsenter Sør IKS	M
OFA IKS	M
IKT Agder IKS	M/H
Agder arbeidsmiljø IKS	M
Furøya IKS	M/L
Risøbank IKS	M/L
Novari IKS	M/H